

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Čechov, Anton.; A. Tschéchof ; Oversat fra
Russisk af H. E. Giersing.

Titel | Title:

En Duel

Udgivet år og sted | Publication time and place: Kjøbenhavn : Gyldendal, 1892

Fysiske størrelse | Physical extent:

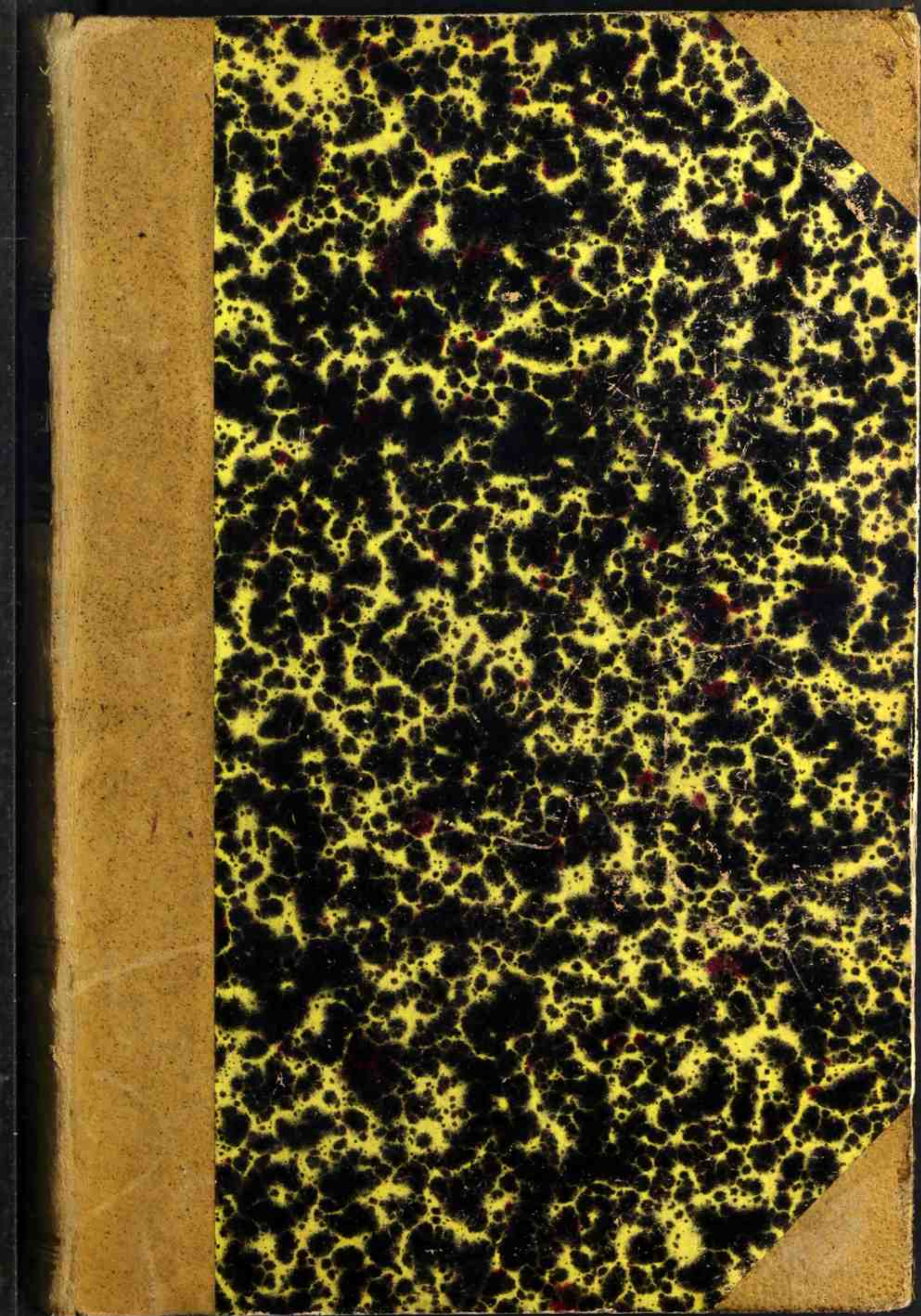
220 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

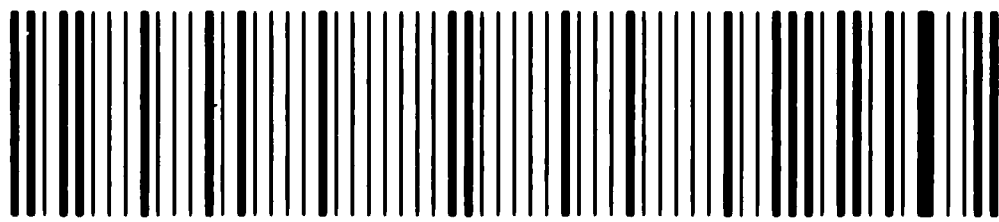
UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

58-409

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 58 8°

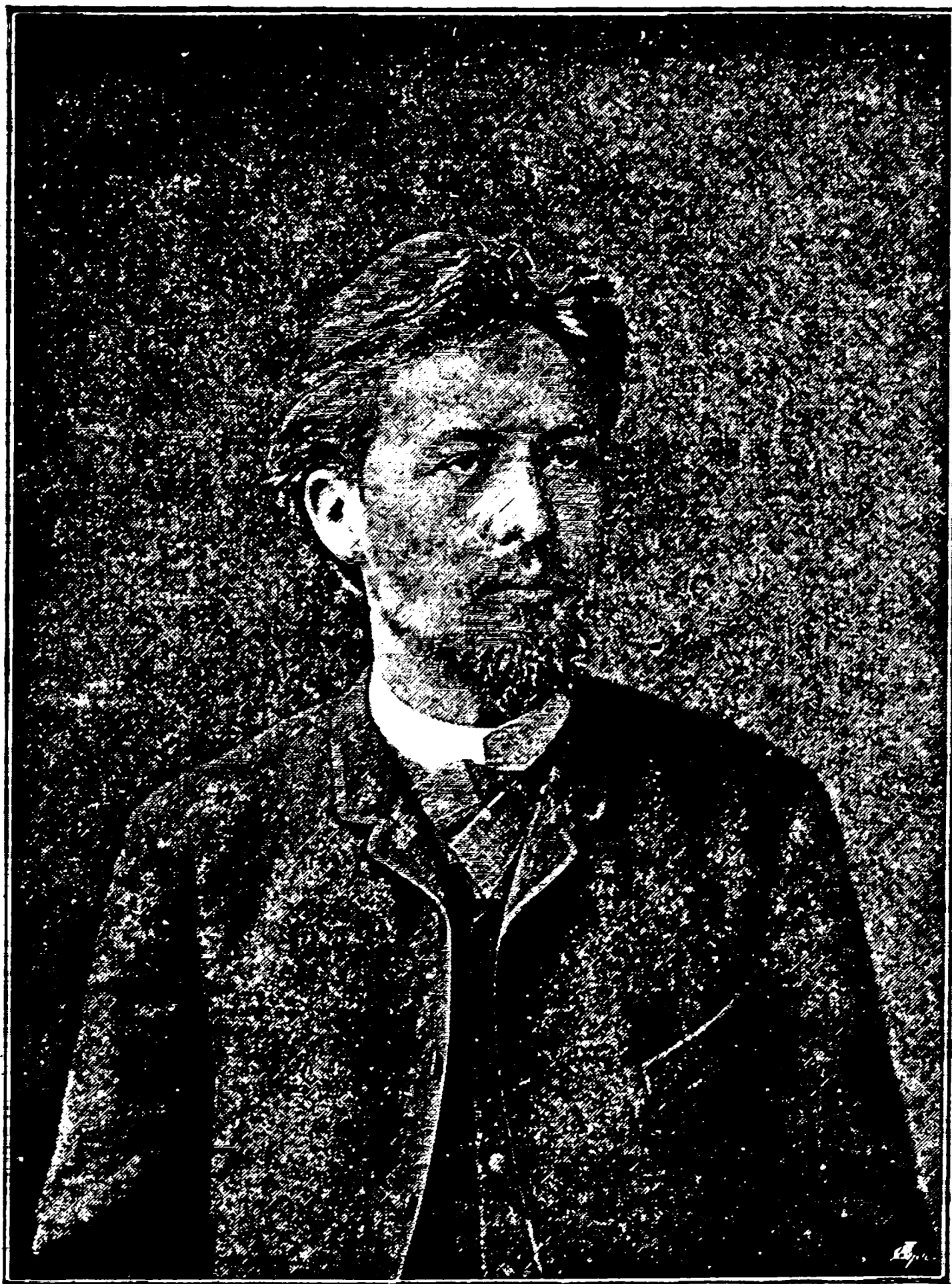

1 1 58 0 8 14409 9

+ Rex

A. TSCHÉCHOF.

EN DUEL.

A. TSCHÉCHOF

EN DUEL

OVERSAT FRA RUSSISK AF

H. E. GIERSTING

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER)

1892

I.

Klokken var otte om Morgen. — Paa den Tid pleiede Officererne, Embedsmændene og de Tilreisende at tage deres Bad nede ved Stranden efter den hede, lumre Nat og bagefter gaa op i »Pavillonen« og drikke Kaffe eller Te.

Ivàn Andrèjevitsch Lajèvsky, en ung Mand paa henved de tredive, mager og blond, i Finansministeriets Uniformshue, skødesløst klædt og i Morgensko, kom ligeledes for at bade og traf, blandt mange andre Bekendte, ogsaa sin Ven Militærlægen Samøilènko ifærd med at gaa i Vandet.

Med sit store, tætklippede Hoved, der sad stramt ned til Skuldrene, med sin fyldige, rødmussede Næse, sine sorte, buskede Øienbryn og graasprængte Bakkenbarter, svær, opdunstet og desforuden med en raa, armenisk Basstemme, frembragte denne Samøilènko paa enhver Nyankommen det ubehagelige Indtryk af en Buldrebase og en

Parvenu; men naar der var gaaet nogen Tid, begyndte man at finde hans Ansigt usædvanligt godmodigt og kært — ja, saagar kønt. Og tiltrods for sin Plumphed og grove Stemme var han i Virkeligheden ogsaa et prægtigt Menneske, blød og fin af Tænkemaade, saa god som Dagen var lang og meget elskværdig at have med at gøre. Han var Du's med hele Byen, kurerede Alverden og laante Alverden Penge, bragte Partier istand, mæglede Fred og Forlig mellem Folk, der var blevet Uvenner, og arrangerede Piknik'er, hvor han stegte Bedekød og kogte en udmærket Fiskesuppe. Altid havde han en eller anden Affaire at bringe i Orden for En eller Anden, altid var han optaget af og interesseret sig for et eller andet. — Der var dem, der mente, han selv var uden Plet og Lyde, der var bare to smaa Svagheder, som hæftede ved ham: for det første skammede han sig over sin egen Gódhed og søgte at maskere den med et skummelt Blik og en vis nedladende Grovhed, — og for det andet holdt han nok af, at Feltskærerne titulerede ham »Excellence«, skøndt han kun var Statsraad*).

*) I Rusland betitles ikke »Statsraad« men først den næste Rangklasse: »Virkelig Statsraad«: Excellence; der er en temmelig stor Forskel imellem dem, omtrent som Justitsraad og Etatsraad.

»Svar mig paa et Spørgsmaal, Alexander Davidovitsch,« begyndte Lajèvsky, da han og Samøilènko var kommet ud i Stranden og stod i Vand til Halsen, »sæt Du havde forelsket Dig i en Kvinde, og hun i Dig, — at Du havde levet over to Aar sammen med hende, og at Du derefter, som saadant jo hænder, ikke elskede hende mere men begyndte at mærke, at hun igrunden var fremmed for Dig . . . Hvad vilde Du gøre i saadant et Tilfælde?«

»Jeg vilde simpelthen sige til hende: gaa nu Din Vei, min Pige, til hvilket Himmelshjørne Du nu helst synes; — og dermed Basta!«

»Ja, — det er nemt nok at sige! — Men hvis hun nu ingen Steder har at gaa hen? Hvis hun staar helt alene i Verden, uden Familie og Venner, — og uden en Skilling i Lommen — og uden at forstaa sig paa noget Arbeide?«

»Ja, hvad saa? — En Gang for alle 500 i Synet eller 25 om Maaneden. — Det er da simpelt nok!«

»Lad os nu ogsaa antage, Du havde 500 Rbl. i Lommen — eller havde Raad til 25 om Maaneden. Men den Kvinde, jeg taler om, er intelligent og stolt. Hende vilde Du ikke vove at tilbyde Penge, . . . og under hvilken Form saa?«

Samøilènko vilde lige til at svare, da en stor Bølge idetsamme slog ind over dem Begge, brød sig mod Strandbredden og løb skummende og

brusende tilbage paa de smaa Stene. — Vennerne gik op og begyndte at klæde sig paa.

»Det er sandt nok, . . . det er saa sin Sag at leve med en Kvinde, man ikke elsker,« sagde Samøilènko, idet han betænksomt heldte Sandet ud af sin ene Støvle, »men, ser Du, Vànja*): man maa være menneskelig. Hvis det var mig, saa vilde jeg ikke lade hende mærke; at jeg ikke mere elskede hende, men vilde leve med hende lige til min Død«

Pludseligt skammede han sig imidlertid over sine egne Ord tog en bister Mine paa og tilføiede:

»For min Skyld var det saamæn ligemeget, om der var Kvindfolk til eller ei. — Forresten — Vorherre være med dem!«

Da Vennerne havde klædt sig paa, gik de op i »Pavillonen«. Her var Samøilènko som hjemme, ja, havde endog sit specielle Service. Hver Morgen fik han paa en Præsenterbakke en Kop Kaffe, et høit fint slebet Glas med Isvand og en Snaps Kognak. Først drak han Kognak'en, derefter den hede Kaffe og tilsidst Vandet i Is; og det maatte aabenbart smage ham udmærket, thi hans Øine blev livlige og straalende efter denne Idræt, og idet han strøg sine Bakkenbarter og stirrede

*) Kælenavn for Ivàn.

langt ud over Havet, sagde han regelmæssigt hver Dag:

»En ubegribelig deilig Udsigt!«

Efter en lang Nat, tilbragt med bedrøvelige og unyttige Tanker, som forhindrede al Søvn og ligesom potenserede Nattens Mørke og kvælende Varme, følte Lajèvsky sig træt og ødelagt. Af Badet og Kaffen var det ikke blevet bedre.

»Lad os fortsætte vor Samtale, Alexànder Davìdovitsch«, sagde han. »Jeg vil ikke stikke noget under Stolen, men sige Dig som Ven lige rent ud: det er snavs med Nadéschda Fjòderovna og mig — rent forbandet! Undskyld jeg indvir Dig i mine Hemmeligheder, men jeg trænger saadan til . . . jeg maa absolut udtale mig til En eller Anden.«

Samøilènko, som havde paa Fornemmelsen, hvad der vilde komme, slog Øinene ned og trommede med Fingrene paa Bordpladen.

»Jeg har levet med hende i to Aar og elsker hende ikke mere,« vedblev Lajèvsky, »eller rettere sagt: jeg seer nu, at det overhovedet aldrig har været Kærlighed; . . . disse to Aar har været . . . et Bedrag!«

Lajèvsky havde den Vane, naar han talte med Nogen, opmærksomt at besigtige sine fine rosa Haandflader — bide sig i Neglene — og brække sine Manchetter med Fingrene.

»Jeg véd meget godt, Du ikke kan hjælpe mig,« fortsatte han, »men jeg taler til Dig derom, fordi et forulykket og overflødigt Individ som jeg kun kan finde Trøst og Redning i Samtale. Jeg maa saa at sige generalisere enhver af mine Handlinger, maa søge Forklaring paa mit absurde Liv i en eller anden Teori — i en eller anden Type; déri f. Ex. at vi Adelige er ved at uddø, osv. Sidste Nat trøstede jeg mig saaledes ved at ligge og tænke: ak, hvor har Tolstoj Ret; skaanselsløst Ret! Og jeg blev lettere tilmode derved. Kære Ven, hvor er han dog egentlig en stor Skribent!«

Samøilènko, som aldrig havde læst noget af Tolstøj, men ofte foresat sig at ville læse ham, blev flau og sagde:

»Ja vist saa; alle de Andre skriver ud fra deres Fantasi, men han tager det lige fra Naturen.«

»Du min Skaber!« sukkede Lajèvsky, »til hvilken Grad er vi ikke blevet forkrøblede af Civilisationen! Gaar jeg ikke dér hen og for elsker mig i en gift Kone, og hun i mig! I Begyndelsen var det jo mellem os med Kys og opløftende Aftener — og Eder — og Spencer — og Idealer — og Samfundsinteresser. Og hvad var det ikke altsammen for noget Gøgl! Vi flygtede notorisk for Manden, men vi bildte os ind, vi flygtede for det saakaldte intelligente Livs

Tomhed. Fremtiden tegnede sig for os saalunde: i Kaukasus skulde jeg, indtil vi blev bekendt med Land og Folk, trække i Tjenesteuniformen og tjene i et eller andet Ministerium; derefter skulde vi se at faa noget Jord og arbeide i vort Ansigts Sved, anlægge Vinhaver, opdyrke Agerland osv. osv. Hvis Du, eller han — Din Zoolog, von Kóren, — havde været i mit Sted, saa havde I sandsynligvis levet 30 Aar med Nadéschda Fjòderovna og efterladt Eders Efterkommere rige Vinhaver og tusinde Tønder Land Mais, men jeg, jeg følte mig bankerot fra den første Dag af. I selve Byen her: uudholdelig Hede, Tørke og Folketomhed; ude paa Markerne under hver Busk — under hver Sten: Skorpioner og Slanger — og bagved Markerne: Bjerge og Ørken. Fremmede Mennesker — fremmed Natur — kummerlig Kultur; alt dette, min Ven, er ikke helt saa lige ud ad Landeveien som spasere paa Nevsky i Pels med Nadèschda Fjòderovna under Armen og fantasere om »sydlige varme Lande«. Her maa der Kamp til for Livet, — og hvad er jeg for en Kæmpe? En ynkelig, uudvokset Fyr med hvide Hænder! Fra den første Dag af stod det klart for mig, at mine Planer om et Arbeidsliv med at dyrke Vinhaver og Marker — var Fanden i Vold! Og hvad Kærligheden angaar, saa skal jeg sige Dig én Ting: leve med en Kvinde, som

har læst Spencer, og for Ens Skyld vilde reise til Verdens Ende, det gaar ikke, — det er der ingen charme ved. Altid har man den samme Lugt af Strygejern — af Pudder og af Medikamenter, — de samme Papillotter hver Morgen, — det samme Selvbedrag«

»Uden Strygejern gaar det ikke i nogen Husholdning,« sagde Samøilènko rødmende over, at Lajèvsky talte saa uforbeholdent om en ham bekendt Dame, »Du er ikke i Dit Es idag, Vànja, kan jeg mærke Nadèschda Fjòderovna er en dannet og udmærket Kvinde, Du: et Menneske med en overordentlig Forstand; — hvorfor skulde I ikke passe sammen? I er, gānske vist, ikke viede,« sagde Samøilènko, efter forsigtigt at have set sig om, at der Ingen var i Nærheden, »men det er jo ikke Jeres Skyld og desuden, — man maa være uden Fordomme, — maa staa paa Høiden med Nutidens Idéer Jeg holder selv paa borgerligt Ægteskab — ja Men naar man engang har bundet en Kvinde til sig, saa skal man efter min Mening ogsaa leve med hende til sin Død.«

»Uden Kærlighed?«

»Det skal jeg nu strax forklare Dig,« sagde Samøilènko. »For otte Aar siden, ser Du, havde vi en Regeringsfuldmægtig her — en gammel Mand og et Menneske med den overordentligste

Forstand. Og han mente nu saadan: det vigtigste i Familielivet — det er Taalmodighed. Hører Du, Vànja? ikke Kærlighed, men Taalmodighed Kærligheden kan ikke vare længe ved. To Aar har Du levet i Kærlighed, og nu er Dit huslige Liv aabenbart kommet ind i den Face, hvor Du maa rykke ud med al Din Taalmodighed«

»Maaske tror Du paa den gamle Fyr — Din Agent, men for mig er hans Tale ligefrem Vanvid. Denne, Din ældre Gentleman, er en Hykler; han har maattet øve sig i Taalmodighed, og ved denne Sport har han betragtet et ikke elsket Individ som en Genstand, der var nødvendig til hans Øvelser; men jeg er endnu ikke sunket saa dybt. Naar jeg faar Lyst til at øve mig i Taalmodighed, saa køber jeg mig et Par Haandvægte eller en stædig Hest; — Mennesker bruger jeg ikke til den Slags Gymnastik.«

Samøilènko forlangte noget hvid Vin med Is. Da de havde drukket et Glas, spurgte Lajèvsky pludseligt:

»Sìg mig engang, — hvad er Blødhed i Hjernen egentlig for noget?«

»Det er ja, hvordan skal jeg forklare Dig det det er en Sygdom, som hidrører fra, at Marven bliver blødere ligesom fortyndes«

»Saa—dan,« sagde Lajèvsky tøvende, »ja, ser Du det er netop Tilfældet med mig. — Leve med hende, det kan jeg ikke, det ligger over mine Kræfter. — Saalænge jeg er sammen med Dig — saa filosoferer jeg mig op . . . og ser lysere paa det, men hjemme falder jeg helt sammen. Det er mig til den Grad svært, at jeg — hvis jeg ansaa mig selv for forpligtet til at leve endnu en Maaned med hende — hellere vilde skyde mig en Kugle for Panden. Og alligevel kan jeg ikke skille mig fra hende. Hun staar aldeles ene, — arbeide forstaar hun ikke — hverken hun eller jeg har Penge; — hvor skal hun gøre af sig selv? Ikke kan jeg tænke mig nogensomhelst Udvei Saadan er det fat, forstaar Du og sig mig saa, hvad jeg skal gøre!«

»Ja—a—a«, brummede Samøilènko og vidste ikke, hvad han skulde svare. »Og hun elsker Dig — siger Du?« kom det endelig.

»Ja, elsker mig saa meget, som hun i sin Alder og med sit Temperament behøver at elske en Mand. — Det vilde være hende ligesaa tungt at skille sig fra mig som fra sit Pudder og sine Papillotter. — Jeg er for hende en uomgængeligt nødvendig Bestanddel af hendes Boudoir.«

Samøilènko blev igen flau — og svarede omsider:

»Du er ikke i Dit Es idag, Vànja Du har aabenbart ikke sovet godt inat!«

»Ja, jeg har sovet daarligt, i det hele taget, kære Ven, føler jeg mig væmmeligt tilmode. — Mit Hoved er tomt hele dette Liv stemmer mig for Brystet og saa denne underlige Slappelse nei, jeg maa reise min Vei!«

»Og hvor vil Du reise hen?«

»Derop mod Nord! Til Fyrreskovene til Champignon'erne*) til Mennesker til Idéer Jeg kunde give mit halve Liv for igen at kunne bade mig i en af Smaafloderne deroppe rigtig blive gennnmisnet forstaar Du og bagefter drive omkring i Skoven — om det saa kun var i Selskab med den allertarveligste Student — og tale — tale i Timevis. — Aa, hvor dufter det ikke fra Høet deroppe?! Husker Du det? Og om Aft'nen, ude paa Landstederne ude i Haven,

*) At gaa i Skovene om Sommeren og »finde Champignons« udgør — væsentlig for unge Mennesker af begge Køn — en Hovedbestanddel af Russernes Sommerliv. Der knytter sig hertil det flanerende kourtiserende og konverserende Liv, som i Danmark maaske bedst kan udtrykkes ved Ord som: Kroketspil — Fodture — Skovture etc. etc.

. . . . oppe fra Huset lyder Klaveret derned, langt borte hører man Toget gaa forbi«

Lajèvsky lo af Glæde, — han fik Taarer i Øinene, og for at skjule dem lagde han sig bagover i Stolen — og støttede Ryggen paa Bordet bagved sig; derpaa rettede han sig igen roligt op og faldt i Tanker.

Ved at se paa dette ligesom sammenfaldende Legeme, paa disse Øine, der stirrede stivt og ubevægeligt ud for sig, paa dette blege, let fugtige Ansigt med de indfaldne Tindinger — paa disse afbidte Negle og denne ene Morgensko, som hang dér og vippede paa Spidsen af Foden og blottede en daarligt stoppet Strømpe, — blev Samøilènko gennemtrængt af Medlidenhed — og sagde lige med ét, maaske fordi Lajèvsky mindede ham om et hjælpeløst Barn:

»Lever Din Moder endnu?«

»Ja, hun gør; — men jeg har helt skilt mig fra hende. Hun kunde ikke tilgive mig denne Forbindelse.«

Samøilènko holdt meget af sin unge Ven. Han saa' i ham den gode Kammerat, — Studenten, — det fornøielige Menneske, med hvem man baade kunde drikke et Bæger og tale sammen med, — lige ud af Hjertet. Hvad han forstod og saa' af ham, syntes han imidlertid ikke altid om. Naar Lajèvsky drak meget — og rent i

Utide, — naar han spillede Kort og forsømte — ja, foragtede sin Tjeneste, — naar han levede over sine Midler — gik paa Gaden i Morgensko og skændte paa Nadèschda Fjòderovna i Fremmedes Paahør, — saa syntes Samøilènko meget lidt om alt dette. Men naar han tænkte paa, at Lajèvsky havde endt sit Studium i det filologiske Fakultet, at han abonnerede paa to store Aviser eller Tidskrifter, — at han ofte talte saa klogt og fint, at kun Faa forstod hans Tale, at han levede med en smuk og intelligent Kvinde — saa forstod Doktoren ikke noget af alt dette, men syntes svært godt om dét, og satte Lajèvsky langt høiere end sig selv og bøiede sig for ham med Agtelse.

»Endnu ét,« sagde Lajèvsky og rystede sig med en Hovedbevægelse ud af sine Tanker, »men det maa blive mellem os . . . Jeg skjuler det foreløbigt for Nadèschda Fjòderovna, saa fortæl Dig nu ikke til hende . . . Iforgaars fik jeg Brev om, at hendes Mand er død af Blødhed i Hjernen.«

»Vorherre være hans Sjæl naadig!« sukkede Samøilènko. »Men hvorfor skjuler Du det for hende?«

»At vise hende det Brev, betyder saa meget som: Marsch! i Kirke og vies! — Vi maa først have Forholdet klaret mellem os. Naar hun saa faar overbevist sig om, at vi ikke kan blive ved med

at leve sammen, saa viser jeg hende Brevet. Saa er det ikke længer farligt.«

»Véd Du hvad, Vànja?« sagde Samøilènko, og hans Ansigt antog pludseligt et bønfoldende og sørgmodigt Udtryk, som om han lavede sig til at bede om noget extra og var bange for at faa Nei. »Gift Dig, kære Ven!«

»Og hvorfor?« — fôr det ud af Lajèvsky.

»Gør Din Pligt ligeoverfor denne fortræffelige Kvinde! — Manden er død, — paa en Maade viser selve Forsynet Dig, hvad Du har at gøre.«

»Men begrib dog, Du løierlige Menneske, at det er umuligt. Gifte sig uden Kærlighed er ligesaa gement og uværdigt for et Menneske som at læse en Messe, naar man ikke tror.«

»Men Du er forpligtet!«

»Og hvorfor er jeg saa forpligtet?« spurgte Lajèvsky irriteret.

»Fordi Du har taget hende bort fra Manden — taget hende paa Din Samvittighed.«

»Men jeg siger Dig paa godt Russisk: jeg elsker hende ikke!«

»Ja, ja da, — naar Du ikke kan elske hende, saa vær god imod hende — agt og ær hende.«

»Agt og ær hende!« vrængede Lajèvsky. »Som om hun var Priorinde eller Abbedisse. Du er kun en klein Psykolog og Fysiolog, naar Du tror, man i Samlivet med en Kvinde kan nøies

med at agte og ære hende. Kvinden behøver først og fremmest et Sovekammer«

»Vànja, Vànja« kom det forfjamsket fra Samølénko.

»Du er et gammelt Barn og Teoretiker, og jeg en ung Olding men Praktiker; — vi vil aldrig komme til at forstaa hinanden. Lad os hellere afbryde denne Samtale Mustafa!« raabte Lajèvsky til Opvarteren, »hvormeget har vi at betale?«

»Nei, nei,« lagde Doktoren sig skyndsomt imellem og greb Lajèvsky ved Haandleddet, »dette her betaler jeg, — jeg har bestilt Vinen Skriv det for mig,« raabte han til Mustafa.

Vennerne reiste sig og gik sammen langs Strandbredden. Da de var kommet til Boulevarden, standsede de og trykkede hinanden i Haanden. »I er mig nogle forvænte Herrer!« sukkede Samøilénko. »Sender Skæbnen Dig dér en ung, smuk og dannet Kvinde, men nei, Du betakker Dig! Jeg siger Dig: hvis Vorherre vilde saadan forære mig . . . om det saa var en gammel skæv En, naar hun blot var kær og skikkelig . . . hvor skulde jeg ikke være fornøiet! Jeg skulde leve med hende derhjemme i mit Hus og — og . . .«

Doktoren blev igen forfjamsket i det, og det varede lidt, inden det røg ud af ham: »og saa

kunde hun forresten faa Lov at helde Vand paa Samovaren — den gamle Hex!»

Efter at have sagt Farvel til Lajèvsky gik han ned ad Boulevarden.

Som han gik dér i sin snehvide Kittel og fine blanke Støvler, højtidelig og alvorlig, med et strengt Udtryk i Ansigtet og skydende Brystet frem, hvor Vladìmir prangede med sit Baand*), var han yderst tilfreds med sig selv, og han syntes, at alle Mennesker maatte blive imponerede og glade ved at betragte ham. Uden at dreie Hovedet vendte han prøvende sit Blik snart tilhøire — snart tilvenstre, og kom til det Resultat, at Boulevarden var i et og alt smukt anlagt, at at de smaa Cypresser og Ekvalipti og de grimme elendige Palmetræer igrunden var meget smukke og med Tiden vilde give god Skygge, og at Tscherkesserne endeligt var et gæstfrit og ærligt Folk.

»Det er dog sært, Lajèvsky ikke synes om Kaukasus!« tænkte han, »høist besynderligt!«

Se dér mødte han en Patrouille paa 5 Mand, som gjorde Honnør for ham. Og dér gik, paa høire Side af Boulevarden, Marija Konstantinovna med sin Søn.

*) Naar Vladìmir-Ordenen gives for Udmærkelse i Krigen, bæres Korset i et særligt Baand.

»Godmorgen, Marija Konstantinovna!« raabte han over til hende og smilede fornøiet. »Har De været i Vandet? — Hvad behager? Naa—aa! ha—ha . . . værs'go' og hils Nikolai Alexandrovitsch!«

Og han gik videre, smilende og fornøiet, men da han saa' Feltskæreren Büilin komme sig imøde, rynkede han Panden, standsede ham og spurgte barskt:

»Der er Ingen indkommet paa Hospitalet?«

»Ingen — Deres Excellence!«

»Hva—ad?«

»Ingen — Deres Excellence!«

»Det er godt — træd af!«

Og vuggende sig høitideligt frem, styrede han hen til et Limonadeudskænkningssted paa Boulevarden, hvor der sad en gammel tyk Jødemadam, der gav sig ud for en Grusierinde, og sagde saa høit, som om han kommanderede et helt Regiment:

»Vær saa elskværdig at give mig noget Sodavand!«

II.

Lajèvskys Mangel paa Kærlighed til Nadèschda Fjòderovna udtrykte sig navnlig derved, at alt, hvad hun sagde og gjorde, forekom ham at være falskt og usandt; og alt, hvad han havde imod Kvinden og imod Kærlighed, syntes ham aldeles at passe til ham selv — til Nadèschda Fjòderovna og til hendes Mand,

Da han kom hjem, sad hun allerede paaklædt og friseret ved Vinduet og drak Kaffe, paa samme Tid som hun med et bekymret Ansigt bladede i en stor, tyk, indbunden Journal. Og han tænkte strax ved sig selv, at Kaffedrikning just ikke var saa mærkelig en Handling, at man af den Grund behøvede at sætte et bekymret Ansigt op, og at hun til ingen Nytte havde spildt Tid med at frisere sig efter sidste Mode, da der her ikke var Nogen, som kunde blive bedaaet deraf. Og han saa' ligeledes noget falskt i, at hun sad der med den tykke Journal foran sig. Han tænkte, hun pyntede sig og friserede sig for at gaa for en Skønhed — og sad dér og læste for at blive antaget for klog.

»Det gør da ingenting, at jeg gaar i Bad idag?« spurgte hun.

»Nei, jeg kan ikke tro, Jorden skulde falde sammen af den Grund.«

»Ja, jeg spørger kun om det, for hvis Doktoren skulde blive vred«

»Naa, saa spørg ham — jeg er ikke Doktor!«

Mindre end alt syntes han dog idag om, at hun havde aaben, hvid Hals og kunstige Krøller i Nakken. Han kom til at huske paa, at Anna Karènin, da hun ikke elskede sin Mand mere, følte sig ubehageligt berørt ved at se paa hans Ører, og han tænkte ved sig selv: hvor det er rigtigt dette!

Da han var træt og følte sig tom i Hovedet, gik han ind i sit Kabinet — lagde sig paa Sofaen og dækkede sit Ansigt til med et Tørklæde, for at Fluerne ikke skulde plage ham.

Tunge, trætte Tanker — stadigt om ét og det samme — drog gennem hans Hjerne, som en lang Karavane paa en trist og fugtig Efteraarsaften, og han faldt hen i en nedbøiet, halvt-drømmende Sindsstemning. Det forekom ham, han havde handlet urigtigt ligeoverfor Nadèschda Fjòderovna og hendes Mand, — at det var hans Skyld, Manden var død. Og det forekom ham, han havde handlet galt med sit eget Liv, — en Verden, hvis høie Idéer, Viden og Arbeide han havde ladet ligge brak; en Verden, som det forekom ham umuligt at realisere her ved Havet, hvor de fleste Mennesker, man saa', var forsultne Tyrkere og dovne Indfødte, der gik omkring og

drev, men maaske vilde han kunne det deroppe mod Nord, — dér, hvor der fandtes Teatre og Opera og Aviser og Mennesker og alle Former for aandelig Virksomhed. Kun dér kunde man være ærlig og ren — tænkende og hævet over Døgnet — men ikke her. Han beskyldte sig selv for ingen Idealer at have — ingen ledende Livsideer, skøndt han kun dunkelt forstod, hvad dette egentlig var for noget. Da han for to Aar siden forelskede sig i Nadèschda Fjoderovna, stod det for ham, som han kun behøvede at knytte hende til sig og reise med hende til Kaukasus for at reddes fra Livets Fladhed og Tomhed, og paa lignende Maade var han nu overbevist om, han kun behøvede at forlade Nadèschda Fjoderovna og reise til Petersborg for at opnaa alt, hvad han trængte til og længtes efter.

»Jeg maa reise min Vei!« mumlede han halvt i Tanker, idet han reiste sig op i Sofaen og bed sig i Neglene, »reise min Vei!«

Han saa' allerede i Tankerne, hvorledes han gaar ombord paa Dampskibet — spiser Frokost og drikker koldt Øl dertil — konverserer Damerne paa Dækket og tilsidst — i Sevastopol — sætter sig i Toget — og flyver afsted nordpaa. — Vær hilset, min Frihed, vær hilset!

Stationerne flyver forbi, den ene efter den anden, — Luften bliver koldere og koldere, —

se, dér begynder Birketræerne, — dér kommer Kursk — og dér er endelig Moskau. Paa Stationerne kan man faa Kaalsuppe, Bedekød med Kàscha*), Stør, Øl det er kortsagt ikke mere Asien men Rusland — det virkelige Rusland. Passagererne i Coupéerne taler om Handel — om Forretninger — om nye Operastjerner — om franko-russiske Sympathier, . . . overalt mærker man et intelligent Livs Kultur Hurtigere — hurtigere! Og se, dér er tilslut Petersborg — Nevsky — store Morskàja**) — dér er Kòvensky-Stræde, hvor han boede som Student — dér er igen den kære graa Himmel — den kolde Støvregn — de vaade Droschekuske

»Ivàn Andréjevitsch!« var der Nogen, der raabte i Værelset ved Siden af, »er De hjemme?«

»Jeg er her!« raabte Lajèvsky, »hvad vil De?«

»Jeg har nogle Papirer« kom det tøvende.

Lajèvsky rejste sig — gabede langsomt — og gik med snurrende Hoved — og slæbende med Tøflerne — ind i det tilstødende Værelse. Dér stod en af hans yngre Kollegaer heldende sig ude fra Haven ind af det aabne Vindu og bredte nogle Tjenestepapirer ud i Vinduskarmen.

*) En Slags bagt Grød.

**) Den eleganteste Gade i Petersborg.

»Strax, min Ven, strax . . .« sagde Lajèvsky og gik for at finde Blækhuset. Da han kom tilbage, tog han Papirerne og underskrev dem uden at læse dem igennem.

»Det er svært varmt idag,« sagde han.

»Ja, — . . . De kommer idag paa Kontoret?« kom det spørgende.

»Det gør jeg vist neppe jeg er ikke rigtig saadan . . . rask idag. — Aa, sig til Scheschkovsky, Kære, at jeg kommer ind til ham efter Middag.«

Kollegaen gik. — Lajèvsky lagde sig igen paa Sofaen og gav sig til at grunde: jeg maa nu overlægge alt og indrette mig derefter. Førend jeg tager herfra, maa jeg betale, hvad jeg skylder. Det maa være noget som et Par Tusind Rubler. Penge har jeg ingen af . . . naa, det spiller nu ingen videre Rolle. En Del vil jeg se at faa betalt strax paa en eller anden Maade Resten sender jeg saa fra Petersborg Det vigtigste er Nadèschda Fjòderovna . . . ; det første, jeg maa gøre, er at faa vort Forhold klaret . . . ja . . .

Lidt efter tænkte han: skulde jeg ikke gaa hen og raadføre mig med Samøilènko? — Jeg kunde jo sagtens gøre det, men hvad kan det nytte? Det bliver bare til, at jeg igen kommer ind paa Boudoir-Temaet — paa Kvinder — paa Diskussion om, hvad der er honnet, og hvad der

ikke er honnet, og hvad hjælper det her at diskutere pro et kontra det honnette, naar det gælder om at redde sit Liv naar Veiret er ved at gaa fra mig i dette forbandede Slaveri naar jeg er ved at ødelægge mig selv derved Jeg maa dog omsider selv have faaet Øiet op for, at det er gement og ubarmhjertigt at fortsætte en Levemaade som min og alt andet bliver smaat og intetsigende ligeoverfor dette

»Jeg maa reise min Vei!« mumlede han, »reise min Vei!«

Den øde Strandbred — den evigt trykkende Hede — den store, tavse Ensformighed ved de øde, lilla-graa Bjerge laa ham som en Trykken for Brystet, gjorde ham søvnig og dvask og bestjal ham, syntes han, for Tanker og Evner til at handle.

Det var jo muligt, han var dygtig — talentfuld — klog og honnet maaske kunde der blive en udmærket Landbruger ud af ham, hvis ikke disse Bjerge og denne øde Strand indesluttede og knugede ham fra alle Sider, maaske en stor Taler — Journalist — Statsmand — en Forkæmper for et eller andet stort og godt. — Hvem kunde vide det? Og hvis det nu virkeligt var saadan — var det saa ikke enfoldigt at gaa og spekulere over, om det var honnet eller ei, naar et begavet og nyttigt Menneske, f. Ex. en Musiker eller Kunstner, for

at komme ud af sit Fængsel, rev Muren ned og narrede sine Vogtere? I et saadant Menneskes Situation er alt honnet.

Klokken to satte Lajèvsky og Nadèschda Fjòderovna sig til Middagsbordet. Da Kokkepigen bragte Rissuppe med Tomater ind paa Bordet, sagde Lajèvsky:

»Hver evige Dag det samme! Hvorfor ikke lave noget Kaalsuppe?«

»Der er ingen Kaal at faa.«

»Det var løierligt. Og henne hos Samøilènko laver de Kaalsuppe — og nede hos Marija Konstantinovna laver de Kaalsuppe, det er bare mig, som skal spise dette sødlige Stads. Det gaar da heller ikke paa den Maade, Kære!«

Ligesom i de fleste Ægteskaber var det før ikke nogen Middag gaaet af uden smaa Scener mellem Lajèvsky og Nadèschda Fjòderovna; men fra den Tid af, det var gaaet op for Lajèvsky, at han ikke elskede hende mere, bestræbte han sig for at give efter i alt, — talte mildt og høfligt med hende — smilede — kaldte hende: Kære, og kyssede hende paa Panden efter Bordet.

»Denne Suppe smager omtrent som Lakrits,« sagde han smilende. Han gjorde Vold paa sig selv for at være venlig, men kunde ikke dy sig og sagde:

»Der er heller Ingen hos os, der passer Hus-
holdningen. Naar Du virkelig er saa daarlig —
eller saa optaget af Læsning, naa, i Guds Navn —
lad mig saa faa Overopsynet med Køkkenet!«

Tidligere vilde hun maaske have svaret her-
paa: »vær saa artig!« — eller: »Du vil have,
jeg skal være Kokkepige, ser jeg nok!« — men
nu saa' hun blot undselig paa ham og blev rød i
Hovedet.

»Naa, hvorledes har Du det saa egentlig
idag?« spurgte han mildnende.

»Idag har jeg det helt godt; — blot saadan
lidt flau . . .«

»Man maa være forsigtig, Kære; jeg er slet
ikke rolig for Dig.«

Der var et eller andet ubestemmeligt i Veien
med Nadèschda Fjòderovna. Samøilènko sagde,
hun havde intermitterende Feber og fodrede hende
med Kinin; men den anden Doktor paa Stedet,
Ustimòvitsch — en mager, uelskværdig Mand,
som sad hele Dagen hjemme i sin Stue og om
Aftenen, med Hænderne og Spaserestokken paa
Ryggen, med Spidsen af Stokken hvilende paa
Baghovedet, spaserede listende og hostende om-
kring nede ved Strandbredden, — Ustimòvitsch
mente, det var en kvindelig Sygdom og foreskrev
varme Kompresser. Tidligere, da Lajèvsky elskede
hende, vakte denne Sygdom Medlidenhed og

Angst hos ham, men nu saa' han i denne Sygdom ogsaa noget falskt. Dette gule, søvnige Ansigt med det slørede Blik — denne krampagtige Gaben, som hun havde efter et Feberanfald — og det, at hun, saa længe et Anfald stod paa, laa sammenrullet som en Kattekillling under en Plaid, lignende mer en Dreng end en Kvinde — ja, og saa denne daarlige Luft i hendes Værelse, alt dette bortveirede al Illusion, efter hans Mening, var som en Protest mod Kærlighed og Ægteskab.

Til anden Ret fik Lajëvsky Spinat og haardkogte Æg, men Nadèschda Fjòderovna fik som Patient Kisèl*) med Mælk. Ved at se hende sidde dér med sit bekymrede Ansigt og først stikke til Kisèl'en med Skeen og derpaa dovent begynde at spise, ved at høre denne Slubren, da hun drak Mælken til, kom der et saa plumt Had op i ham, at han uvilkaarlig fór med Haanden op i Haaret. Han følte ved sig selv, at denne Følelse var krænkende, om den saa kun havde været rettet mod en Hund; men han ærgrede sig ikke over sig selv, men over Nadèschda Fjòderovna, som vakte saadanne Følelser tillive i ham, og han syntes at begribe, hvorfor Elskere undertiden slaa deres Elskerinder ihjel. Selv vilde

*) En Slags Rødgrød.

han ikke slaa ihjel, forstaar sig . . . men som Edsvoren vilde han finde et saadant Mord retfærdiggjort.

»Tak for Mad, Kære,« sagde han efter Bordet og kyssede Nadéschda Fjöderovna paa Panden.

Da han var kommet ind til sig selv, gik han en fem Minutters Tid op og ned ad Gulvet — skævende nu og da hen til sine Støvler —, derpaa satte han sig i Sofaen, tog en af Støvlerne i Haanden — sad saa lidt saadan og mumlede derpaa: »reise min Vei, — reise! Klare Forholdet og reise min Vei!«

Han lagde sig ned paa Sofaen og kom igen til at tænke paa, at han maaske var Skyld i, Nadéschdas Mand var død

»Beskyldte et Menneske for, at han forelsker sig eller holder op med at elske, er dumt,« forsikrede han sig selv, idet han laa og rumsterede med Benene for at faa Støvlerne paa, »Kærlighed og Had giver man ikke sig selv. Og hvad Manden angaar, saa er jeg maaske nok en af Aarsagerne til, at han døde, men, paa den anden Side: er jeg maaske Skyld i, at jeg forelskede mig i hans Kone og hun i mig?«

Derpaa stod han op, og efter at have fundet sin Hue, begav han sig hen til sin Kollega,

Scheschkòsky, hos hvem Kollegaerne hver Dag samledes og spillede Vint*) og drak koldt Øl.

»Ved min Raadvildhed minder jeg om Hamlet,« tænkte Lajèvsky underveis. »Hvor rigtigt har ikke Shakespeare afluret det, — ak, hvor rigtigt!«

III.

Dels for ikke at kede sig — og dels af Imødekommenhed mod nye — og ugifte — Tilreisende, som, da der intet Hotel var i Byen, ingen Steder havde at gaa hen og spise Middagsmad, havde Doktor Samøilènko hjemme hos sig arrangeret noget i Form af et table d'hôte. For nærværende Tid havde han kun to Kostgængere: en ung Zoolog, von Kòren, der skulde opholde

*) En Slags Whist, hvor Makkerne ved særegne Meldinger (omtrent som i Tarok) søger at komme til Kundskab om hinandens og Modpartens Kort for derved at kunne forudsige, hvormange trick de kunne gøre i Spillet. Den, der melder flest trick, bestemmer Trumf. — Navnet »Vint« (Skrue) antyder, hvorledes de progressivt følgende Meldinger efterhaanden skruer Spillet op til det mest vovede.

sig Sommeren over ved Sortehavet for at studere Medusaernes Embryologi, og en Diàkon*), Pobrèdof, som nylig var udgaaet fra Seminariet og sendt der til Byen for at gøre Tjeneste istedetfor den gamle Diàkon, der var reist bort for sit Helbreds Skyld. De betalte hver 12 Rubler**) om Maaneden for Middags- og Aftensmad, og Samøilènko havde taget deres Æresord paa, at de vilde møde præcist Kl. 2 til Middag.

Den Første, der kom, var i Reglen von Køren. Han satte sig roligt i Dagligstuen, tog et Album fra Bordet og gav sig opmærksomt til at betragte de falmede Fotografier af nogle ubekendte Herrer i vide Benklæder og høi Hat — og af nogle ligesaa ubekendte Damer i Krinoline og med Kappe paa Hovedet. Samøilènko huskede selv kun Navnene paa nogle Enkelte, og ved de Andre, som han havde glemt, sagde han med et Suk: »et fortræffeligt Menneske, siger jeg Dig, og med den overordentligste Forstand.« Naar han var færdig med Album'et, tog von Køren en Pistolet fra Etagéren, kneb det venstre Øie til og sigtede længe paa Fyrst Voronzòfs Billede, der hang over Etagéren, — eller stillede sig hen foran Speilet og betragtede sit brune Ansigt med

*) Hjælpepræst.

**) 1 Rubel = cirka 2 Kroner.

den høie Pande og de sorte, krusede Negerhaar, — sin Skjorte, der var af mat Kattun, storblomstret som et persisk Gulvtæppe og sit brede Læderbælte, der gjorde Tjeneste som Vest. Denne Selvbeskuelse voldte ham neppe mindre Interesse end Album'et eller Pistoletten med den kostbare Indfatning. Han var yderst tilfreds baade med sit smukt klippede Skæg og sine brede Skuldre, der afgav et uomstødeligt Bevis for hans kraftige Skabning og legemlig Sundhed. Han var ogsaa tilfreds med sit Lapse-Kostume, — lige fra Snoren med Kvasterne under Halslinningen, der harmoniserede i Farve med Skjorten, og til de gule Støvletter.

Medens han saa' Album'et igennem og holdt Revu foran Spejlet, huserede Samøilènko — uden Frakke og Vest og med Skjorten staaende paa vid Gab, — svedende og ivrig ude i Køkkenet og Forstuen for at faa Middagsmaden istand; lavede Salaten til — eller en og anden vanskelig Sauce — eller Kød, Agurker og Løg til Okròschka'en*), ved hvilken Beskæftigelse han rullede skummelt med Øinene til den ham assisterende Oppasser, — og langede kommanderende og anvisende ud efter ham snart med en Ske og snart med en Gaffel.

*) En Suppe med Kødstykker, Agurker, Løg og Is i.

»Kom med Eddiken!« kommanderede han.
 »Ja, naturligvis. Provenceolie og ikke Eddike!«
 rasede han og stampede i Gulvet. »Hvor skal
 Du nu hen, Dit Hoved?«

»Efter Smør, Deres Excellence,« svarede den
 rædselsslagne Oppasser med klikkende Tenor-
 stemme.

»Dér i Skabet staar det! Rub Dig! Og sig
 til Dárja, hun lægger noget mer Dild i Krukken
 med Agurkerne! Hører Du: Di—i—i—ld!!«

»Dæk Fløden til, Din Globist, at Fluerne
 ikke kommer til«, kom det strax efter, og saadan
 rungede hans Befalinger — hele Huset igennem
 — lige til Spisetid.

Naar Klokken manglede en halv Snes Mi-
 nutter i to kom Diakonen, et ungt Menneske
 paa nogle og tyve Aar, mager, med langt Haar,
 men uden Skæg, naar undtages et Par knapt syn-
 lige Knebelsbarter. Naar han kom ind i Daglig-
 stuen, korsede han sig foran Helgenbilledet, smilede
 og rakte von Kóren Haanden.

»Goddag,« sagde Zoologen køligt, »hvor har
 De været henne idag?«

»Nede paa Skibsbroen og fanget Ulke.«

» . . . Naturligvis! . . . De vil aabenbart aldrig
 beskæftige Dem med noget alvorligt, Diakon?«

»Jo, hvorfor ikke det? Det alvorlige løber
 ikke fra En,« svarede Diakonen smilende og

begravede Hænderne i sin vide Kjortels almægtige Lommer.

»Der er Ingen til at banke Dem . . .« sukkede Zoologen.

Der gik endnu en Snes Minutter, uden der blev kaldt tilbords, og stadigt hørtes det, hvorledes Oppasseren løb fra Forstuen til Køkkenet og tilbage igen, dundrende med de lange Støvler i Gulvet, og hvorledes Samøilènko raabte: »sæt det ind paa Bordet!« — »Hvor skal Du nu hen?« — »Skyl det først rent!« etc. etc.

Den hungrige Diakon og von Køren begyndte tilsidst at klappe i Hænderne og trampe i Gulvet, udtrykkende paa denne Maade deres Utaalmodighed ligesom Tilskuerne i Parterret.

Endelig gik Døren op, og den martrede Opvarter meldte, at Maden var paa Bordet. I Spisestuen kom Samøilènko dem imøde, gennemstegt af Heden i Køkkenet, høirød i Ansigtet og gnaven. Han saa' bistert paa dem og svarede ikke paa noget Spørgsmaal. Med et Udtryk af Forfærdelse i Ansigtet tog han Laaget af Terrinen og øste op i deres Tallerkener, og først da han havde overbevist sig om, at de spiste med Appetit, aandede han lettet og satte sig ned i sin dybe Lænestol. Hans Ansigt fik et træt, glad Udtryk, langsomt skænkede han sig en Snaps og sagde:

»Paa den unge Generations Velgaaende!«

Siden sin Samtale med Lajèvsky om Morgen
havde Samøilènko hele Formiddagen, tiltrods for
sit eget fortræffelige Humør, følt noget trykke
sig paa Bunden af sit Hjerte: det gjorde ham
ondt, dette med Lajèvsky, og han vilde gerne
hjælpe ham paa en eller anden Maade.

Da han havde drukket sin Snaps, sukkede
han og sagde:

»Jeg talte med Vànja Lajèvsky idag. — Livet
er svært for ham; dets materielle Side er alle-
rede ikke videre smilende, men, hvad der er det
værste: han finder sig ikke tilrette med sig selv;
. . . gaar dér og filosoferer og psykologerer . . .
Skade for Gutten!«

»Det var ogsaa En at have Medlidenhed
med!« sagde von Køren. »Hvis denne søde
Herre var ved at drukne, vilde jeg støde til ham
med Stokken: drukn, min Ven, drukn!«

»Det er ikke sandt, det vilde Du ikke gøre!«

»Og hvorfor skulde jeg ikke ville det?« trak
Zoologen paa Skuldrene. »Jeg er ligesaa kapabel
til at gøre en god Gerning som Du.«

»Er det maaske en god Gerning at drukne
et Menneske?« lo Diàkonen.

»Lajèvsky? — Ja.«

»Der mangler et eller andet i denne Okròschka«
. . . sagde Samøilènko for at forandre Samtalen.

»Lajèvsky er ubetinget skadelig — og lige-saa farlig for Samfundet som en Kolerabacille,« fortsatte von Kòren, »at drukne ham er en Fortjeneste.«

»Du indlægger Dig ikke synderlig Ære ved at udtale Dig saadan om Din Næste; men sig mig: hvorfor hader Du forøvrigt det Menneske saadan?«

»Kom ikke med saadan Tale, Doktor, — at hade eller foragte en Bacille er Vanvid, og at regne den første den bedste, man møder, for sin Næste . . . jo, jeg siger Tak for Mad! Noget saadant vilde være det samme som ikke at drage noget Skel mellem Mennesker overhovedet — som at give Afkald paa et retfærdigt Forhold ligeoverfor ethvert af dem, . . . sige sig løs, kort sagt, fra sin Pligt og Værdighed som Individ. — Jeg anser Din Lajèvsky for et afskyeligt Menneske, — og jeg lægger ikke Skjul derpaa, men behandler ham som et saadant. Du derimod regner ham for Din Næste, og dette vil sige, Du behandler ham som Diàkonen dér, — eller som mig. Det vil sige, det gør Du igrunden heller ikke . . . thi Du er ens ligeoverfor Alle.«

»Et afskyeligt Menneske« . . . brummede Samøilènko og rynkede Panden, som om han havde faaet noget modbydeligt i Munden. »Du udtrykker Dig — Gud forlade Dig det — med

al ønskelig Tydelighed bruger Vognstænger til Tandstikker.«

»Man maa bedømme Folk efter deres Handlinger,« fortsatte von Kòren, »døm nu De engang, Diàkon Hr. Lajèvskys Virksomhed ligger udbredt for Dem som en lang kinesisk Skrivelse, og De kan læse den fra Begyndelsen og til Enden. Hvad har han bedrevet de to Aar, han har levet her? Lad os tage det i Rækkefølge. For det første har han lært Folk her i Byen at spille Vint. For to Aar siden var dette Spil ukendt, men nu spilles der Vint fra om Morgenens og til langt ud paa Natten, — saagar af Kvinder og ukonfirmerede Drenge. For det andet har han lært Byen at drikke Øl, hvilket ligeledes før var noget ukendt her; ham skylder man ogsaa sit Kendskab til diverse Slags Brændevin, saa man nu med lukkede Øine er istand til at skelne Kòschelev fra Smirnòf Nr. 21. For det tredje levede man hidtil her ikke aabenlyst sammen med Andres Hustruer, og det af samme Grund, som Tyve ikke stjæler aabenlyst, men hemmeligt. Imidlertid — Hr. Lajèvsky traadte paa dette Gebet op som Pionér, — og levede aabenlyst med en Andens Hustru. For det fjerde«

Von Kòren spiste hurtig sin Okròschka op og gav Tallerkenen til Oppasseren.

»Jeg saa', hvad der boede i Lajëvsky, den første Maaned, vi kendte hinanden,« fortsatte han, henvendende sig til Diakonen, »vi kom hertil paa samme Tid. Saadanne Mennesker som han sætter stor Pris paa Bekendtskab — Venskab — Sammenhold — etc.; thi de behøver altid Nogen til at spille Vint med — til at drikke med — til at gaa paa Sold med; dertil kommer endvidere, at de er meget talende og maa have Nogen til at tale for — til at høre paa sig. Vi blev Venner, — det vil sige: han kom drivende hjem til mig hver Dag, forstyrrede mig i mit Arbeide og diskede op med mer eller mindre delikate Ting angaaende sin Elskerinde. Men fra den første Dag af forbausede han mig ved sin usædvanlige Løgnagtighed . . . jeg blev ligefrem væmmelig derved. I Egenskab af Ven læste jeg ham Texten over forskellige Kapitler: hvorfor han drak saa meget, — hvorfor han levède over sine Midler og gjorde Gæld, — hvorfor han ingenting bestilte — ingenting læste — hvorfor han var saa lidet kultiveret og havde saa faa Kundskaber, og til Svar paa alt dette smilede han bittert og sagde sukkende: Jeg er et forfeilet Menneske — et overflødigt Menneske; — eller ogsaa: Ak, Kære, hvad kan De forlange af os — vi aandelige Livegne; eller: vi Adelige er ved at uddø. — Eller ogsaa begyndte han at væve noget Gallimathias sammen

om Onègin, Petschòrin, Basàrof*), Byrons Kain, osv., og sluttede saa sin Jeremiade saalunde: Dette er vore Fædre — efter Kødet og efter Aanden! — De forstaar: han, Hr. Lajèvsky er egentlig ikke Skyld i, at Aktstykkerne fra Ministeriet i Petersborg ugevis ligger uoplukkede og forvarede i deres Konvolutter, — eller i, at han selv drikker og faar Andre til det samme, — men deri er denne Onègin eller Petschòrin eller Basàrof Skyld — ja, og saa Puschkin, Lèrmontof og Turgénjev, som har opdaget og udtænkt disse Typer paa forfeilede og overflødige Mennesker. Grunden til al denne Løshed i Sæder ligger, som De ser, ikke i ham selv, men et eller andet Sted udenfor, i Rummet Og dertil kommer, meget fiffigt opstillet, at løgnagtig og udsvævende og hæsleg er ikke alene han, men *vi* . . . »vi Folk fra Firserne«, — »*vi* er Livegenskabstidens visne, nervøse Efterslæt« — »*os* har Civilisationen gjort til aandelige Krøblinge,« — kort sagt, vi skulle begribe, at et saa stort Menneske som Lajèvsky ogsaa er stor i sit Fald, at hans Udsvævenhed — hans Mangel paa Kundskaber og hans Uordentlighed som Embedsmand, at alt dette er en naturhistorisk nødvendig Fremtoning, og at man egentlig skulde anbringe en Martyrglorie

*) Hovedfigurer i bekendte russiske Romaner.

over ham, eftersom han er et skæbnesvangert Offer for Tiden, Aandsstrømninger — Arvelighed og hvad det nu altsammen hedder. Alle Embedsmændene og Damerne her hørte beundrende paa ham, og jeg kunde længe ikke komme paa det rene med, hvem jeg havde for mig, en Kyniker eller en behændig Charlatan. Saadanne Subjekter som han, intelligente at se til, lidet uddannede og talende meget om deres kære »Jeg«, forstaar at give sig Udseende af ualmindeligt sammensatte Naturer . . . «

»Nu holder Du op!« fôr det ud af Samøilënko, »jeg tillader ikke, man i min Nærværelse taler ondt om et saa nobelt Menneske!«

»Atbryd mig ikke, Alexander Davidovitsch,« sagde von Køren koldt, »jeg er strax færdig. — Men Lajëvsky er en temmelig usammensat Natur. Jeg skal her præsentere Dem hans moralske Spiseseddel, voilà: om Morgen: Morgensko, Båd og Kaffe, derefter til Middag: Morgensko, Motion og Konversation, Kl. 2: Morgensko, Middag og Vin, Kl. 5: Båd, Te og Vin, derpaa Vint og Løgn, Kl. 10: Aftensmad og Vin og efter Midnat: Søvn og la femme. Hans Existens er indesluttet i denne snevre Ramme som et Æg i sin Skal. Om han gaar eller staar, om han er glad eller bedrøvet — om han skriver Breve, eller hvad han nu forresten gør — alt kan føres tilbage til Vin, Kortspil,

Morgensko og Fruentimre. Kvinden spiller en skæbnesvanger dominerende Rolle i hans Liv. Han selv beretter, at han — 13 Aar gammel — allerede var forelsket; som ganske ung Student levede han med en Dame, som havde en heldbringende Indflydelse paa ham, og hvem han skylder sin musikalske Uddannelse. Som noget ældre Student købte han en Pige ud af et offentligt Hus og »hævede hende op til sig« — d. v. s.: tog hende til Elskerinde; hun levede et halvt Aarstid med ham og løb derefter tilbage til sin tidligere Værtinde. Denne Flugt forvoldte ham ikke liden sjælelig Lidelse; ak ja, han led saa meget derunder, at han maatte forlade Universitetet og leve to Aar hjemme uden Beskæftigelse. Men det var til hans eget bedste. Hjemme kom han ind i et Forhold til en Enke, som raadede ham til at forlade det juridiske Fakultet og gaa over til det filologiske. Hvilket han ogsaa gjorde. Da han havde endt sit Studium, forelskede han sig lidenskabeligt i sin nuværende — ja, hvad skal man kalde hende — gifte Dame, og maatte løbe med hende herved til Kaukasus, — som man siger: efter Idealerne Og, om ikke idag, saa imorgen eller en anden Dag, hører han op med at elske hende og løber tilbage igen til Petersborg, — ligeledes: efter Idealerne.«

»Og hvor ved Du det fra?« mumlede Samøilènko og saa' onskabsfuldt paa Zoologen, »spis hellere end sidde der og«

Der blev sat kogte Heslinger*) paa Bordet, — med polsk Sauce**). — Samøilènko lagde hver af sine Kostgængere en hel Fisk paa Tallerkenen og hældte egenhændigt Sauce paa. Der gik nogle Minutter i Stilhed.

»Kvinden spiller en væsentlig Rolle i hvert Menneskes Liv,« sagde Diàkonen, »det er der nu éngang ikke noget at gøre ved.«

»Ja, men dog kun til en vis Grad! — Vi har Alle en Moder, en Søster, en Hustru — en Veninde, men hos Lajèvsky er alt dette forenet i én Person, som saa tilmed er hans Elskerinde. Og hun er — o: Samlivet med hende — er hans Livs Maal og Lykke. Han er glad og bedrøvet — gnaven og begeistret — altsammen ud fra Kvinden. Naar Livet er ham ensformigt og interesseløst, saa er Kvinden Skyld deri; naar der flammer en ny Morgenrøde op for ham, naar nye Idealer vinker ham, — igen kommer det fra Kvinden; kun de Værker — de Billeder, hvor der findes Kvinder, interesserer ham Vor Tid er efter hans Mening en elendig Tid — endnu værre end

*) En Fisk, der lever i Bjergvandløb og ligner en Brasen.

**) En særlig pikant, skarp Sauce med Jævning.

Fyrrerne og Tredserne — og ene og alene af den Grund, at vi ikke, til Selvforglemmelse, hengive os til Kærlighedens Lidskab og Extase. Hvis han var blevet Videnskabsmand eller literær Kritiker, saa vilde han have beriget Verden med en Afhandling som: Prostitutionen i det gl. Ægypten, eller: Kvinden i det 13de Aarhundrede, eller noget i denne Art. — Disse Vellystninger maa sikkert have en eller anden Udvæxt i Hjernen, et Slags Sarkom, som stadigt trykker paa Hjernen og dominerer alt det psykologiske. — Betragt engang Lajëvsky, naar han sidder i et eller andet Selskab. Og læg saa Mærke til dette: naar der tales om et eller andet almindeligt Emne — f. Ex. om Cellebygning i Planteverdenen — om Instinktet osv. — saa sidder han afsides, taus og uden at høre efter; hans Udtryk er mat og ligegyldigt, — intet af alt dette interesserer ham; det er for ham fadt og intetsigende. Men begynd saa at tale om Hanner og Hunner, f. Ex. om, at Edderkoppehunnen, efter Befrugtelsen, æder Hannen, og De skal se, hvor hans Øjne tindrer af Nysgerrighed, hvor hans Ansigt faar Liv, . . . kort sagt: Mennesket lever op. Hans Tanker, — hvad enten de nu er ophøiede og ædle eller rent farveløse, — alle have de et eneste Udgangspunkt. Gaar man med ham paa Gaden og møder f. Ex. et Æsel — »sig mig engang,«

spørger han, »hvad fremkommer der, naar man krydser et Æsel med en Kamel?« — Og hvad drømmer han ikke om, — jeg mener: om Natten?! Har han ikke fortalt Dem sine Drømme? Det er noget ganske mageløst, kan jeg forsikre Dem. En Gang drømmer han, at man gifter ham med Maanen, en anden Gang bliver han tilsagt at møde paa Politistationen og faar dèr Ordre til at leve sammen med en Guitar«

Diàkonen skoggerlo; Samøilènko rynkede Panden vredt og fortrak Ansigtet for ikke at le, men kunde ikke holde sig og brast ogsaa i Latter.

»Sludder!« sagde han og tørrede Taarerne af Øinene, »min Salighed er det ikke noget Sludder, Du fortæller!«

Diàkonen var meget lattermild og lo af enhver Ubetydelighed; det saa' ud, som han kun brød sig om Mennesker for at fryde sig over deres komiske Sider og for at kunne give dem »grinagtige« Øgenavne. Samøilènko kaldte han for Tarantelen*), — hans Oppasser: Andriken, og han var i den syvende Himmel af Begeistring, da von Køren engang kaldte Lajèvsky og Na-dèschda Fjòderovna for Makàko'er**). Han stirrede altid Fortælleren begærligt ind i Ansigtet,

*) En Edderkop, der anses for giftig.

**) En Abeart.

hørte efter uden at blinke med Øinene, og det saas tydeligt, hvorledes hans Øine efterhaanden fyldtes med Stof til Latter, — hvorledes hans Ansigt anspændtes i Forventning om at kunne give efter for sin Trang og briste ud i Latter.

»Han er et moralsk forkvaklet og fordærvet Subjekt,« fortsatte Zoologen, og Diakonen borede sig ind i hans Øine i Forventning om noget morsomt. »Det er sjældent, man træffer paa et saa ynkeligt Individ. Legemligt er han svækket, vissen og gammel, og intellektuelt adskiller han sig ikke i nogen væsentlig Grad fra en tyk Købmandsmand, som ikke foretager sig andet end æde og drikke, sove i et Hav af Dyner og have sin Kusk til Elsker«

Diakonen brast igen i Latter.

»Lad være at le, Diakon, det bliver kedeligt tilsidst at høre paa,« sagde v. Køren.

»Jeg vilde ikke have henvendt min Opmærksomhed paa denne grænseløse Ubetydelighed,« fortsatte han, efter at have ventet paa, Diakonen skulde holde op med at le, »jeg vilde være gaaet roligt forbi ham, hvis han ikke var saa skadelig og farlig. Det farlige ved ham bestaar først og fremmest i, at han gør Lykke hos Damerne, og saaledes truer med at faa Efterkommere, d. v. s. skænke Verden et Dusin Lajèvsky'er, — lignende Svæklinge og forkvaklede Mennesker som han

selv. For det andet er han i høieste Grad smitsom. Jeg har allerede berørt Kortspillet og Øllet. Gaar der endnu et Par Aar, saa erobrer han hele det kaukasiske Strandland. De véd, til hvilken Grad det store Publikum — Massen — tror paa Intelligens, Universitetsdannelse, fine Manerer og et slebet Sprog. Hvad han end vilde begaa for en Frækked, Alle vilde tro, at saadan var det chic — at saadan skulde det være . . . thi: han er jo dog et intelligent Menneske, Kandidat fra Universitetet — et liberalt Menneske . . . Dertil kommer, at han er et forfejlet, uudvoxet Menneske, — et »Tidsaandens Offer«, hvilket vil sige, han er istand til alt muligt. Han er en brillant Fyr, som man siger, — Hjertensgodheden selv, bedømmer menneskelige Svagheder mildt og tager gerne mod et godt Raad; han er eftergivende, ikke bornært — ikke stolt; man kan gaa paa Sold sammen med ham, — fortælle sjofle Historier — bagtale Andre . . . Massen, som altid helder til Antropomorfisme i Religion og Moral, sætter mer end alt Pris paa de Smaaguder, der har samme Feil og Svagheder, som den selv. Døm nu selv om, hvor stort et Felt for Smitte han behersker. — Desuden er han en ikke daarlig Skuespiller — en behændig Hykler — og véd ganske fortræffeligt, hvor David købte sit Øl. Og saa disse Finter og Taskenspillerkunster, som han

excellerer i, — tag f. Ex. hans Forhold til Civilisationen. Han har end ikke Forestilling om, hvad Civilisation er, — men hør blot paa ham: Aa, hvor misunder jeg ikke de Vilde, — disse Naturens Børn, som ikke kender noget til Civilisation! — Man maa vel erindre, ser De, at han engang har været Civilisationen hengiven med Liv og Sjæl, har levet i dens Tjeneste og begrebet dens Væsen helt igennem; men den trættede ham og skuffede og bedrog ham; han er, forstaar De, en anden Faust, en anden Tolstøi. — Og Schoppenhauer og Spencer behandler han som unge Mennesker, klapper dem faderligt paa Skulderen . . . : »naa, Spencer, hvad mener Du saa om Tingene?« — Han har ganske vist ikke læst Spencer, men hvor kær er han ikke, naar han, med en let, nonchalant Ironi, siger om sin Frue: hun har læst Spencer! — Og man hører paa ham og begriber ikke, at denne Charlatan ikke alene mangler Berettigelse til overhovedet at udtale sig om Spencer, men at han ikke engang er værdig til at løse hans Skotvinge. — Undergrave Civilisationen — andre Autoriteter — andre Altere — kaste Snavs paa dem paa samme Tid, som man blinker fortroligt til dem for at skjule sin egen Udlevethed og moralske Vanførhed, det er kun et meget lavt og smudsigt Menneske istand til!»

»Jeg véd ikke, Kòlja*), hvad det er, Du forlanger af ham,« sagde Samøilènko, ikke mer ondskabsfuldt, men som om han selv var Synderen, »han er et Menneske som saamange Andre. Ganske vist ikke uden Feil og Svagheder; men han staar paa Høiden med Nutidens Idèer, — han tjener sit Fædreland og bringer det Nytte. For otte Aar siden, ser Du, havde vi en Regeringsfuldmægtig her, en gammel Mand og et Menneske med den overordentligste Forstand. Og han sagde saa ofte«

»Ja, lad det være nok med det« . . . afbrød Zoologen. »Du siger: han tjener sit Land Men hvorledes tjener han? Er der maaske, siden han er kommet hertil, kommet mere Orden i Sagerne? Er Embedsmændene blevet bedre — ærligere — høfligere? Tvertimod! — han har blot ved sin Universitetsdannelses Autoritet saa at sige sanktioneret deres løse Moral og til alle deres Uhumskheder føiet et helt Læs af sine egne. Han er kun ordentlig og punktlig i sit Kontor den 2ode i hver Maaned, naar der udbetales Gage; — de andre Dage i Maaneden gaar han hjemme og slubrer med sine Morgensko og søger at give det Udseende af, at han gør den russiske Regering en stor Tjeneste ved at leve i Kaukasus. — Nei,

*) Diminutiv for: Nikolài.

Alexànder Davidovitsch, lad være at forsvare ham. Sagen er den: Du er fra først til sidst ikke oprigtig. Hvis Du virkelig holdt af ham og regnede ham for Din Næste, saa vilde Du først og fremmest ikke være ligegyldig overfor hans Svagheder, — vilde ikke saadan se gennem Fingre med ham, — men Du vilde, for hans egen Skyld, bestræbe Dig for at uskadeliggøre ham.«

»Det vil sige hvorledes?«

»Jeg mener uskadeliggøre . . . Eftersom han er uheldbredelig, saa kan han kun uskadeliggøres paa én Maade«

Von Køren gjorde en Bevægelse med Pegefingeren rundt om sin Hals.

»Eller ogsaa drukne ligesom man vil« . . . tilføiede han. »I Menneskehedens Interesse burde saadanne Individer tilintetgøres. — Upaatvivleligt!«

»Hvad er det, Du siger?!« brummede Samøilènko i Skægget og reiste sig halvt op, idet han forbauset stirrede paa Zoologens rolige, kolde Ansigt. »Diàkon! — hvad er det, han siger? — Er Du da ved Dine fulde Fem?«

»Jeg fordrer ikke absolut Dødsstraf,« sagde v. Køren, »hvis det kan bevises, at dens Anvendelse er skadelig, — saa find paa noget andet! Naar det er ugørligt at tilintetgøre Lajèvsky, nuvel — saa isolér ham — tilintetgør hans Person-

lighed, — sæt ham i Arbeids- og Forbedrings-Huset!«

»Hvad er det, Du siger?!« gentog Doktoren rædselsslagen. »Kom med Peberet — kom med Peberet!« brølede han, fortvivlet ved at se Diakonen sidde og spise Farce og Salat uden Peber. — »Du, et Menneske med den overordentligste Forstand! Hvad er det, Du vil? Sætte vor Ven, et intelligent og stolt Menneske, i Forbedrings-huset!«

»Og hvis han er stolt og sætter sig til Modværg, — saa i Lænker med ham!«

Samøilènko kunde ikke faa et eneste Ord frem og sad blot og bevægede Fingrene med et saa forbløffet og komisk Ansigt, at Diakonen brast i Latter.

»Lad os holde op med at tale om dette,« sagde Zoologen. »Husk blot paa én Ting, Alexander Davidovitsch. Det ældste Menneskesamfund blev bevaret for saadanne Individuer som Lajèvsky ved Kampen for Tilværelsen, — ved at denne Kamp saa at sige udvalgte de Bedste. Vor nuværende Kultur har væsentligt svækket Kampen for Tilværelsen og Valg af Kombattanter, og vi maa selv drage Omsorg for at tilintetgøre de svage og uduelige Exemplarer. Ellers vil Civilisationen, naar Lajèvsky'erne formere sig, gaa til-

grunde og Menneskeheden uddø fuldstændigt. Og vi vil faa Skyld derfor!»

»Naar man skal hænge og drukne Folk,« sagde Samøilènko, »saa til Helvede baade med Din Civilisation og Din Menneskehed! Og endnu engang: til Helvede! Men nu skal jeg sige Dig én Ting: Du er et Menneske med overordentlig Lærdom, et Menneske med den overordentligste Forstand — en Stolthed for Dit Fædreland er Du, . . . men — Tyskerne har spoleret Dig. Ja, — Tyskerne! Tyskerne!«

Fra den Tid Samøilènko var reist fra Dorpat, hvor han havde studeret Medicin, havde han sjeldent set nogen Tysker, havde ikke læst en eneste tysk Bog, men ikke desto mindre kom — efter hans Mening — alt ondt i Politik og Viden- skab fra Tyskerne. Hvor han havde faaet denne Tro fra var ham selv ikke ganske klart, men han holdt uvægerligt fast ved den.

»Ja, — Tyskerne!« gentog han endnu engang. »Og kom saa og lad os drikke Te!«

De reiste sig alle Tre, tog Hat paa og gik ud i den lille Have, hvor de satte sig i Skyggen af hvide Ahorn — Pæretræer og Kastanier. Zoologen og Diàkonen satte sig paa en Bænk ved et lille Bord, men Samøilènko nedlod sig i en flettet Lænestol med en bred, skraa Ryg. Oppasseren bragte Te med Syltetøi og en Krukke med Sirop.

Det var meget varmt — en 35° i Skyggen. Den trykkende Luft stod ubevægelig — ligesom størknet — og et langt Spindelvæv, som strakte sig fra Kastanietræet ned til Jorden, hang slapt og ubevægeligt. Diàkonen tog Gitaren, som gerne laa paa Jorden ved Siden af Bordet, stemte den og begyndte halvhøit, med spinkel Stemme, at synge, men holdt strax op paa Grund af Varmen, tørrede Sveden af Panden og saa' op mod den klare, blaa, hede Himmel. Samøilènko var ved at falde isøvn; — af Heden og Stilheden, som laa over Egnen, og af den søde Middagsslummer, som hurtigt bemægtigede sig hele hans Korpus, sank han sammen som i en Rus; hans Arme hang slapt ned, hans Øine forsvandt næsten, og hans Hoved faldt ned paa Brystet; med rørende Inderlighed betragtede han von Køren og Diàkonen og mumlede:

»Den unge Generation — Videnskabens Lys og Kirkens brændende Lampe; . . . inden man ser sig for, gaar maaske dette langskødede Halleluja hen og bliver Mitropolit*) . . . som man kommer til at knæle for og kysse paa Haanden . . . naa, give Gud sin Assistance dertil.« . . . Lidt efter

*) Den høieste russiske geistlige Rang, af hvilken der aldrig findes mere end 3 Ihændehavere: 1. i Kiev, 2. i St. Petersborg og 3. i Moskau.

hørtes hans Snorken. Von Køren og Diàkonen drak deres Te og gik ud paa Gaden.

»De skal vel igen ned paa Broen og fange Ulke?« spurgte Zoologen.

»Nei, — det bliver vist for varmt.«

»Gaa hjem med mig! De kan emballere en Sending for mig og kopiere et og andet. Saa kan vi med det samme finde paa noget at beskæftige Dem med . . . Man maa arbeide, Diàkon! paa den Maade gaar det ikke!«

»Det er rigtigt og logisk, hvad De siger,« svarede Diàkonen, »men min Dovenskab undskyldes noget ved mit nuværende Livs Omstændigheder. De véd selv, hvor det ubestemte ved en Stilling nærer Folks apatiske Tilstand. Om man har sendt mig herved for en kortere Tid — eller for altid — det véd Vorherre alene. Jeg lever her blandt Fremmede, og min lille Kone vegeterer hjemme hos sin Fader og keder sig. Og jeg tilstaar — af denne Varme er min Hjerne ved at smelte.«

»Altsammen noget Vaas,« sagde Zoologen. »Man kan baade vænne sig til stærk Varme — og til at undvære sin Kone. Man maa bare ikke forkæle sig. Man skal tvertimod disciplinere sig.«

IV.

Nadéschda Fjöderovna gik om Morgenens i Bad, og bagefter hende vandrede hendes Kokkepige Olga med en Vandkande, et Kobbervandfad, Haandklæder og Svamp. Ude paa Reden laa et Par fremmede Dampskibe med snavsede, hvide Skorstene, — tilsyneladende udenlandske Fragtdampere. Nogle Mænd i hvide Dragter og hvide Sko gik ude paa Skibsbroen og raabte noget paa Fransk — og ude fra Skibene svarede man dem. Fra Byens lille Kirke ringede Klokkerne livligt. — »Idag er det Søndag!« huskede Nadéschda Fjöderovna fornøiet. Hun følte sig fuldstændigt rask og var i glad, festlig Stemning. I sin nye, vide Dragt — lavet af det gullige Hørsilketøi, der sædvanligt bruges til Herredragter, — og med sin almægtige Straahat, hvis brede Skygge var bøiet stærkt ind til Ørerne, saa Ansigtet kiggede frem, ligesom ud af en Kurv, — forekom hun sig selv meget nydelig. Hun tænkte paa, at der i hele Byen kun var én ung, smuk og intelligent Dame — og det var hende; hun vidste ogsaa, og tænkte med Glæde derpaa, at hun alene forstod at klæde sig billigt, smukt og smagfuldt. Denne Dragt f. Ex., som hun havde paa, kostede kun 82 Rbl. og alligevel — hvor var den ikke nydelig. I hele Byen var der Ingen, som forstod at behage

og indtage som hun, og da der var mange Herrer i Byen, saa maatte de nolens-volens misunde Lajèvsky.

Hun glædede sig over, at Lajèvsky i den senere Tid havde været kølig og høflig — tilbageholdende høflig — ligeoverfor hende, ja til Tider saagar næsten fræk og grov. Paa alle disse hans Udfald, paa disse kolde, foragtelige eller besynderlige og uforstaaelige Blikke vilde hun før have svaret med Taarer, Bebreidelser og Trusler om at reise fra ham eller tage Livet af sig ved Sult, men nu rødmede hun til Svar herpaa, saa' frygtomt hen paa ham og var glad over, han ikke kærtegnede sig ind til hende. Hvis han vilde skænde paa hende eller true hende, saa vilde det være hende kærere, thi hun følte sig som en hel Synderinde ligeoverfor ham.

For det første følte hun sin Samvittighed betyngtet, fordi hun ikke kunde sympatisere med hans Idéer om det Arbeidsliv, for hvis Skyld han havde forladt Petersborg og reist herved til Kaukasus, ja hun var overbevist om, at han navnlig af denne Grund var vred paa hende i den sidste Tid. Da hun reiste til Kaukasus, stod det for hende, som hun strax skulde finde en deilig lille Bolig ved Strandbredden, en hyggelig Have med Skygge, Fuglesang og rislende Bække, hvor man kunde plante Blomster og Gemyse — holde Hønse- og Ande-Gaard — tage mod Besøg fra Naboer

og fra Omegnen — pleie fattige Bønder og laane dem gode Bøger. Men det havde vist sig, at Kaukasus bestod af nøgne Bjerger, umaadelige Dale og store Skove, hvor man længe maatte lede og rydde og grave for at kunne indrette sig en Bolig og et Hjem; — og der var ikke Spor af Naboer, men fuldt op af Tscherkesser, der røvede og stjal, og saa var der varmt — meget varmt. Lajèvsky gav sig god Tid med at finde en Jordlod, hvor de kunde bygge og indrette sig, hvorover hun var meget glad; det var ligesom de Begge stiltiende var kommet overens om aldrig at bringe dette Arbeidsliv paa Tale. — Han sagde ikke noget — og hun tænkte, han var vred paa hende, fordi hun heller ikke sagde noget.

For det andet havde hun, uden hans Vidende, i diste to Aar taget forskellige Smaating i Atsch-miànofs Udsalg; i det hele vel for en 300 Rbl. Lidt efter lidt havde hun taget: saa noget Tøi — saa noget Silke — saa en Parasol eller andet, og lidt efter lidt var det løbet op til denne store Sum. — »Men idag siger jeg det til ham,« besluttede hun, »og alligevel« . . . ræsonnerede hun strax efter, »i hans nuværende Humør er det vist ikke raadeligt at tale til ham om Gæld.«

For det tredie havde hun allerede to Gange, i Lajèvskys Fraværelse, taget imod Besøg af Offi-

ceren Kirillin; en Gang om Morgen, efter at Lajëvsky var gaaet i Bad — og en Gang ved Midnatstid, da han var ude og spille Kort. Ved Tanken herom blev Nadèschda Fjöderovna blussende rød og skævede tilbage til Kokkepigen, som om hun var bange for, at denne havde hørt hendes Tanker. — Disse lange, uudholdeligt varme og kedelige Dage — disse skønne, smægtende Aftener og varme Nætter — hele dette Liv, hvor man fra Morgen til Aften ikke vidste, hvad man skulde gøre med sig selv og sin Tid — denne sig hende stadigt paatrængende Tanke, at hun var den smukkeste unge Kvinde i Byen, at hendes Ungdom svandt unyttigt hen, ja og saa selve Lajëvsky, ærlig og fuld af Idéer, men ensformig — altid slubrende med sine Morgensko — bidende sine Negle og vanskelig med alle sine Luner, — alt dette gjorde, at en Trang — en Længsel efter Nydelse lidt efter lidt bemægtigede sig hende. Og som en Afsindig, der altid tænker paa ét og det samme, saaledes tænkte hun paa dette Nat og Dag. I sit Aandedrag — i sit Blik — i sin Stemmes Klang og i sin Gang følte hun denne Længsel, Havets Mumlen fortalte hende derom — talte til hende om at elske — elske, — Aftenens Mørke ligeledes — Bjergene ligeledes . . . Og da Kirillin begyndte at gøre Kur til hende, var

hun ikke istand til — vilde ikke modsætte sig, — og gav sig hen til ham.

Nu — i dette Øieblik — fremkaldte de udenlandske Dampere og Mændene i de hvide Dragter af en eller anden Grund i hendes Tanker Erinringen om en uhyre stor Sal; istedetfor den franske Samtale klang Valsetoner for hendes Ører, og hendes Bryst svulmede under Paavirkning af dette Indtryks Fylde, Lys og Varme. Hun higede i dette Øieblik efter at danse og tale fransk . . .

Hun tænkte med taknemlig Glæde paa, at der i hendes Brøde ikke var noget saa forfærdeligt. Hendes Sjæl tog ikke Del i denne Brøde; hun vedblev at elske Lajèvsky som før, hvilket allerede fremgik deraf, at hun endnu var skinsyg — og beklagede og kedede sig, naar han ikke var hjemme. Kirillin havde desuden vist sig at være dum, grov og uinteressant — al Forbindelse var allerede afbrudt med ham — og der skulde ikke blive noget mer af den Slags. Hvad der havde været hørte Fortiden til og kom ingen ved, og hvis Lajèvsky skulde høre noget derom, saa vilde han ikke tro det.

Ved Stranden havde kun Damerne Badehus, — Herrerne badede under aaben Himmel. I Badehuset traf hun Marija Konstantinovna Bitjugof — en noget ældre Embedsmandsfrue — med

hendes 15aarige Datter Kåtja*), som endnu gik i Skole. De sad Begge paa Bænken og klædte sig af. Marija Konstantinovna var et godmodigt, sentimentalt, lidt exalteret og zart Væsen, som talte langtrukket og med Patos. Til sit 32te Aar havde hun været Guvernante og derpaa giftet sig med Bitjugof, en lille, skaldet Herre, som kæmmede Haaret frem over Tindingerne og var meget tam og føielig. Hun var endnu stadigt forelsket i ham, — var skinsyg, naar Leilighed gaves, — rødmede ved Ordet: Kærlighed og forsikrede Alle, at hun var meget lykkelig.

»Min Kære!« udbrød hun begeistret, da hun fik Øie paa Nadèschda Fjoderovna, og hendes Ansigt antog det Udtryk, som hendes Bekendte kaldte mandelsødt, — »hvor yndigt, at De ogsaa er kommet. Nu kan vi bade sammen, — det er fortryllende!«

Olga kastede hurtigt sin Kjole af sig og begyndte derpaa at klæde sin Frue af.

»Idag er det ikke saa varmt som igaar — vel?« sagde Nadèschda Fjoderovna og ømmede sig under den nøgne Kokkepiges ublide Behandling, »igaar var jeg ogsaa ved at dø af Hede!«

»Ak ja, Kære! Jeg kunde ogsaa knapt faa Veiret, . . . vil De tænke Dem, jeg badede igaar

*) Kælenavn for: Ekaterina.

tre Gange — tænk Dem: tre Gange. Nikodim Alexàndrovitsch blev saagar vred: »Du gode Gud, Màscha*),« sagde han, »hvad ligner dog det?«.

»Hvor kan man dog nu være saa styg?!« tænkte Nadèschda Fjòderovna ved at betragte hende og Olga, og, med et Sideblik hen paa Kàtja: »Pigebarnet er derimod ikke ilde.« — Efter at være blevet klædt af, lagde hun Mærke til, at Olga saa' foragteligt paa hendes skønne, hvide Legeme. Denne — en ung Soldaterkone — levede med sin lovlige Mand og regnede derfor sig selv for bedre og høiere; Nadèschda Fjòderovna havde ligeledes paa Fornemmelsen, at Marija Konstantinovna og Kàtja heller ikke ærede og frygtede hende stort. Dette berørte hende ubehageligt, og, for at hæve sig selv over deres Meninger, sagde hun:

»Hjemme hos os i Petersborg staar nu Landlivet i fuldt Flor. Hvor mange Bekendte har ikke min Mand og jeg deroppe. Man skulde igunden reise en Tur hjem og se og hilse paa dem Alle igen!«

»Er Deres Mand ikke Ingeniør?« spurgte Marija Konstantinovna undselig.

»Jeg taler nu om Lajèvsky . . . han har saa uhyre mange Bekendte. Men desværre er

*) Kælenavn for: Maria.

hans Moder en hovmodig Aristokrat, ligesaa bornært som«

Nadèschda Fjòderovna talte ikke ud, men styrtede sig ud i Vandet. Efter hende krøb Marija Konstantinovna og Kàtja ogsaa ud.

»Vi har her i Verden saamange Fordomme,« fortsatte Nadèschda Fjòderovna, »og det er ikke saa let at leve, som det ser ud til.«

Marija Konstantinovna, som havde været Guvernante i aristokratiske Familier og vidste Besked om, hvorledes det gaar til i Verden, sagde:

»Ak ja! Vil De tænke Dem, Kære — dèr hos Garatijnsky's maatte man baade til Frokost og Middag møde i Toilette, saa at jeg, ligesom Skuespillerinderne, foruden min Løn maatte have extra til Garderobe.«

Hun stod imellem Kàtja og Nadèschda Fjòderovna, ligesom hun vilde afspærre Datteren fra det Vand, hvori Nadèschda Fjòderovna badede sig. Gennem den aabne Dør, der vendte udad mod Stranden, kunde man se En svømme i omtrent hundrede Skridts Afstand.

»Màma! — det er vor Kòstja*)!« udbrød Kàtja.

*) Kælenavn for Konstantin.

»Aa — jaja, jaja, . . .« galede Marija Konstantinovna forfærdet. »Kòstja — Kòstja!« skreg hun, »vend om, Kòstja, vend om!«

Kòstja — en Skoledreng paa 14 Aar, som vilde vise sin Dygtighed for Moderen og Søsteren, dukkede under og svømmede længere ud, men blev træt og skyndte sig tilbage; man kunde se paa hans anspændte og alvorlige Ansigt, at han ikke var meget sikker paa sine Kræfter.

»Det er en Jammer, Kære, med disse Drengene,« sagde Marija Konstantinovna efter at have beroliget sig, »inden man aner noget, gaar de hen og brækker Halsen! Tænk Dem: da min Mand var ansat i Lìpelsk, krøb Kòstja engang op i et høit Træ og kunde ikke komme ned igen, saa vi maatte sende en Karl op efter ham. — Hvor let kan ikke en Ulykke passere! Ak, Kære — hvor yndigt og, paa samme Tid, hvor tungt er det ikke at være Moder! — Saameget som man har at ængstes over!«

Nadèschda Fjòderovna tog sin Straahat paa og gik ud i den aabne Strand. Hun svømmede en Snes Alen ud og lagde sig paa Ryggen. Hun kunde ligge der og se Havet helt ud til Horizonten — Damperne — Folk inde paa Strandbredden — Byen og alt dette, i Forbindelsen med Varmen og de klare, kærtegnende Bølger, ildnede hende op hviskede til hende:

lev — lev — og nyd! Der strøg en Seilbaad hurtigt forbi hende — kløvende energisk Vandet og Luften; Manden, som sad tilrørs, saa' paa hende, og dette var hende behageligt — det: at blive sét paa.

Da Damerne var færdige med Badet og deres Paaklædning, gik de sammen ud af Badehuset.

»Jeg har omtrent Feber hveranden Dag, og alligevel bliver jeg ikke mager,« sagde Nadèschda Fjòderovna og besvarede smilende Hilsner fra Bekendte, idet hun nu og da lod Tungen stryge fra den ene Mundvig til den anden, da hendes Læber var blevne salte og tørre efter Badet. »Jeg har altid været fyldig — og nu synes jeg, jeg bliver det endnu mer.«

»Det er ligesom man er anlagt til, Kære!« svarede Marija Konstantinovna. »Naar man ikke har Anlæg til Fyldighed, — som jeg f. Ex. — saa er der ingen Næring, der hjælper. — Men Kære dog! De har jo faaet Deres Hat helt vaad!«

»Det gør ingenting, — den tørrer nok igen!«

Igen saa' Nadèschda Fjòderovna Mændene i de hvide Dragter paa Skibsbroen — igen hørte hun den franske Konversation — og igen løftede hendes Bryst sig bevæget og glad, medens hun tænkte paa, at alt dette mindede hende om en stor Balsal, hvor hun engang havde danset eller maaske havde hun kun drømt det engang

Marija Konstantinovna standsede ved sit Hus og bad hende komme indenfor og sidde ned.

»Kom dog med ind, Kære!« sagde hun bøn-faldende, og saa' paa samme Tid bekymret paa hende, som om hun haabede og ventede, hun vilde sige: nei!

»Ja, med Fornøielse!« sagde Nadèschda Fjòderovna. »De véd jo, hvor gerne jeg kommer til Dem!«

De gik sammen ind. Marija Konstantinovna fik hende tilsæde, skænkede Kaffe og satte Boller frem, præparerede med Æg, Smør og Mælk, — viste hende derpaa Fotografier af sine tidligere Elever — Frøknerne Garatjinsky, som nu allerede var gifte, og fremviste ligeledes Kåtjas og Kòstjas Karakterbøger. Karaktererne var meget gode, men for at de skulde synes endnu bedre, klagede hun over, hvor uhyre vanskeligt det var nutildags at følge med i Skolerne Hun var meget omhyggelig for sin Gæst, paa samme Tid som hun følte sig generet af hende og led hemmeligt ved Tanken om, at Nadèschda Fjòderovna maaske ved sin Nærværelse kunde indvirke skadeligt paa Kåtjas og Kòstjas Moral, og hun var glad over, at Nikodim Alexàndrovitsch ikke var hjemme. Thi da næsten alle Mænd satte mer eller mindre Pris paa »Saadanne« som Nadèschda Fjòderovna, saa kunde hun ogsaa indvirke skadeligt paa hendes

egen Nikodim Alexandrovitsch. Under Samtalen med sin Gæst sad Marija Konstantinovna hele Tiden og tænkte paa, at der samme Aften var arrangeret en Piknik, og at von Køren indtrængende havde bedt hende ikke at tale derom til disse Makako'er, — 3: Lajevsky og Nadèschda Fjoderovna, — men hun fortalte sig, af lutter Ængstelse for ikke at gjøre det, — blev blussende rød og stammede forvirret:

»Jeg haaber da ogsaa, De kommer med«

V.

Man var blevet enig om at køre syv Verst*) sydefter ad Veien langs Stranden, — gøre Holdt ved en Kro lige ved Sammenløbet af de to Smaafoder — den gule og den sorte Flod — og dér slaa sig ned og koge Fiskesuppe. Lidt over fem tog man da fra Byen. Forrest kørte Samøilènko og Lajevsky; — bag ved dem i en Vienervogn, forspændt med tre Heste, Marija Konstantinovna, Nadèschda Fjoderovna, Kåtja og Kòstja samt Proviantkurve og Service. I den følgende Ekvipage

*) En Verst c. $\frac{1}{7}$ dansk Mil.

kørte Officeren Kirillin og den unge Atschmiànof, en Søn af den samme Atschmiànof, som Nadèschda Fjöderovna skyldte 300 Rbl. — og ligeoverfor dem, paa et lille Sæde, sad Nikodim Alexandrovitsch sammenbøiet med Benene trukne ind under sig — lille, pertentlig og med friserede Tindinger. Tilsidst kom saa Diàkonen og von Kòren; ved Diàkonens Fødder stod Kurven med Fiskene.

»Tilside!« raabte Samøilenko med Tordenrøst, naar de mødte en Vogn eller en Abchasier, ridende paa et Æsel.

»Om to Aar, naar jeg faar samlet Midler og Folk, tager jeg ud paa en Expedition,« fortalte von Kòren til Diàkonen. »Jeg vil gaa hele Bredden efter fra Vlådiovostok til Beringsstrædet, og derfra videre til Jeniseis Munding. Vi vil optage Kort — studere Faunaen og Floraen osv. Det afhænger af Dem selv, om De vil tage med mig eller ei.«

»Det er umuligt,« svarede Diàkonen.

»Hvorfor er det umuligt?«

»Jeg er ikke uafhængig, — jeg har Familie.«

»Aa, Deres Kone vil nok give Dem Lov! Vi kan jo sørge for hende — sikre hende Udkommet. Endnu bedre vilde det være, om De — til det almindelige bedste — kunde formaa hende til at tage Sløret og blive Nonne; det vilde give Dem selv Mulighed for at aflægge Munkeløfte og deltage i Expeditionen som Munkepræst.«

Diàkonen svarede ikke.

»Er De godt hjemme i Deres Teologi?«
spurgte Zoologen.

»Nei, ikke saadan videre . . .«

»Hm Jeg kan ikke raade Dem paa dette Gebet, fordi jeg selv kun er lidet bevandret i Teologien. — Men giv mig en Fortegnelse over de Bøger, De behøver — saa skal jeg lade dem sende fra Petersborg. De maa ogsaa gennemlæse nogle geistlige Reisebeskrivelser, — De finder, mellem disse, gode Etnologer og dygtige Kendere af østerlandske Sprog. — Naa, men saalænge De ikke har Bøgerne, saa kast ikke Deres Tid bort, kom hjem til mig, vi kan beskæftige os med at studere Kompasset og Sextanten og kan gennemgaa Meteorologien. Alt dette er absolut nødvendigt.«

»Saa—dan mener De,« mumlede Diàkonen og lo, »jeg har ellers bedt min Onkel Provsten om at skaffe mig en Plads i Mellemrusland, og han har lovet at gøre, hvad han kan. Naar jeg nu gaar med Dem paa Expeditionen, saa har jeg uleiligtet ham til ingen Nytte«

»Jeg forstaar ikke Deres Betænkeligheder, Mand! Naar De bliver ved at gaa og være almindelig Diàkon og kun har lidt Tjeneste paa Helligdagene og de andre Dage »udhviler Dem« efter dette Arbejde, saa vil De jo om ti Aar være

aldeles den samme, som De er nu, og det eneste, som vil voxe og udvikle sig ved Dem, er Deres Overskæg. Gaar De derimod med paa Expeditionen, saa vil De om ti Aar være et helt andet Menneske — vil være rig ved Bevidstheden, at der, ved Deres Hjælp, er udrettet noget nyttigt.»

Henne fra Damevognen hørtes forfærdede Skrig og beundrende Udraab. Vognen var kommet til et Sted, hvor Veien var hugget ud i en fuldstændig lodret Klippevæg, der gik lige ud til Stranden: det var som man kørte paa en Hylde, der hang paa en høi Væg — og som om man i næste Øieblik maatte styrte i Afgrunden. Tilhøre det vide — vide Hav og tilvenstre en brunrød Væg med sorte Pletter, røde Aarer og krybende Trærødder, medens et Busket af unge Naaletræer helt oppe bøiede sig gratiøst udover Skrænten og kiggede ængsteligt og nysgerrigt ned paa Veien. — Et Øieblik efter igen Hvinen og Latter: Vognen kørte under en vældig Sten, der hang udover Veien.

»Jeg véd egentlig ikke, hvorfor jeg er kørt med Jer,« sagde Lajèvsky til Doktoren, »det er jo absurd! Jeg, som skulde være reist min Vei nordefter — løbet min Vei — reddet mig, — jeg kører nu med til denne fjollede Piknik!«

»Men se engang, hvad det er for et Panorama!« udbrød Samøilènko, da Vognen dreiede tilvenstre,

og den gule Flods Dalstrøg viste sig for dem, medens selve Floden snoede sig langt nede — gullig, blinkende, blændende.

»Jeg ser ikke noget særligt smukt deri, Sàscha*),« svarede Lajèvsky. »Bestandigt at begeistres over Naturen — det er at vise sin egen Fantasis Fattigdom. I Sammenligning med, hvad min Fantasi kan give mig, er alle disse Klipper og Vandløb noget Stads — rentud sagt!«

Vognene kørte nu paa selve Flodbredden. De høie Klippebredder nærmede sig hinanden mer og mer — Dalstrøget snevredes mer og mer ind og løb sammen langt forude til en Klippespalt; et Bjerg, som de kom forbi, var af Naturen ligesom klinet sammen af vældige Sten, trykket ind mod hverandre med en saa frygtelig Kraft, at Samøilènko ved Synet af dem uvilkaarligt skurede Tænderne hvæsende mod hverandre. Det mørke, grandiose Bjerg var paa enkelte Steder gennemskaaret af Revner og Spalter, fra hvilke det ligesom aandede koldt ud paa de Kørende, fugtigt og hemmelighedsfuldt. Gennem disse Spalter kom der igen andre Bjerge tilsyne, brune, rosa, violette og graa, eller overgydt med straalende Solskin. Nu og da, naar man kom forbi en Bjergspaltning,

*) Kælenavn for: Alexànder.

hørtes, et eller andet Sted høit oppe fra, Vand falde ned og plaske paa Stenene.

»Aa, disse forbandede Bjerge,« sukkede Lajevsky, »hvor er jeg ked af dem!«

Paa det Sted, hvor den sorte Flod faldt ud i den gule, og det sorte Vand, der lignede Blæk, plumrede det gule og kæmpede med det om Farven, laa, lidt fra Veien, Tartaren Kerbalàis Kro, med russisk Flag paa Taget, og med et Skilt, hvorpaa der var skrevet med Kridt: *Behagelig Kro*. Ved Huset var der en lille Have, indhegnet med et flettet Gærde, hvor der stod nogle Borde og Bænke, og hvor, mellem kummerlige stride Buske, en eneste Cypresse hævede sig ensomt, smuk og mørk.

Kerbalài, en lille vims Tartar med blaa Skjorte og hvidt Forklæde, stod ved Veien med Hænderne foldede paa Maven og hilste de Ankommende dybt imøde, visende, — smilende, — sine hvide Tænder.

»Goddag, Kerbalài!« raabte Samøilènko til ham. »Vi kører lidt længer hen, tag og slæb nogle Stole — ja, og saa Samovaren — derhen; men gesvindt!«

Kerbalài nikkede med sit tætklippede Hoved og mumlede noget, som kun de, der sad i den sidste Vogn, kunde høre var: »Der er Foreller idag, Deres Excellence!«

»Hent Stole og Samovar — skynd Dig!«
raabte von Kòren til ham.

Et Par hundrede Skridt fra Kroen standsede Vognene. Samøilènko udvalgte en lille Eng til Holdeplads, hvor der laa spredte nogle store Sten, som var bekvemme til Siddepladser. Et Træ, som var kastet om af Stormen, laa med optrukne sammenfiltrede Rødder og visne gule Naale lige ved. Paa dette Sted var der kastet en tarvelig, spinkel Bro af sammenbundne Træstammer over Floden, der her var ganske smal, og ligeoverfor Broen paa den modsatte Bred, stod — paa fire, temmeligt høie Pæle — et Skur til at tørre Mais i, mindende om Hytten i Æventyret, der stod paa Hanefødder; fra dets Dør førte en lille Trappe ned paa Jorden.

Det første Indtryk hos Selskabet var det, at de vist aldrig vilde kunne komme bort fra dette Sted igen — saa smukt og eiendommeligt var det. Til alle Sider, hvor man end saa' hen, stødte Øiet paa Bjerge, der taarnede sig op i Luften — op i det klare Aftenlys; lidt efter lidt begyndte Aftenskyggerne at falde fra Bjergene paa den modsatte Bred udover Floden — udover Engen, hvor Selskabet havde gjort Holdt, — og Floden blev endnu sortere derved — Bjergene endnu høiere. Man hørte Flodbølgenes Mumlen og Cikadernes uafbrudte, sagte Hvinen.

»Fortryllende!« udbød Marija Konstantinovna og aandede dybt af Henrykkelse. »Børn, se hvor deiligt! Og hvor stille!«

»Ja, virkelig smukt,« indrømmende Lajèvsky, som ogsaa blev slaaet af dette store, grandiose Aftenlandskab, og alligevel pludseligt blev nedtrykt, da han saa' op mod Himlen — og derpaa hen paa den blaa Røg, der stod som en sittrende Søile op af Kroens Skorsten. »Virkelig smukt,« gentog han.

»Ivàn Andrèjevitsch! Beskriv dette Syn her for os!« udbød Marija Konstantinovna sentimentalt.

»Af hvad Grund?« spurgte Lajèvsky undvigende. »Indtrykket, det umiddelbare, er bedre end enhver Beskrivelse. Denne Rigdom af Farver og Klange, som Enhver optager umiddelbart af Naturen, gengiver Digterne i en hæsleg fordreiet Form.«

»Mon?« spurgte von Kòren koldt; han havde udvalgt sig den allerstørste Sten lige ved Floden og forsøgte at komme op paa den for at sætte sig paa Toppen. »Mon?« gentog han og saa' stivt paa Lajèvsky. »Og Romeo og Julie? Og f. Ex. Puschkins »Nat i Ukraine«? Naturen skulde komme og bøie sig dybt.«

»Ja, maaske« . . . kom det føieligt fra Lajèvsky, som følte sig for lad til at indlade sig

paa en Diskussion. — »Forresten,« sagde han lidt efter, »hvad er Romeo og Julie, naar alt kommer til alt? En skøn, poetisk og hellig Kærlighed — det er Benævnelsen paa den Rose, hvorunder man vil skjule Raaddenskaben. Romeo er i Virkeligheden det samme Kreatur — som alle Andre!«

»Hvad man end taler med Dem om, altid fører De det tilbage til« von Køren saa' til Siden, hvor Kájta stod, og fuldendte ikke Sætningen.

»Hvad fører jeg det tilbage til?« spurgte Lajèvsky.

»Siger man f. Ex. til Dem: hvor smuk er ikke denne Vindrueklase — saa svarer De: ja, men hvor hæsliq er den ikke, naar man har tygget og fordøiet den. — Hvad skal man tale om dette for? Det er ikke nogen ny Maner — og det er en høist besynderlig Mani af Dem!«

Lajèvsky vidste, at von Køren ikke holdt af ham, og derfor frygtede han ham og følte sig trykket i hans Nærværelse, — som om han hele Tiden havde ham lurende efter ethvert af sine Ord og Handlinger. — Han svarede ingenting — gik lidt bort fra von Køren og var ked over, han var taget med.

»Mine Herrer — Marsch! hen og hente Pindebrænde!« kommanderede Samøilènko. »Nu lidt gesvindt!«

Alle løb afsted, hver til sin Side; kun Kirillin, Atschmiànof og Nikodim Alexàndrovitsch blev tilbage. Kerbalài bragte Stole, bredte et Tæppe ud paa Jorden og satte nogle Flasker Vin derpaa. Kirillin, en høi, statelig Skikkelse, som i al Slags Veir bar sin Slængkappe over sin Uniformsfrakke, mindede ved sin stramme Holdning, værdige Gang og sin grove, hæse Stemme om en yngre Politimester i Provindserne, Ved Synet af Flasker og Restaurationsborde følte han altid — uvist af hvilken Grund — sin Værdighed komme op i sig, og ligeledes nu her.

»Hvad er det for noget Sprøit, Du har bragt, Dit Hoved?« spurgte han Kerbalài. »Jeg har bestilt Kvarèl*), og hvad bringer Du saa, Din Tartarsnude?«

»Vi har selv meget Vin med, Jegør Alexèjevitsch,« bemærkede Nikodim Alexàndrovitsch forsigtigt.

»Ja, hvad saa? — Jeg vil have, der ogsaa skal være noget Vin fra mig. Jeg deltager i

*) En hvid (eller rød) kaukasisk Vin; smager omtrent som stærk Rhinskvind.

Pikniken og antager, jeg har Ret til at bidrage min Del. Bring ti Flasker Kvarèl!«

»Hvad skal vi dog med al den Vin?« spurgte forbauset Nikodim Alexandrovitsch, der godt vidste, at Kirillin ingen Penge havde.

»Tyve Flasker!« raabte Kirillin efter Kerbalai.

»Lad ham bare — lad ham bare,« hviskede Atschmiànof til Nikodim Alexandrovitsch, »jeg skal nok betale.«

Nadèschda Fjöderovna var i glad, overgivent Lune. Hun følte Trang til at hoppe og springe og le og kokettere. I sin nye, billige, blaaternede Kattunsdragt — i sine smaa, røde Sko og med den samme, almægtige Straahat som om Morgenens følte hun sig selv saa let og luftig — saa sød og naturlig som en Sommerfugl. Hun løb ud paa den spinkle Bro og blev staaende og stirrede ned i Vandet til hun »seilede« med Broen ned ad Strømmen, derpaa skreg hun op og løb leende over paa den anden Side Floden og op i Tørrestuen. Hun hørte Kirillins høirøstede Stemme, da han skældte ud paa Kerbalai, og kom til at tænke paa, at han kunde drikke formeget, snakke over sig og lave Skandale; men saa kom hun hurtigt til den Slutning, at Ingen vilde tro ham, og ved Tanken om, at denne stygge Historie sporløst var forbi og aldrig skulde gentages mere, blev hun endnu lettere og gladere tilmode. Da

Træerne i det hurtigt faldende Tusmørke begyndte at gaa i ét med Bjergene — Hestene med Vognene, medens Lyset henne fra Krovinduerne blinkede tydeligere og klarere for hvert Minut, var hun naaet op paa et Bjerg, og der satte hun sig saa ned paa en Sten. Dernede brændte allerede deres Køkkenild, som Diakonen med opsmøgede Ærmer gik og passede, medens hans lange Skygge bevægede sig paa Engen som en Radius omkring Baalet. Han lagde af og til Risbrænde til og rørte i Gryden, der hang i en Trefod over Baalet, med en stor Slev, der var bundet til en Stok. Samøilènko rumsterede ogsaa ved Ilden, høirød i Ansigt, ganske som hjemme i sit Køkken, og hun hørte ganske tydrligt hans rasende Udbrud:

»Men hvor er Saltet henne? — Det er naturligvis glemt, skal vi nok se! Her gaar jeg og arbejder og sveder — og alle de Andre ligger omkring og driver som Godseiere!«

Paa den væltede Træstamme sad Lajèvsky og Nikodim Alexàndrovitsch og betragtede Ilden tankefuldt. Marija Konstantinovna pakkede Testellet og Tallerknerne ud af Kurvene, med ivrig Assistance af Kàtja og Kòstja. Von Kòren stod lige ved Floden med korslagte Arme og den ene Fod paa en Sten, grundende paa et eller andet. Genskinnet af Ilden faldt hen over alle disse

Skikkelser — hen paa Bjergene, Træerne, Broen og over paa Tørrehuset — oplyste aldeles klart den modsatte sønderrevne takkede Flodbred, der speiledes i det urolige hurtigt strømmende Vand, og det saa' ud, som Flodbredden fulgte sittrende med — nedad Strømmen.

Diakonen gik hen for at hente Fisken, som Kerbalai rensede og gjorde istand noget borte — nede ved selve Vandet, men standsede pludseligt paa Halvveien og saa' sig omkring: »Du gode Gud, — hvor dette er smukt,« tænkte han. »Mennesker, Stene, Ilden der i Halvmørke, vanføre smaa Træer — det er det hele — og alligevel: hvor smukt er det ikke!« — Paa den anden Side, ovre ved Tørrestuen, saa' han nogle fremmede Skikkelser dukke frem, men paa Grund af Ildens Flakken og Røgen, der trak til den Side, var det umuligt at se dem alle paa engang. Man kunde kun glimtvis se: snart en ulden Hue og et graasprængt Skæg, — snart en blaa Skjorte, — snart nogle Laser, der hang fra Skuldrene ned til Knæerne og den uundværlige Tscherkèsdolk tvers over Maven, og snart et ungdommeligt, brunt Ansigt med sorte Øienbryn, saa tykke og saa sorte som de var malede med Kul. En sex Stykker af dem satte sig i en Kreds paa Jorden — og den anden Halvdel gik ind i Tørrestuen. En stillede sig i Døren med Ryggen over mod Ilden

og begyndte at fortælle noget, som maatte være meget interessant, thi naar Samøilènko af og til lagde Risbrænde paa Baalet, saa det gnistrende flammende op og lyste klart over paa Tørrestuen, saa' man et Par Ansigter gennem Døren, der udtrykte dyb Opmærksomhed, ligesom ogsaa de, der sad paa Jorden, vendte sig om og begyndte at høre efter Fortællingen. Kort efter gav de, der sad i Kreds, sig til at synge, — langtrukket og melodiøst — noget som Kirkesang i Fasten.

Diakonen stod og lyttede efter og tænkte paa, hvordan det vilde gaa ham om ti Aar, naar han vendte hjem fra Expeditionen. — Han er da en ung Klostermunk — Missionær og Forfatter, — har et Navn og en glimrende Fortid; han vil blive forfremmet til Archimandrit*) — senere til Biskop; han vil da læse Messen i Domkirken i den gyldne Mitra**); — med Helgenbilledet af Gudsmoder paa Brystet vil han træde op paa Alteret og uddele Velsignelsen til Folket med Trikirien og Dikirien***) og messe: »Se herved

*) Forstander for et Kloster, — en Slags Overgangsværdighed til Biskop.

**) En russisk Biskops Hovedbeklædning i Kirken.

***) En trearmet og toarmet Kandelaber, hvormed Biskoppen uddeler Velsignelsen i Kirken.

o Herre, fra Din Himmel og gaa ind og besøg denne Vingaard og beplant den med Din Høire Haand«; og Koret vil synge — som Englestemmer — til Svar: »Hellige Gud«

»Hvor bliver De af med Fisken, Diàkon?«
rungede Samøilènkos Stemme gennem Mørket.

Paa Tilbageveien til Baalet fremstillede sig for Diàkonens Fantasi et Kirketog*) en varm Julidag paa en støvet solbeskinnet Vei. Forrest gaar Bønderne med Kirkefanerne, — derefter Konerne med de unge Piger, holdende Helgenbillederne foran sig paa Brystet, — efter dem Kordrengene i deres lange, sorte og hvide Kjortler og Degnen med Bind om Hovedet og Halmstumper i det lange Haar**), derpaa i Rangfølge: han selv, Diàkonen og Popen med Kalot og Korset, — og tilsidst en støvet og svedig Masse af Bønder, Kvindfolk og Børn; imellem disse ser

*) Ved forskellige Leiligheder, som f. Ex.: naar Hjorden skal »indvies« — eller der bedes om Regn — etc. etc. bæres Kirkefaner — Kors — Helgenbilleder — store og smaa — ud paa Markerne i Procession, i hvilken da Alle, Unge og Gamle, deltage med større Alvor og Andagt end maaske ved nogen anden Guds-tjeneste.

**) Degnen, med Bind om Hovedet og Halm i Haaret, maa forstaas ironisk illustrerende denne temmelig ringe Geistlige, som altid liggende i Sengen (Halmen) — foregivende sig syg (Bind om Hovedet).

han pludseligt sin tidligere Kone*) med Tørklæde om Hovedet Kordrengene synger — Børnene brøler med, — ude over Markerne lyder Vagtlernes Skrig og oppe i Solskinnet Lærkernes kvidrende Sange Tilsidst standser Toget — Hjorden bliver besprængt med Vievand og saa gaar det videre ud paa de tørre, solbagte Marker Alle knæler ned der fremsiges Bønner at Gud dog vil sende Regn til den kummerlige Sæd Derpaa gaar det tilbage igen til Frokost med god Mad og god Drikke Samtaler Og dette vilde heller ikke være saa galt! tænkte Diakonen.

Kirillin og Atschmiànof drev op ad Stien, ad hvilken Nadèschda Fjòderovna var gaaet op paa Bjerget, men Atschmiànof blev lidt efter lidt tilbage, medens Kirillin gik hen til Nadèschda Fjòderovna.

»En deilig Aften,« sagde han og gjorde Honnør.

»En deilig Aften,« gentog hun.

*) Den russiske Geistlighed deles i den sorte (ugifte) — Klosterbrødre, Archimandrit, Biskop, Erkebiskop og Mitropolit — og den hvide (obligatorisk gift) — Popen, Diakonen og Provsten. Naar de sidste overgaar til 1ste Klasse, kan deres Ægteskab ophæves, — af denne Grund tales om hans »tidligere Kone« (Diakonens).

»Tsja—a,« sagde Kirillin og saa' eftertænksomt op mod Himlen, »ts—ja—a.«

Og tiltrods for sin prægtige Slængkappe og sin stramme Holdning tabte han Modet og stod og blev forfjamsket.

»Hvad betyder dette: ts—ja—a?« spurgte Nadschda Fjoderovna, som lagde Mærke til, at Atschmiänot holdt Øie med dem.

»Og saaledes,« begyndte Officeren langsomt, »er altsaa vor Kærlighed visnet, inden den, saa at sige, har foldet sig ud. — Hvorledes ønsker De, jeg skal forstaa dette? Er det Koketteri, — kvindelig Diplomati fra Deres Side, eller er det . . .«

»Det var en Misforstaaelse det hele! Gaa Deres Vei og lad mig være i Fred,« sagde Nadschda Fjoderovna bidende, idet hun saa' med Væmmelse paa ham og tvivlende spurgte sig selv, hvor det var muligt, hun engang havde kunnet været indtaget i dette Menneske — kunnet være ham saa nær

»Naa, saadan!« — Han blev staaende et Øieblik — taus og grundende; derpaa tilføiede han: »Nuvel, lad os vente til De bliver i bedre Humør og ikke ser saa dæmonisk paa mig hvilket hvilket forresten klæder Dem allerkæreste Adieu!«

Han lagde Haanden til Huen og gik tilside — ind mellem Træerne.

Lidt efter kom Atschmiànof tøvende hen til Nadèschda Fjòderovna.

»Det er deiligt Veir iaften,« sagde han med en let armenisk Accent.

Den unge Atschmiànof saa' godt ud — klædte sig moderne og smagfuldt — og opførte sig utvungent og beskedent, som et velopdraget ungt Menneske, men Nadèschda Fjòderovna holdt ikke af ham. Ikke alene skyldte hun hans Fader 300 Rbl., men det var hende ogsaa ubehageligt, at man havde taget ham, som ikke hørte til »vore«, med paa Pikniken.

»I det hele taget en vellykket Piknik,« vedblev han efter et lille Ophold.

»Ja« og ligesom hun pludseligt kom i Tanker om sin Gæld, udbrød hun:

»Ja, det er sandt — sig derhjemme i Deres Udsalg, at Ivàn Andrèjevitsch kommer ind en af Dagene og betaler disse tre hund ja, jeg husker ikke, hvormeget det var.«

»Jeg vilde give andre tre hundrede til, at De ikke hver evige Dag erindrede om disse Penge. Hvad skal vi med denne Prosa her?«

»Forstaar De maaske noget poetisk?« kom det spidst.

»Hvis jeg ikke forstod noget deraf — saa stod jeg nu ikke her — ved Siden af Dem.«

Nadèschda Fjòderovna lo op, og hun fik pludseligt den latterlige Idé, at hun, hvis hun vilde, i et Øieblik kunde komme af med sin Gæld. — Hun fik en voldsom Lyst til at forelske sig — plyndre Genstanden og lade ham løbe.

»Tillader De, jeg giver Dem et Raad?« . . . spurgte Atschmiànof undseligt. — »Jeg beder Dem da tage Dem iagt for Kirillin. Han gaar og fortæller stygge Historier om Dem.«

»Det interesserer mig ikke at faa at vide, hvad den første den bedste Nar gaar og fortæller om mig,« svarede Nadèschda Fjòderovna koldt.

Hun blev urolig — og den lige netop opdukkede Idé at spille Boldt med den unge kønne Atschmiànof tabte pludseligt hele sin Tillokkelse.

»Vi maa gaa ned,« sagde hun, »de kalder paa os.«

Dernede var Fiskesuppen allerede færdig. Den blev serveret i Tallerkener og fortæret med den Høitidelighed, hvormed Spisningen altid foregaar paa en Piknik, og Alle fandt den var overordentligt smagfuld, og at de hjemme aldrig fik noget, som smagte saa godt. — Som det gerne gaar ved Pikniker — saaledes ogsaa her: med Servietter, der tabtes i Smørret, med fidede Papirer, der fløi omkring overalt, med ikke at vide, hvis Glas og hvis Brød det var, der pludselig befandt sig i Ens Hænder, — med Vin, der spildtes paa

Dug og Kjoler — og Salt, som blev strøet paa de mest mærkværdige Steder. Rundt omkring var det mørkt, og Baalet var næsten gaaet ud, eftersom Enhver var for magelig til at staa op og lægge frisk Brænde paa. Alle drak Vin, Kåtja og Kòstja halv Ration, og Nadèschda Fjòderovna drak det ene Glas efter det andet, blev snurrende i Hovedet og glemte Episoden med Kirillin.

»En fortræffelig Piknik og en mageløs Aften!« udbrød Lajèvsky, der var blevet glad af Vinen, »men jeg vilde dog foretrække en god Vinter fremfor alt dette — med Sølvstøv — glimrende og fint — paa det bløde Pelsværk!«

»Enhver sin Smag!« bemærkede von Kòren.

Lajèvsky følte sig pludseligt ubehageligt tilmode; Heden fra Baalet stod ham lige i Ryggen, og lige over for sig følte han ligesom Had slaa sig imøde fra von Kòren. — Dette Had fra et klogt og respektabelt Menneske, som rimeligvis havde noget positivt liggende til Grund for sig, trykkede og ydmygede ham, og da han ikke følte sig stærk nok til at staa imod, sagde han i en indsmigrende Tone:

»Jeg elsker Naturen lidenskabeligt og beklager, jeg ikke er Naturforsker; jeg misunder Dem!«

»Men jeg beklager intet og misunder Ingen,« sagde Nadèschda Fjòderovna, »og jeg begriber ikke, hvor man for Alvor kan beskæftige sig med at studere Biller og Fluer, naar Folk lider aandelig og legemlig Nød omkring En!«

Lajèvsky delte hendes Mening. — Han var fuldstændig ubekendt med Naturvidenskaben og kunde derfor aldrig forlige sig med den autoriserende Tone og det lærde, tankedybe Udseende hos Folk, der hele deres Liv beskæftigede sig med Myrernes Følehorn og Tarakanernes Ben, og det havde altid ærgret ham, at disse Mennesker paa Basis af Følehorn, Tarakanben og et eller andet Protoplasma (han forestillede sig altid dette sidste — uvist af hvilken Grund — i Form af en Østers) påtage sig at afgøre Spørgsmaal, der spænder over hele Tilværelsen — over Menneskehedens Oprindelse og selve Livet. Men i Nadèschda Fjòderovnas Udsagn skimtede han noget falskt, og — blot for at sige hende imod, udbrød han:

»Hovedsagen er her ikke selve Studiet af Biller og Fluer, men de Slutninger, der uddrages deraf.«

VI.

Man begyndte først henad Kl. 11 at sætte sig i Vognene for at køre hjem. — Alle var omsider kommet til Sæde paa Nadèschda Fjòderovna og Atschmiànof nær, som løb Væddeløb ovre paa den anden Flodbred og lo af fuld Hals.

»Skynd Dem nu og kom!« raabte Samøilènko over til dem.

»Man skulde igrunden ikke give Damer Vin,« sagde von Køren halvhøit.

Lajèvsky, som var træt af Pikniken, von Kørens Had og sine egne Tanker, gik Nadèschda Fjòderovna imøde, og da hun glad og lystig, følede sig selv saa let som en Fjer, forpustet og leende løb hen til ham, greb begge hans Hænder og lagde sit Hoved ind til hans Bryst, traadte han et Skridt tilbage, tog hende haardt om Haandleddet og sagde barskt:

»Du opfører Dig som et Fruentimmer!«

I hans vrede, overtrætte Ansigt læste hun stærk Uvillie — næsten Had, og tabte pludseligt Modet. Hun begreb hun var gaaet for vidt, at hun havde været altfor ubunden, og, hængende med Hovedet, og med en pludselig Følelse af at være tyk, tung, kluntet og en lille Smule fuld, satte hun sig paa den første den bedste Plads i Vognen tilligemed Atschmiànof.

Lajèvsky sad sammen med Kirillin — Zoologen med Samøilènko og Diàkonen hos Damerne. Og saa kørte de da endeligt.

»Der ser Du selv, hvad det er for nogle Makàko'er,« sagde von Kòren, idet han hyllede sig ind i sin Plaid og lukkede Øinene. »Du hørte det jo nok: hun vilde ikke beskæftige sig med Fluer og Biller — naar Folket lider. Saaledes bedømmer lignende Abekatte os altid . . . Det er en snu Slaveslægt, der er blevet gennemskræmt af Knut og Brutalitet gennem ti Generationer, og som kun ydmyger sig, og kun frygter og ærer nogen, naar den tvinges dertil af den raa Magt. Men sæt engang disse Fyre i Frihed, hvor Ingen kan tage dem i Nakken, og Du skal se, hvor de udfolder deres Natur og manifesterer sig. Se blot, hvor de er dristige og selvbevidste paa Maleriudstillinger — i Musæer — i Theatret; eller læg Mærke til, naar de taler om Viden-skaben, hvor brede de gør sig, hvor de sætter sig paa den høie Hest og kritiserer og spotter. Ja, navnligt kritiserer — et ægte Slavetræk! Læg engang Mærke til — og Du skal overbevise Dig om det selv: de frie Professioners Udøvere skældes ud værre end Tyve og Røvere! Og det er fordi de tre Fjerdedele af Samfundet bestaar af Slaver — netop af saadanne som hine to Abekatte. Du

vil aldrig se en af disse Fyre strække Haanden ud og sige Dig Tak, fordi Du arbejder.«

»Jeg véd ikke, hvad Du forlanger af dem,« sagde Samøilènko og gabede, »den stakkels Kone vilde simpelthen have indledet en Samtale med Dig om noget forstandigt, — og strax er Du der med en Konklusion! — Du er, af en eller anden Grund, gal i Hovedet paa Lajèvsky — og lader — maaske for Selskabs Skyld — Din Vrede gaa ud over hende ogsaa. Men hun er en fortræffelig Kvinde, siger jeg Dig!«

»Naa! — naa! — naa! — En ordinær Maitresse er hun, umoralsk og plat Hør engang, Alexànder Davidovitsch, naar Du træffer paa en simpel Kone, som ikke lever sammen med sin Mand, som ingenting bestiller, men kun morer sig og er lystig og evigglad, saa siger Du til hende: »skrub med Dig hen og bestil noget!« — Men hvorfor er Du da bange — og generer Dig — for her at sige det samme, — sige Sandheden? Ene og alene, fordi Nadèschda Fjòderovna er Maitresse hos en Embedsmand og ikke hos en simpel Matros.«

»Hvad skal jeg da stille op med hende?« spurgte Samøilènko bistert, »vil Du have, jeg skal banke hende?«

»Jeg vil have, Du ikke skal smigre for Lasten! — Vi fordømmer kun Lasten, naar den ikke selv

staar foran os, — vi bagtale den, saa at sige, og dette gælder saa meget som et Knips i Lommen. Jeg er Zoolog eller Sociolog, hvilket er ét og det samme; Du er Læge. Samfundet tror paa os, og vi er forpligtet til at fremdrage og vise det den frygtelige Skade, som truer den nuværende og, navnligt, den vordende Generation ved saadanne Væseners Existens som denne Nadèschda Ivànovna»

» . . . Fjòderovna,« rettede Samøilènko. »Naa, og hvad skal derefter Samfundet gøre?«

»Samfundet? — Ja, det bliver Samfundets Sag. — Efter min Mening fører Tvangsmidler hurtigst og rigtigst til Maalet. Manu militari skulde hun sendes tilbage til Manden, og hvis han ikke vilde tage imod hende, saa burde hun anbringes i en eller anden Forbedringsanstalt.«

»Føi! — Føi!« sagde Samøilènko og sukkede. Han tav lidt og spurgte saa sagte: »Hvordan var det, Du sagde forleden at man skulde tilintetgøre saadanne Individier som Lajèvsky? Sig mig engang? . . . hvis nu Staten eller Samfundet overdrog Dig at exequere dette, vilde Du saa kunne gøre dette?«

»Uden at blinke med Øinene!«

VII.

Da Lajèvsky og Nadèschda Fjòderovna var kommet hjem i deres mørke gennemhededede og kedelige Stuer, var de Begge tause. Lajèvsky tændte et Lys, og Nadèschda Fjòderovna satte sig paa en Stol uden at tage Tøiet af og løftede sit bedrøvede, skyldbetyngede Blik op imod ham. Han vidste, hun ventede at faa Bebreidelser, men det vilde være kedeligt, unyttigt og trættende at præke for hende, og han fortrød desuden allerede, at han havde været grov imod hende. Tilfældigt følte han i sin Lomme det Brev, som han hver Dag havde sat sig for at vise hende, og han tænkte da, at han, ved at vise hende det nu, vilde lede hendes Tanker i en anden Retning. — »Det er paa Tide at komme paa det rene med, hvordan vi staar ligeoverfor hinanden,« tænkte han, »jeg tror, jeg giver hende Brevet, — lad der saa komme, hvad der vil.«

Han tog det op af Lommen og gav hende det: »Læs det igennem, — det angaar Dig.«

Da han havde sagt dette, gik han ind i sit Kabinet og lagde sig, i Mørke og uden Hovedpude, paa Sofaen.

Nadèschda Fjòderovna læste Brevet, og alt som hun kom længere med Læsningen, forekom det hende, at Loftet i Stuen sænkede sig mer og

mer, og Væggene trak sig mer og mer sammen omkring hende. Hun korsede sig hurtigt tre Gange og mumlede:

»Gud være ham naadig . . . Gud være ham naadig«

Derpaa begyndte hun at græde.

»Vànja!« kaldte hun »Ivàn Andrèje-vitsch!« — Ingen Svar.

I den Tro, at Lajèvsky var kommet sagte ind i Værelset og nu stod bag hendes Stol, hulkede hun som et Barn og sagde:

»Hvorfor har Du ikke sagt mig før, han er død? — Jeg var da ikke taget med paa Pikniken, — havde ikke lét saa forfærdeligt. — Herrerne sagde mig Dumheder . . . o, hvilken Synd . . . hvilken Synd Red mig, Vànja red mig jeg er fra Forstanden jeg er fortabt!«

Lajèvsky hørte hendes Hulken. Han følte sig uudholdeligt beklemt, — og hans Hjerte slog voldsomt. Fortvivlet reiste han sig op — følte sig for i Mørket — fandt en Lænestol — og lod sig falde ned i den. — »Dette her er som et Fængsel« . . . tænkte han, »jeg maa ud — bort jeg kan ikke mer«

Det var for sent at gaa hen og spille Kort et eller andet Sted, og Kaféer var der ingen af i Byen. Han lagde sig igen og holdt Hænderne

for Ørerne for ikke at høre hendes Hulken. Pludseligt kom han i Tanker om, at han kunde gaa hen til Samøilènko.

For ikke at gaa gennem Stuerne klattrede han gennem Vinduet ud i Haven og listede sig sagte ud paa Gaden. Det var mørkt. Der var lige kommet en stor Damper ind paa Reden, — en Passagerdamper, at dømme efter de mange lysende Køøine; nu hørte man Ankerkæden falde raslende i Vandet. Inde fra Skibsbroen og ud i Retning af Damperen bevægede sig hurtigt et rødt Lys, — det var Toldchaluppen, der gik ud.

»Der sover nu Passagererne i deres Kahytter,« tænkte Lajèvsky og misundte dem.

Vinduerne i Samøilènkos Hus stod aabne. Lajèvsky kiggede ind af det ene efter det andet. — overalt var der mørkt og stille.

»Alexànder Davìdovitsch — sover Du?« kaldte han. »Alexànder Da—vi—do—vitsch!«

Der hørtes indefra en anden Stue en Hosten og et forbauset Udraab:

»Hvem er det? — Hvad er Du for en Djævel?«

»Det er mig, Alexànder Davìdovitsch! — Undskyld«

Lidt efter blev en Dør lukket op, og i det svage Lys fra Helgenbilledet viste Samøilènkos

umaadelige Korpus sig — helt i hvidt — og ligeledes i hvid Nathue.

»Hvad er der paafærde?« spurgte han søvndrukken, idet han trak Veiret dybt og kløede sig i Nakken, »vent lidt, jeg skal strax lukke op.«

»Gør Dig ingen Uleilighed — jeg gaar gennem Vinduet . . .« sagde Lajèvsky hurtigt og krøb gennem Vinduet ind i Stuen.

Han gik lige hen til Samøilènko og greb ham i Haanden. »Alexànder Davìdovitsch,« kom det med usikker Stemme. »Alexànder Davìdovitsch, red mig! Jeg bønfalder Dig — tigger Dig: se at forstaa mig! Min Stilling er uudholdeligt pinlig, og skal jeg leve saadan endnu et Par Dage, saa tager jeg Livet af mig som . . . som en Hund!«

»Staa nu lidt — staa nu lidt! . . . hvad er det, som nu nærmest faar Dig til at . . . saadan . . . netop nu . . .«

»Ja . . . tænd et Lys, Kære . . .«

»Ai — ja — ja, — ai — ja — ja!« sukkede Samøilènko, idet han gik efter Lys, »Herregud — Herregud . . ., og Klokken er allerede to, kære Ven!«

» — Ja, — jeg véd det . . . undskyld mig, men jeg kunde ikke holde det ud hjemme,« sagde Lajèvsky, følende sig lettere om Hjertet ved Lys og ved Samøilènkos Nærværelse. »Du, Alexànder Davìdovitsch! min eneste — min bedste Ven . . .

alt mit Haab staar nu til Dig! For alt i Verden: hjælp mig ud af dette her. Jeg maa for enhver Pris bort herfra . . . Giv mig — laan mig nogle Penge!»

»Herregud, Herregud!« sukkede Samøilènko. »Jeg var lige faldet i Søvn før, og saa hører jeg en Fløiten — og Fløiten . . . det var en Damper, der kom ind; og nu kommer Du — lidt efter — og vækker mig igen Hvormange Penge skal Du have?«

»Mindst en trehundrede Rubler . . . Jeg maa lade en hundrede Rubler blive hos hende, og 200 til mig selv — til Reisen Jeg skylder Dig allerede 400 — men jeg skal sende dem alle, — hver én skal Du faa!«

Samøilènko tog om begge sine Bakkenbarter med den ene Haand — skrævede ud med begge Ben og grundede

»Saadan« . . . mumlede han halvhøit ved sig selv »tre — hundrede . . . dem har jeg jo ikke selv men man kunde jo laane hos en eller anden«

»Laan dem for Guds Skyld — laan dem« . . . udbrød Lajèvsky, som kunde se paa Samøilènkos Ansigt, at han gerne vilde skaffe dem og ogsaa skaffede dem. »Laan dem; — Du skal saa sikkert faa dem igen! Jeg skal sende dem fra Petersborg, saasnart jeg kommer dertil . . . vær

rolig for det Og hør nu, Sàscha*), « føiede han oplivet til, »giv os noget Vin at drikke!«

»Saadan . . . ja, . . . det kan vi jo ogsaa . . .«

De gik begge To ind i Spisestuen.

»Naa, og Nadèschda Fjòderovna?« spurgte Samøilènko, da han havde sat tre Flasker Vin og en Tallerken Ferskener paa Bordet, »bliver hun maaske her?«

»Det skal nok altsammen blive ordnet!« sagde Lajèvsky, som pludseligt følte en varmende Følelse af Glæde gennemstrømme sig. »Jeg sender hende senere Penge, og saa reiser hun op til mig . . . og dér vil vi saa bringe Klarhed i vort Forhold. — Din Skaal, kære Ven!«

»Staa lidt!« sagde Samøilènko hurtigt. »Først drikker Du nu dette — det er af min egen Vin; den Flaske dér er fra Navarìdses Vinhave, og denne er fra Achatùlov . . .; prøv nu alle tre Slags og sig mig oprigtigt, hvilken . . . min egen er vist noget syrlig . . . hvad . . . synes Du ikke?«

»Aa, hvor Du har givet mig Mod, Alexànder Davìdovitsch . . . Tak . . . og Tak! Jeg lever helt op igen!«

»Lidt syrlig . . . hvad?«

»Det maa Vorherre vide, — jeg véd det ikke! Men Du er et storartet — et deiligt Menneske!«

*) Kælenavn for: Alexànder.

Ved at sidde og se paa hans bevægede, blege og kønne Ansigt kom Samøilènko til at tænke paa von Kørens Udsagn, at saadanne Individer burde tilintetgøres. — Lajèvsky forekom ham nu som et svagt og forsvarsløst Barn, som Alle og Enhver kunde tilføie Overlast og tilintetgøre.

»Naar Du kommer hjem, saa kom til Forstaaelse med Din Moder,« sagde han, »det duer ikke saadan«

»Ja, ja — naturligvis, — naturligvis!«

De tav Begge lidt. — Da de var færdige med den første Flaske, sagde Samøilènko:

»Du skulde forlige Dig med von Køren. — Enhver af Jer er det klogeste — mest udmærkede Menneske, — og I gaar dér og glor paa hinanden som et Par Ulve!«

»Ja, han er et udmærket — et klogt Menneske,« indrømmede Lajèvsky, som nu var oplagt til at rose og tilgive Alverden. »Han er et overordentligt betydeligt Menneske saagar, — men sympatisere med ham, — nei, det er mig umuligt . . . dertil er vi altfor forskellige. — Jeg er en træg svag forkuet Natur, som han, hvis jeg i et lykkeligt Øieblik rakte ham Haanden, vilde vende sig bort fra med Foragt.«

Lajèvsky tog sig en Slurk Vin, gik frem og tilbage i Værelset og fortsatte — staaende stille midt paa Gulvet:

»Jeg forstaar udmærket godt von Køren. — Han er en energisk — en stærk og despotisk Natur. Du hører, hvorledes han altid taler om denne Expedition, — og det er ikke blot tomme Ord. Han er netop som skabt til at lede en Expedition, og han vil ogsaa, før eller senere, faa en saadan istand. Han er som skabt for Ørkenen. Jeg ser ham der en Maaneskinsnat: rundt omkring ham, under aaben Himmel og i Telte, sover Folkene — udmattede, hungrige og syge af den besværlige Marsch, Kosakkerne, Førerne, Dragerne, Lægen og Præsten; han alene sover ikke; — han sidder ligesom en Stanley paa sin Feltstol og føler sig som Konge over Ørkenen og over sine Folk. Og han marscherer, marscherer og bliver stadigt ved at gaa frem; hans Folk stønne, trætte og syge, og dør bort — den Ene efter den Anden, men han gaar alligevel frem, bliver ved at gaa frem. Og naar han til syvende og sidst selv bukker under, saa vedbliver han dog at være Ørkenens Konge, thi hans Gravkors staar synligt for Karavanerne, milevidt til alle Sider, og behersker Ørkenen. — Jeg beklager, at dette Menneske ikke er Militær; han vilde blive en udmærket — en genial Feltherre. Han vilde være istand til at sænke sit Kavalleri i Floderne og saadan lave sig en Bro af Lig; og en saadan Dristighed og Hensynsløshed gælder og veier mere

i Krig end alle Befæstninger — mere end al Taktik. Jo, jeg forstaar ham udmærket. — Sig mig forresten — hvorfor ligger han egentlig her ved Stranden?»

»Han studerer Havets Fauna.«

»Nei, min Ven, — nei! Tro ikke det!« — sagde Lajèvsky med et Suk. »En lærd Passager fortalte mig — paa Dampskibet herved — at det sorte Havs Fauna er fattig, og at alt organisk Liv paa dets Havbund, paa Grund af dens Svovlholdighed, er umuligt. Alle alvorlige Zoologer arbejder paa de biologiske Stationer i Neapel eller Villa Franca. Men von Kóren er egensindig, ser Du, og vil være selvstændig; han arbejder ved det Sorte Hav, fordi Andre ikke arbejder dér; han har brudt med Universitetet, vil ikke vide noget af Professorer og Kollegaer, thi først og fremmest er han Despot, — og derefter Zoolog. Han vil blive til noget Stort, skal Du nok se! Han drømmer allerede om, naar han kommer tilbage fra Expeditionen, at ryge al Intrige og Middelmaadighed ud af vore Universiteter og jage en Skræk i Livet paa de gamle Professorer. Despotien er ligesaa stærk i Videnskaben som i Krigen. Og han lever nu paa tredie Aar i dette Hul af en By, fordi det er bedre at være den Første i en Landsby end den Anden i Rom. Han er som Konge her — og en Fandens Karl; holder

Alle i Byen under sit Septer og trykker dem med sin Autoritet. Han tillader Ingen at have sin egen Villie, blander sig i Sager, der ikke vedkommer ham, han er med i alt, og Alle frygter ham. Jeg — jeg glider ud af hans Tag, — han føler dette og hader mig af den Grund. — Har han ikke sagt til Dig, jeg burde uskadeliggøres eller sættes i Forbedringshuset?»

»Jo, han har saamæn« lo Samøilènko. Lajèvsky lo ogsaa og drak sit Glas ud.

»Og selv hans Idealer er despotiske,« sagde han leende og spiste af Fersknerne. »Almindelige Dødelige, der arbeider til Fremme for det fælles bedste, tænker derved paa deres Næste, — paa Dig og mig — med ét Ord: paa Mennesket. Men for von Kòren er Folk ikke stort bedre end Hunde, — ubetydelige Væsener — og altfor ringe til at være Maal for hans Liv. Han arbeider — studerer — begiver sig paa Expedition, og brækker Halsen dér, — ikke af Kærlighed til sin Næste, nei, hans Bevæggrunde er saadanne Abstraktismer som: Menneskehed, den fremtidige Generation, en ideal Folkeslægt osv. Han arbeider paa at forbedre og forædle den menneskelige Natur, og under denne Synsvinkel er vi ikke andet for ham end Slaver, Kanonføde, Lastdyr . . . Nogle af os havde han Lyst til at tilintetgøre eller omkalfatre i Tugthuset, — Andre vil han holde i

Ave ved Disiplin, til at staa op og gaa i Seng paa Kommando, — atter Andre vil han lave Evnuker ud af for bedre at bevare deres Kyskhed og Moral, og lade Enhver skyde, som gaar udenfor vor konservative Morals sneverttrukne Grændser, — altsammen for at forædle den menneskelige Natur Og hvad er saa denne menneskelige Natur for noget? Illusion — Fata Morgana! Despoter har altid været Illusionsmennesker. — Jeg forstaar von Køren udmærket, min Ven! Paa ingen Maade nægter jeg hans Betydning: paa saadanne Folk, som ham, hviler Verden, og hvis denne Verden blev overladt til os Andre alene, saa vilde vi, med al vor Godhed og alle vore gode Hensigter, lave det samme ud af den, som som Fluerne af det Billede dér paa Væggen. — Ja,« — Lajèvsky satte sig ved Siden af Samøilènko og sagde med dyb Inderlighed i sin Stemme:

»Jeg er et tomt, værdiløst, synkende Menneske! Den Luft, jeg indaander — denne Vin her — Kærlighed kort sagt: Livet . . . det har jeg købt til den Dag idag for Løgn, Lediggang og Vankelmodighed. Til den Dag idag har jeg bedrøget mig selv og Andre, — har lidt derunder, men mine Lidelser har været overfladiske og »billige«. Ligeoverfor von Kørens Had bøier jeg

Hovedet, thi til Tider hader og foragter jeg mig selv.«

Og han gav sig til at gaa op og ned ad Gulvet i stærk Bevægelse.

»Jeg er glad, jeg ser mine egne Mangler — at jeg er mig dem bevidst. Det vil hjælpe mig til at forandre mig — til at blive et andet Menneske. — Kære — kære Ven, — hvis Du vidste, hvor længselsfuldt, — hvor lidenskabeligt jeg ser frem mod det: at blive et nyt Menneske. Og jeg sværger Dig, jeg skal blive et nyt Menneske! Jeg skal!« — Han tav lidt og sagde derpaa med samme varme Inderlighed: »Jeg véd ikke, om det er Vinens Skyld, eller om det virkelig er saadan, men jeg synes ikke, jeg længe har gennemlevet saa lyse, skyldfrie Øieblikke som nu, her hos Dig!«

»Det er Tid at sove, min Ven« sagde Samøilènko.

»Ja, ja, vist saa . . . undskyld . . . jeg skal strax . . .«

Lajèvsky gik omkring og ledte efter sin Hue.

»Og Tak!« mumlede han og trak Veiret dybt. »Tak! — Mildhed og venlige Ord er større end nogen Gave. Du har vækket Livet igen i mig«

Saa fandt han Huen, — men standsede pludseligt og saa bønfoldende paa Samøilènko:

»Alexànder Davidovitsch« kom det bedende.

»Naa?«

»Lad mig faa Lov, kæreste Ven, at blive her inat«

»Gudbevares, — vær's god . . . men af hvad Grund dog? . . .«

Lajèvsky lagde sig til at sove paa Sofaen, men talte endnu længe med Doktoren.

VII.

Et Par Dage efter Pikniken kom Marija Konstantinovna uventet ind til Nadèschda Fjòderovna, og uden hverken at sige Goddag eller tage Tøiet af, greb hun begge hendes Hænder, trykkede dem til sit Bryst og sagde i stærkt Oprør:

»Min Dyrebare, — jeg er saa bevæget, saa overvældet. Vor elskværdige, sympatetiske Doktor har igaar fortalt min Mand, at Deres Mand skulde være død. Sig mig, Kære, sig mig dog: er det sandt?«

»Jo, det er sandt, han er virkelig død,« svarede Nadèschda Fjòderovna.

»Men det er jo forfærdelig, — Kære, forfærdelig! — Og dog, der er jo, Gud være lovet, noget godt ved ethvert Onde! — Deres Mand var upaatvivleligt et vidunderligt Menneske, god og hellig, og saadanne er der mere Brug for i Himlen end paa Jorden!«

I Marija Konstantinovnas Ansigt skælvede hver Muskel, som om smaa Kugler sprang omkring under Huden; hun smilede med sit sødeste Smil og sagde høitideligt, snappende efter Veiret:

»Og nu er De altsaa fri, Kære! De kan nu løfte Hovedet høit og dristig se Folk i Øinene! Fra nu af velsigner baade Gud og Mennesker Deres Forbindelse med Ivàn Andrèjevitsch! Hvor henrivende! Jeg véd ikke, hvad jeg skal sige, — jeg er helt forvirret af Glæde! Kære, jeg skal være Deres Søster, — skal være den, der bringer dette Ægteskab istand. Jeg og Nikodim Alexandrovitsch har altid holdt saa meget af Dem, og De maa nu tillade, at vi velsigner Deres rene, lovmæssige Forbindelse! Hvornaar — hvornaar tænker De paa at vies?«

»Det har jeg saamæn slet ikke tænkt paa,« sagde Nadèschda Fjòderovna og frigjorde sine Hænder.

»Men det er jo umuligt — umuligt, Kære! De har da — har da tænkt derpaa?!«

»Nei, ved Gud om jeg har!« lo Nadèschda Fjòderovna. »Og hvorfor skal vi ogsaa vies? Jeg ser ikke nogen Nødvendighed derfor; — vi vil leve, som vi altid har levet.«

»Hvad er det, De siger?« kom det forfærdet, »For Guds Skyld, hvad er det, De siger?«

»Det bliver jo dog ikke bedre, fordi vi bliver viet; — saagar værre maaske. Vi mister saa vor Frihed.«

»Kære, Kære . . . hvad er det dog, De siger!?« raabte Marija Konstantinovna, idet hun hændervridende veg et Par Skridt tilbage. »De er nu extravagant! Kom til Dem selv! Kom til Ro og Eftertanke!«

»Hvorledes mener De dette: kom til Ro? — Jeg har endnu aldrig levet fuldt, og De siger, jeg skal komme til Ro?!«

Nadèschda Fjòderovna kom til at tænke paa, at hun i Virkeligheden aldrig havde levet. Da hun havde endt Institutet, blev hun gift med et Menneske, som hun ikke elskede; derpaa forenede hun sig med Lajèvsky og havde hele Tiden, i Forventning om noget bedre, levet med ham her ved denne øde, kedelige Strand. — Var det maaske at leve?

»Ja, vi burde jo vies,« tænkte hun, men saa huskede hun paa Kirillin og Atschmiànof, blev rød i Kinderne og sagde høit:

»Nei, det er umuligt. — Selv om Ivàn Andrèjevitsch vilde bede mig derom paa sine Knæ, — jeg vilde aldrig gøre det.«

Marija Konstantinovna sad længe taus i Sofaen, bedrøvet og alvorlig, stirrende uafbrudt paa et bestemt Punkt i Sofabetrækket, — derpaa reiste hun sig pludseligt og sagde koldt:

»Farvel, min Kære! Og undskyld, jeg har uleiliget Dem. — Endskøndt det ikke falder mig let, saa maa jeg dog nu sige Dem, at fra idag af er alt forbi mellem os, og trods min dybe Agtelse for Ivàn Andrèjevitsch vil mit Hus fremtidig være lukket for Dem.«

Hun sagde dette i en høitidelig Tone og følte sig trykket af sin egen Høitidelighed; hendes Ansigtsmuskler begyndte igen at skælve, — hendes Udtryk blev igen sentimentalt — blev blødere og blødere, og tilsidst strakte hun begge sine Hænder frem imod den forskrækkede og forvirrede Nadèschda Fjoderovna og sagde bøn-faldende:

»Ak, Kære, lad mig for et Øieblik betragte mig som Deres Moder — som Deres ældre Søster. Og jeg vil saa tale aabenhjertig, som en Moder, til Dem.«

Nadèschda følte i sit Hjerte en saadan Strøm af Varme Ømhed og Medlidenhed med sig selv, som om hendes Moder virkeligt var

steget op af Graven og nu stod for hende. Hun omfavnede heftigt Marija Konstantinovna og trykkede sit Ansigt ind mod hendes Bryst. — Begge gav sig til at græde.

Et Par Minutter sad de og hulkede i Sofaen, uden at se paa hinanden og ude af Stand til at faa et Ord frem.

»Mit kære, kære Barn,« begyndte Marija Konstantinovna endelig, »jeg vil sige Dem den nøgne Sandhed, og jeg vil ikke skaane Dem.«

»Ja, saa sig den for Guds Skyld« hulkede Nadèschda Fjoderovna.

»Hav Tillid til mig, Kære! De erindrer, at jeg alene af alle herværende Damer har modtaget Dem i mit Hus. De forfærdede mig fra den første Dag af, De var her, men det var mig umuligt at behandle Dem tilsidesættende, saaledes som alle de andre Damer gjorde det. Jeg led for den kære Ivàn Andrèjevitsch's Skyld, som havde han været min egen Søn. Et ungt Menneske, paa en fremmed Egn, uerfaren og svag, som han var, uden Moder, — han ynkede mig, og jeg led for hans Skyld. Min Mand var imod, at vi gjorde Bekjendtskab med ham, men jeg overtalte ham dertil Vi aabnede vort Hus for Ivàn Andrèjevitsch og tillige — naturligvis — for Dem; i modsat Tilfælde vilde vi have fornærmet ham. — Jeg havde en Datter — en Søn De for-

staar det bløde, letmodtagelige, barnlige
 Sind det uberørte, barnlige Hjerte
hvem der forarger En af disse Smaa Jeg
 aabnede vort Hjem for Dem og skælvede for
 Børnene. O, naar De bliver Moder, saa vil De
 forstaa min Angst! Og alle undrede sig
 over, at jeg optog Dem i mit Hus — tilgiv —
 som en anstændig Dame man kom med
 Antydninger naa, forstaar sig, løse For-
 modninger Sladder Paa Bunden af
 min Sjæl fordømte jeg Dem, men De var ulykkelig
 — beklagelsesværdig og jeg led og havde
 Medlidenhed med Dem«

»Men hvorfor dog af hvilken Grund?«
 kom det klagende fra Nadèschda Fjòderovna,
 »hvad har jeg da gjort hvem har jeg
 forurettet?«

»De er en stor Synderinde, — *det* har De
 gjort! — De har brudt det Løfte, De gav Deres
 Mand foran Alteret! De har forlokket et for-
 træffeligt, ungt Menneske, som, hvis han ikke
 havde mødt Dem paa sin Vei, maaske havde taget
 sig en lovlig Hustru af god Familie og levet som
 alle Andre, og De har ruineret hans Ung-
 dom! Svar ikke — svar ikke, Kære! Jeg
 tror aldrig paa, at Manden er skyldig i vore
 Synder. Kvinden er altid den Skyldige. Mændene
 er letsindige i det hjemlige Liv, — de lever med

Forstanden og ikke med Hjertet; der er meget, de ikke begriber og forstaar, men Kvinden forstaar alt, . . . af hende afhænger det hele. Hende er meget givet, — men der fordres ogsaa meget af hende. O, min Kære, hvis hun paa dette Omraade var dummere eller svagere end Manden, saa vilde Vorherre ikke have betroet hende Opdragelsen af Børnene. — Og dernæst, Kære, er De gaaet Syndens Veie, glemmende al Blufærdighed; en Anden vilde i Deres Sted have skjult sig for Folk, — vilde have lukket sig inde hjemme hos sig selv og kun vist sig i Guds Tempel — bleg, grædende, helt klædt i Sort — og Alle vilde da have sagt med inderlig Bekymring: Se, o Herre, denne faldne Engel er atter vendt tilbage til Dig! . . . Men De, Kære, — De satte al Blufærdighed tilside, levede for aabne Døre, som om De var stolt over Deres Synd, spøgede og lo og var evigglad. Men jeg skælvde for Deres Færd og frygtede, at Himlens Lyn skulde ramme mit Hus, naar De var hjemme hos os. — »Svar mig ikke, Kære, svar mig ikke!« raabte Marija Konstantinovna, da hun saa', Nadèschda Fjoderovna vilde sige noget, »tro mig, jeg fører Dem ikke bag Lyset, — nei, jeg vil ikke skjule en eneste Sandhed for Deres Sjæls Øre. — Hør mig, Kære . . . Gud mærker alle store Synderinder, og — De er blevet mærket. Tænk blot

paa Deres Kustymmer, de har altid været skrækkelige!»

Nadèschda Fjòderovna, som altid havde havt den bedste Mening om sine Dragter, holdt pludseligt op at græde og saa' opmærksomt paa sin Veninde.

»Ja, — skrækkelige!» fortsatte Marija Konstantinovna. »Saa maniererte og spraglede som Deres Kustymmer har været, kunde Enhver gætte sig til Deres Levemaade. Alle, som saa' paa Dem, smilede og trak paa Skuldrene, — og jeg led derved — led Og saa er De, tilgiv Kære, ikke renlig. Naar vi mødtes i Badehuset, skammede jeg mig over Dem. — Deres Overkjoler er endda nogenlunde, men Skørterne — Chemisen Kære, jeg rødmer paa Deres Vegne! Der er heller Ingen, der binder Hals-tørklædet, som det sømmer sig, paa den arme Ivàn Andrèjevitsch, og man behøver blot at se paa Staklens Linned og Fodtøi for at se, at der heller Ingen bekymrer sig om ham hjemme. Og saa er han altid sulten, den kære Sjæl, og — naturligvis — naar der Ingen sørger for Samovar og Kaffe hjemme, saa er det ikke underligt, han giver Halvdelen af sin Gage ud nede i »Pavilionen«. Og saa herhjemme hos Dem; gyseligt — ligefrem gyseligt! Hos Ingen i hele Byen er der Fluor, men hjemme hos Dem har

man ingen Ro for dem, og alle Fade og Tallerkner er sorte af dem. Paa Borde og Stole ja, se nu blot her overalt ligger der Støv, kreperede Fluer, — det flyder med Glas og Kopper hvorfor staar nu f. Ex. alle disse Glas her? Og se der er endnu ikke taget af Bordet! Og komme ind til Dem i Sovekamret skammer man sig næsten ved: overalt flyder der med Linned — paa Væggen hænger alle disse Deres Kautschukindretninger midt ude paa Gulvet visse Genstande, som man dog ellers Kære, — Manden burde ikke se noget-somhelst af alt dette. Hustruen burde altid staa for ham saa ren som en Engel. Jeg, f. Ex., staar op hver Dag, næsten før Daggry, og vasker Ansigtet i koldt Vand, at min egen Nikodim Alexandrovitsch ikke skal se mig med forsovede Øine«

»Ak, alt, hvad De dér siger, er saamæn bare Smaating,« hulkede Nadèschda Fjöderovna, »naar blot jeg var lykkelig, men jeg er saa ulykkelig!«

»Ja, ja — De er meget ulykkelig,« sukkede Marija Konstantinovna bekræftende — neppe istand til at holde Graaden tilbage, »og der venter Dem i Fremtiden en frygtelig Sorg, en ensom Alderdom, Sygdom og derefter den store, frygtelige Dom! — Forfærdeligt, — forfærdeligt! —

Og nu rækker selve Skæbnen Dem Haanden til Hjælp, — men De støder den ubesindigt bort! Kære, Kære, — bliv viet — bliv viet saasnart som muligt!»

»Ja, det maa jeg, det maa jeg,« sagde Nadèschda Fjòderovna, »og det er jo umuligt!«

»Men hvorfor da?«

»Det er umuligt! — Aa, naar De vidste. . . «

Nadèschda Fjòderovna vilde lige til at fortælle dette med Kirillin, — vilde fortælle, hvorledes hun igaar Aftes havde mødt den unge Atschmiànof nede paa Skibsbroen, — hvorledes hun igen havde faaet den vanvittige Idé at skille sig af med sin Gæld, hvorledes hun sent ud paa Natten var kommet hjem, med Følelsen af at være uigenkaldeligt falden — solgt — fortabt og hvorledes hun selv ikke begreb, hvordan det hele var gaaet til. Og hun vilde saa sværge her, foran Marija Konstantinovna, at hun alligevel vilde betale Pengene, men Hulken og Skammen forhindrede hende i at tale.

»Jeg reiser bort,« kom det endelig tungt og dumpt, »saa lad Ivàn Andrèjevitsch blive; men jeg reiser bort.«

»Hvorhen?«

»Til Rusland.«

»Men hvad vil De leve af dér? De har jo ingen Midler!«

»Jeg vil leve af Oversættelser eller eller jeg vil aabne et Bibliothek.«

»Fantaser nu ikke, Kære! — For at oprette et Bibliothek maa man have Penge Naa jeg vil nu forlade Dem; se saa at komme lidt til Ro og Eftertanke, og kom imorgen til mig, glad og stille. Det vilde være yndigt! Og nu Farvel, min Engel, lad mig kysse Dem.«

Marija Konstantinovna kyssede Nadèschda Fjòderovna paa Panden — gjorde Korsets Tegn paa hende og gik sagte ud af Døren.

Det begyndte allerede at blive mørkt; ude i Køkkenet tændte Olga Lys. Nadèschda Fjòderovna gik grædende ind i Sovekamret og lagde sig paa Sengen. En stærk Feber begyndte at ryste hende. Liggende klædte hun sig af, skubbede sine Klæder med Fødderne ned til Fodenden af Sengen og rullede sig sammen under Tæppet som en Kattekillling. Hun var tørstig, — og der var Ingen til at bringe hende noget at drikke.

»Jeg vil betale de Penge!« begyndte hun halvhøit for sig selv, og det forekom hende i hendes Febervildelse, hun sad hos en Syg, og at denne Syge var hende selv. »Jeg vil betale! Vanvid er det at tro, jeg for Pengenes Skyld skulde have Jeg reiser til Petersborg og sender ham Pengene derfra. Først 100 — saa 100 — og saa 100«

Sent ud paa Natten kom Lajèvsky hjem.

»Først 100« sagde Nadèschda Fjòderovna til ham, »og saa 100 og saa«

»Du skulde tage Kinin,« sagde han og tænkte paa samme Tid: imorgen er det Onsdag, saa gaar Dampskibet, med det kan jeg ikke komme, jeg maa altsaa blive her til Lørdag

Nadèschda Fjòderovna reiste sig op paa Knæerne i Sengen og begyndte, stærkt detonerende, at fløite noget af »Troubadouren«. Med det opadvendte Ansigt og de hængende Arme lignede hun i dette Øieblik ligesaa meget en Dreng som en af de bedende Engle, man anbringer paa Gravmindesmærker.

»Naa,« sagde Lajèvsky, lyttende efter hendes Fløiten. »Du har nok igen Feber?!«

»Jeg har ikke sagt noget lige nu . . . hvad?« spurgte Nadèschda Fjòderovna smilende og klippede med Øinene for Lyset.

»Nei, ikke noget videre. Vi maa sende Bud imorgen tidlig efter Doktoren. — Sov nu!«

Han tog sin Hovedpude og gik henimod Døren. Efter at have besluttet sig til at reise sin Vei og forlade Nadèschda Fjòderovna, var Lajèvsky begyndt at føle Medlidenhed med hende, — føle Samvittighedsnag ligeoverfor hende. Han var forlegen i hendes Nærværelse — ubehageligt

berørt af hendes Nærværelse, omtrent som man er det ligeoverfor en gammel, syg Hest, som man har bestemt sig til at slaa ihjel. Han standsede i Døren og vendte sig om imod hende.

»Jeg var nervøs dengang . . . Du véd . . . der paa Pikniken, og talte grovt og haardt til Dig Jeg beder Dig om ikke at tænke derpaa — og tilgive mig.«

Da han havde sagt dette, gik han ind i sit Kabinet, lagde sig paa Sofaen og kunde længe ikke falde isøvn.

Da Samøilènko den næste Morgen — i fuld Paradeuniform, med Epauletter og Ordner, i Anledning af det var Helligdag — gik ud af Sovekamret, efter at have følt Nadèschda Fjòderovnas Puls og undersøgt hendes Tunge, spurgte Lajèvsky, som ventede paa ham lige ved Døren:

»Naa? — Hvad mener Du saa?«

Han var stærkt bevæget, og hans Ansigt udtrykte baade Haab og Bekymring.

»Vær bare rolig . . . ikke noget farligt . . .« sagde Samøilènko, »den sædvanlige Feber« . . .

»Det er ikke *det*, jeg spørger om,« sagde Lajèvsky og rynkede Panden. »Pengene — har Du faaet Pengene?«

»Undskyld, kære, bedste Ven!« hviskede han, idet han saa sig om henimod Døren og blev forvirret. »Ikke hos en Eneste fandt jeg dispo-

nible Penge. Jeg har foreløbigt samlet — i Portioner paa 5 og 10 — ialt 110 Rbl. Men idag skal jeg nok faa fat i nogle flere. Vær blot taalmodig!»

»Men den yderste Frist er Lørdag!« hviskede Lajèvsky, skælvende af Utaalmodighed, »for alle Helgenes Skyld — skaf dem til Lørdag. Hvis jeg ikke kan reise paa Lørdag, — saa behøver jeg ingen Penge — slet ingen! — Det er mig ufatteligt, hvorledes Du, som Doktor, kan være helt uden Penge!«

»Ja, Gud velsigne Dig!« hviskede Samøilènko hurtigt og anstrengt. »Jeg har 7000 Rubler tilgode og sidder selv i Gæld til op over Ørerne! Er det maaske min Skyld?«

»Du vil altsaa skaffe dem til Lørdag — ja?«

»Jeg skal gøre, hvad jeg kan.«

»Jeg bønfaller Dig derom, kære Ven! Og saadan, at jeg kan have Pengene i mine Hænder Fredag Morgen.«

Samøilènko satte sig ned og skrev en Recept til Nadèschda Fjòderovna: Kininopløsning, kali bromati, — Rabarberlikør, — tincturae gentianae, aquae foeniculi — alt i én Mixtur, — føiede dertil Rosensirup, for at det ikke skulde være bittert, og gik sin Vei.

IX.

»Du ser saa skummel ud, som om Du kom for at arrestere mig!« sagde von Køren, da han fik Øie paa den i fuld Paradeuniform indtrædende Samøilènko.

»Jeg kom lige forbi, — og saa tænkte jeg: »Du kunde jo gaa ind og faa Dig et lille Kursus i Zoologi,« sagde Samøilènko og satte sig ved et stort Bord, som Zoologen selv havde tømret sammen af raa Brædder; »Godmorgen, hellige Fader!« nikkede han til Diàkonen, som sad ved Vinduet, beskæftiget med at afskrive et eller andet. »Lad mig sidde lidt, inden jeg skal hjem og gøre Anstalter til Middagsmaden; det er jo snart Tiden, jeg forstyrrer vel ikke?«

»Ikke det mindste!« svarede Zoologen, der stod og ordnede nogle smaa beskrevne Sedler paa Bordet. »Vi er ifærd med Kontorarbeidet.«

»Naa, saadan ja, Herregud!« sukkede Samøilènko. Han tog forsigtigt fra Bordet en tilstøvet Bog, paa hvilken der laa en død tørret Phalanga og sagde: »Naar man nu imidlertid betænker: der gaar en eller anden uskyldig grøn lille Bille i sit lovlige Kald — og pludseligt møder den saadan en Kammerat! »Hvor kan man ikke tænke sig den ulykkelige Billes Rædsel!«

»Ja, det skal Du nok have Ret i!«

»Har den Satan her nu faaet Gift for at værgе sig mod sine Fjender?«

»Ja, — for at forsvare sig, og for selv at kunne angribe andre.«

»Naa, saadan ja vel, — ja vel! — Og alting i Naturen er jo gjort med et bestemt Maal for Øie; — Alting kan jo forklares, ikke sandt?« — spurgte Samøilènko og sukkede. »Der er nu bare én Ting, jeg ikke forstaar, noget som Du med Din overordentlige Forstand maa kunne forklare mig. Der existerer, véd Du, Smaadyr, ikke større end Rotter, og smukke at se til, men — siger jeg Dig — efter min Mening i høieste Grad gemene og nederdrægtige. Der gaar nu saadan en Fyr — lad os sige — i Skoven, faar Øie paa en lille Fugl — vupti: fanger den og æder den. Den gaar videre og ser i Græsset en Fulerede med Æg; æde gider den ikke mer, den er allerede mæt, men alligevel bider den et Æg itu og — vupti: herut med de andre af Reden, med Poterne. Derefter møder den en Frø og giver sig til at spille Boldt med den, — martrer den halvt død og gaar videre, slikkende sig om Munden efter mer. Saa kommer en stor Bille den imøde — og vupti: klasker den løs paa den ogsaa. Og alting ødelægger og forstyrrer den paa sin Vei: kryber ind i andre Dyrs Huler, spreder Myretuerne og bider Sneglene

ihjel. Møder den en Rotte, strax i Slagsmaal med den; — faar den Kig paa en Mus — eller en Snog — øieblikkeligt maa de kvæles. Og saadan gaar det hele den udslagne Dag! — Sig mig nu: hvad Nytte gør saadant et Dyr? — Hvorfor er det blevet skabt?»

»Jeg véd ikke, hvad for et Dyr, Du taler om,« svarede von Køren, »Du tænker formodentligt paa en af Insektæderne. — Naa, ja, — og hvad saa? Fuglen blev fanget af den, fordi den var klodset og uforsigtig; den ødelagde Reden med Æggene, fordi Fuglen havde lavet den daarligt, — ikke maskeret den tilstrækkeligt; Frøen havde sandsynligvis en eller anden Feil i sin Huds Farve, ellers vilde Dit Dyr ikke have bemærket den osv. osv. Læg Mærke til, at Dit Dyr kun ødelægger de svage — klodsede og uforsigtige, kort sagt: dem, der har forskellige Mangler, som Naturen ikke finder formaalstjenligt at lade gaa i Arv til Efterslægten. Kun de mere behændige forsigtige stærke og udviklede forblive ilive. Og paa den Maade tjener Dit Dyr, uden selv at ane det, Fuldkommengørelsens høie Maal.«

»Ja, vel — ja, vel! — A propos, kære Ven,« sagde Samøilènko henkastende, »Du kunde maaske laane mig en hundrede Rubler?«

»All right! — Mellem Insektæderne finder Du mange meget interessante Subjekter. Muldvarpen

f. Ex. — Man siger, den er nyttig, fordi den udrydder skadelige Insekter. Der fortælles, at en eller anden Tysker engang skal have sendt Keiser Vilhelm I en Pels af Muldvarpeskind, og at Keiseren lod Giveren gøre Bebreidelser, fordi han havde ødelagt en saa stor Masse af disse nyttige Dyr. Imidlertid giver Muldvarpen ikke Dit Dyr noget efter i Grusomhed, og er desuden meget skadelig, eftersom den ødelægger Marker og Enge.«

Von Kòren aabnede et lille Chatol og tog en 100 Rbl. Seddel ud deraf.

»Muldvarpen har et meget stærkt udviklet Bryst, ligesom Flagermusen,« fortsatte han, idet han lukkede Chatollet, »frygteligt udviklede Muskler og Knokler, og en usædvanligt stærkt armeret Mund. Hvis den havde Størrelse som en Elefant, vilde den være et altødelæggende uovervindeligt Dyr. Interessant er det, naar to Muldvarpe mødes under Jorden; de begynder da øieblikkelig, ligesom efter fælles Aftale, at udgrave og jævne en Plads omkring sig; denne Plads er dem nødvendig for at kunne slaas. Naar de vel er færdige med deres Forberedelser, begynder der et vildt Slagsmaal, og de bliver ved med at slaas, indtil den svagere bukker under og kreperer.« — »Dér, tag Din 100 Rbl.,« fortsatte von Kòren, idet han

sænkede Stemmen, »men paa den Betingelse, at Du ikke laaner dem for at give dem til Lajèvsky.«

»Og naar de nu *er* til Lajèvsky?« fôr det ud af Samøilènko. »Det kan dog være Dig det samme!«

»Til Lajèvsky kan jeg ikke give Dig dem. Jeg véd, Du har en faible for at laane Penge ud. Du vilde ogsaa laane en Røver, hvis han bad Dig derom; men undskyld: understøtte Dig i denne Din Virksomhed, det kan jeg ikke.«

»Ja, jeg beder netop om de Penge til Lajèvsky!« sagde Samøilènko, idet han reiste sig og slog ud med den høire Haand. »Ja, — til Lajèvsky! Og ingen Djævel eller Satan har Ret til at belære mig om, hvad jeg skal gøre med mine Penge! Du vil altsaa ikke give mig dem — nei?«

Diàkonen brast i Latter.

»Hids Dig nu ikke op, men se roligt paa Tingene,« sagde von Køren. »At vise Lajèvsky Velgerninger i denne Retning er, efter min Mening, ligesaa uklogt som at vande noget smudsigt vissent Græs eller fodre en Græshoppe.«

»Men efter min Mening er vi forpligtet til at hjælpe vor Næste!« raabte Samøilènko.

»Saa hjælp den sultne Hr. Tyrker, som ligger derude ved Plankeværket! Han er Arbeider og mere nyttig og nødvendig for Samfundet end

Din Lajèvsky; — giv ham de 100 Rbl.; — eller skænk dem til min Expedition.«

»Giver Du mig dem eller ei, spørger jeg Dig?«

»Sig mig nu oprigtigt: hvad er det, han skal bruge Penge til?«

»Det er ingen Hemmelighed. — Han reiser paa Lørdag til Petersborg.«

»Ser — man — det!« sagde von Køren langsomt. »Aha — jeg forstaar; . . . og reiser hun med ham eller hvorledes?«

»Hun bliver foreløbigt her. Han ordner imidlertid sine Sager i Petersborg, . . . og sender hende Penge derfra; . . . saa reiser hun ogsaa.«

»Ikke ilde!« sagde Zoologen med en kort klingende Latter. »Det er ikke daarligt regnet ud!«

Han gik pludseligt hen til Samøilènko, stillede sig lige for ham, saa' ham ind i Øinene og spurgte:

»Sig mig aabent og ærligt: er han »færdig« med hende . . . ja? Svar mig: er han virkelig »færdig« med hende . . . ja?«

»Ja,« sagde Samøilènko, og Sveden sprang ham frem paa Panden.

»Hvor er dette ikke væmmeligt!« sagde von Køren, og paa hans Ansigt var det synligt, hvor han følte Modbydelighed derved. — »Et af to, Alexànder Davidovitsch, enten er Du i Ledtog med ham, eller ogsaa er Du — tilgiv mig — et

enfoldigt Menneske! — Det er da umuligt, Du ikke ser, at han kører omkring med Dig; — og tilmed paa den mest samvittighedsløse Maade! Det er dog klart som Dagen, at han vil frigøre sig for hende og lade hende blive siddende her alene. Hun vil komme til at ligge Dig paa Halsen, og det er tydeligt, det bliver Dig, som kommer til at sende hende til Petersborg paa egen Regning. Det er da utænkeligt, at Din fortræffelige Ven har blendet Dig i den Grad med sine gode Egenskaber, at Du saagar ikke ser, hvad der ligger lige for Næsen?»

»Det er altsammen kun løse Formodninger, Du der kommer med,« sagde Samøilènko og satte sig ned.

»Formodninger? — Men hvorfor reiser han da alene og ikke sammen med hende? — Og hvorfor lader han ikke hende reise først og følger selv bagefter? Ja, spørg ham engang ad, — det durkdrevne Bæst!«

Under Trykket af en pludselig Tvivl og Mistanke til sin Ven faldt Samøilènko sammen.

»Men dette er umuligt!« sagde han i en nedstemt Tone og kom til at huske paa den Nat, Lajèvsky sidst var hos ham. »Han lider saadan!«

»Naa, og hvad følger saa heraf? — Tyve og Mordbrændere lider ogsaa!«

»Lad os ogsaa antage, Du har Ret,« sagde Samøilènko eftertænksomt, »lad os ogsaa sætte det Men han er et ungt Menneske, paa et fremmed Sted, . . . han er Student, . . . og vi er ogsaa Studenter, og foruden os er der Ingen her til at støtte ham.«

»Støtte ham hjælpe ham til at begaa Frækheder, fordi Du og han har været paa Universitetet paa forskellig Tid, og Begge ingenting bestilt der! — Vaas!«

»Staa lidt . . . lad os overlægge det koldblodigt jeg tænker, det lader sig arrangere ser Du saaledes« overveiede Samøilènko og bevægede Fingrene, den ene efter den anden. »Jeg — forstaar Du — giver ham Pengene, men tager hans Æresord i Pant paa, at han om en Uge sender Nadèschda Fjòderovna Penge til Reisen.«

»Og han vil give Dig sit Æresord derpaa, — vil saagaar gøre det med Taarer i Øinene og selv tro paa, hvad han siger, — men hvad gælder saa dette Æresord? — Han vil ikke holde det, — og naar Du om et Par Aar møder ham paa Nevsky med en ny Amourette under Armen, saa vil han undskylde sig med, at Civilisationen har forkvaklet ham, — at han er et Mønster paa en Rùdin*). —

*) Hovedfiguren i en Roman af Turgenev.

Lad ham for Guds Skyld løbe! — Gaa bort fra Snavset og grav ikke i det med begge Hænder!«

Samøilènko sad et Øieblik og tænkte efter; derpaa sagde han bestemt:

»Jeg vil nu alligevel give ham Penge. — Du kan sige, hvad Du vil, men jeg kan ikke nægte et Menneske Hjælp paa Basis af løse Formodninger!«

»Gud bevares kys ham, hvis Du har Lyst!«

»Ja, men giv mig saa de 100 Rbl.!«

»Ikke falder det mig ind!«

Det blev pludseligt ganske stille i Værelset. — Samøilènko faldt helt sammen, hans Ansigt antog et angerfuldt, undseligt indsmigrende Udtryk, og det var underligt at se dette barnligt forfjamskede ynkelige Ansigt hos det vældige massive Menneske i Galauniform med Epauletter og Ordner.

»Hør nu engang, hvad jeg har udtænkt,« henvendte han sig omsider til von Kòren, »jeg vil ikke laane disse Penge hos Dig. Men da Du dog vil vedblive at spise hos mig til Efteraaret — en tre Maaneder endnu, . . . saa . . . betal mig forud for disse tre Maaneder!«

»Ikke falder det mig ind!«

Samøilènko klippede med Øinene og blev kobberrød i Ansigtet, maskinmæssigt trak han Bogen med Phalangaen hen til sig og gav sig

til at betragte den; derpaa reiste han sig raadvild og tøvende, stod et Øieblik og tog saa efter sin Hue. — Von Kòren fik Medlidenhed med ham.

»Og saa vil de endda have, man skal leve — ja, og udrette noget — med saadanne Mennesker!« udbrød han i en Slags forbittret Fortvivlelse og furede noget Papir, der laa paa Gulvet, med den ene Fod hen i et Hjørne. — »Forstaa dog engang,« henvendte han sig til Samøilènko, »at noget saadant ikke er Godhed eller Kærlighed, men Forsagthed — Mangel paa Moral — aandelig Gift! Hvad Fornuften udretter i Verden, det ødelægger I med Eders skøre Hjerter, som ikke duer til nogen Verdens Ting. — Da jeg som Skoledreng havde Tyfus, fodrede min gamle Tante mig med syltede Champignons — naturligvis af Kærlighed til mig — og jeg var i den Anledning lige ved at dø. Forstaa dog engang — Du med samt de gamle Tanter — at Kærlighed til Mennesker ikke skal søges i Hjertet — og ikke hverken i Maven eller i Indvolde og Nyrrer, men« — og von Kòren bankede med Fingeren paa Panden — her!«

»Tag væk!« føiede han strax efter til og furede Hundredrubelsedlen henad Bordet.

»Du vredes til ingen Nytte, Kòlja« sagde Samøilènko blidt, idet han lagde Sedlen

sammen. »Jeg forstaar Dig godt, men sæt Dig i mit Sted«

»En gammel Kælling er Du, — naar Du vil vide det!«

Diakonen skoggerlo.

»Hør nu, Alexander Davidovitsch, min sidste Bøn!« sagde von Køren med Varme. »Naar Du absolut vil give denne Heidukke Penge, saa sæt ham Betingelser: enten reiser han sammen med sin Frue, eller han sender hende forud. Og lad være at give ham dem, hvis han ikke gaar ind derpaa. Du skal bare ikke være fintfølende ligeoverfor ham. Sig ham, som jeg her har sagt Dig det, og hvis Du ikke gør det, saa giver jeg Dig *mit* Æresord paa, at jeg gaar op til ham i Finanskontoret og kaster ham ned ad Trappen. — Og Dig kender jeg ikke mer. — Nu véd Du det altsaa!«

»Naa, ja, — lad ham saa reise sammen med hende eller sende hende forud, — det bliver ogsaa bedre paa den Maade,« sagde Samøilènko, »han vil saagar blive glad over det Forslag! — Og saa Farvel da.« — Han tog blidt Afsked og gik, men inden han lukkede Døren efter sig, vendte han sig om til von Køren, gjorde en frygtelig Grimasse og sagde:

»Det er Tyskerne, der har spoleret Dig saadan! — Ja! — Tyskerne!«

X.

Den næste Dag — om Torsdagen — høitideligholdt Marija Konstantinovna sin Kòstjas Fødselsdag og havde indbudt Alverden dertil: om Formiddagen til Pirogger*) — om Aftenen til Chokolade. Da Lajèvsky og Nadèschda Fjòderovna om Aftenen kom, spurgte Zoologen, der allerede sad i Dagligstuen ved sin Kop Chokolade, Samøilènko:

»Har Du talt med ham?«

»Endnu ikke.«

»Lad mig se, Du ingen Omstændigheder gør med ham!« — »Nei, jeg forstaar ikke disse Menneskers Frækhed,« sagde han med et Sideblik til de Indtrædende. »De véd dog ganske præcist, hvorledes man her i Byen ser paa deres Samliv, og alligevel kommer de anstigende herhen.«

»Skulde man tage Hensyn til enhver Fordom, saa kom man overhovedet aldrig blandt Folk!« svarede Samøilènko.

»Er det almindelige Publikums Væmmelse for uægteskabelig Kærlighed og Løshed i Sæder maaske Fordomme?«

*) En Slags Kagedeig med indbagt Kød, Fisk, Kaal, Æg etc. etc.

»Naturligvis! — Fordom og Uvillie. — Soldater, som paa Gaden møder en Pige af den lette Slags, griner og fløiter, — men spørg dem engang, hvad de selv er!«

»Og de har Grund til at fløite. — Naar Pigerne kvæler deres ulovligt avlede Børn og vandrer i Tugthuset derfor, — naar Anna Karènin kaster sig under Jernbanetoget, — naar de i Landsbyerne smører Tjære paa Portstolperne, — naar Du og jeg uvilkaarligt indtages af Kåtjas Renhed, — naar Enhver dunkelt føler Trang til ren Kærlighed, skønt Enhver véd, at en saadan ikke findes, . . . er saa alt dette maaske ogsaa Fordomme? — Nei, dette er, min lille Ven, det eneste, som er blevet uberørt tilbage af den naturlige Udvælgelsen — det naturlige Valg, og hvis ikke denne dunkle Kraft var til for at lede Kønnenes Forhold til hinanden, saa vilde saadanne Herrer som Lajèvsky vise os, hvor David købte Øllet — og Menneskeslægten vilde uddø i nogle Aar.«

Lajèvsky kom ind i Dagligstuen, — hilste paa Alle og lo indsmigrende, da han trykkede von Kørens Haand. Han ventede til et beleiligt Øieblik kom og sagde da til Samøilènko:

»Undskyld, Alexànder Davidovitsch, — jeg maa sige Dig to Ord.«

Samøilènko reiste sig, lagde Armen om Livet

paa Lajèvsky og gik med ham ind i Nikodim Alexandrovitsch's Kabinet.

»Imorgen er det Fredag« begyndte Lajèvsky og bed sig i Neglene. »Har Du faaet samlet, hvad Du lovede?«

»Jeg har kun faaet omtrent 200 Rbl. Resten skaffer jeg idag eller i Morgen. Vær Du bare rolig!«

»Gud være lovet!« sukkede Lajèvsky, og hans Hænder rystede af Sindsbevægelse
 . . . »Du redder mig! Alexander Davidovitsch . . .
 Og jeg sværger Dig til ved den levende Gud, — ved min Lykke — ved Alt, hvad Du vil, jeg skal sende Dig disse Penge strax — saasnart jeg ankommer. — Og den gamle Gæld skal jeg ogsaa sende Dig«

»Ser Du, Vànja« sagde Samøilènko, idet han tog Lajèvsky i Knaphullet og blev rød i Hovedet. »Du maa undskylde, jeg blander mig i Dine Familieanliggender, men hvorfor kan Du ikke reise sammen med Nadèschda Fjòderovna?«

»Det gaar jo dog ikke, Du vittige Menneske! En af os maa nødvendigvis blive, ellers vil jo Kreditorerne opløfte et Ramaskrig. Jeg skylder dog altid en tusind Rubler i Boutikkerne — om ikke mer. Efter en lille Tids Forløb sender jeg

Penge at stoppe Gabet paa dem med; — og saa tager hun herfra!»

»Naa saadan ja vel men hvorfor kan Du ikke lade hende reise først?»

»Du min Skaber! — hvor kan jeg det?» kom det forfærdet. »Hun er jo dog kun en Kvinde, — hvad skal hun udrette i Petersborg ganske alene?»

»Det er der jo noget i« tænkte Samøilènko. Men pludseligt kom han til at huske paa sin Samtale med von Køren; han slog Øinene ned og sagde bister: »Det kan jeg ikke være enig med Dig i Enten reiser Du sammen med hende eller lader hende reise først ellers ellers kan Du ikke regne paa disse Penge af mig. — Det er mit sidste Ord i den Sag«

Han gik et Par Skridt baglænds — stødte med Ryggen mod Døren — gjorde omkring og gik ind i Dagligstuen — rød i Hovedet og frygtelig forfjamsket.

»Fredag imorgen er det Fredag« tænkte Lajèvsky og fulgte efter ind i Dagligstuen. »Fredag«

Man bød ham en Kop Chokolade. Han brændte Læberne og Tungen paa den hede Drik, pustede med halvaaben Mund og tænkte: »Fredag Fredag«

Ordet *Fredag* kom ham ikke ud af Hovedet; han tænkte ikke paa andet end paa *Fredag*, og det stod ham klårt, ikke i Hovedet, men et eller andet Sted under Hjertet, at Lørdag vilde han ikke komme til at reise. Foran ham stod Nikodim Alexandrovitsch med sine friserede Tindinger og nødte ham:

»Jeg beder Dem, spis dog endelig!«

Marija Konstantinovna viste Gæsterne Kåtjas Vidnesbyrd og sagde langtrukket:

»Nutildags er det yderst — yderst vanskeligt at følge med i Skolerne. Der fordres saa meget«

»Måma? bad Kåtja og vidste ikke, hvor hun skulde gøre af sig selv for Skam — og Ros. — Lajèvsky læste ogsaa i Karakterbogen og roste; — Bibelhistorie, Russisk, Opførsel, Femmere og Firere dansede for hans Øine, og alt dette i Forbindelse med den ham stadigt sig paatrængende *Fredag* og Nikodim Alexandrovitsch's friserede Tindinger og Kåtjas røde Kinder, forekom ham i den Grad uovervindeligt — altfortærende kedeligt, at han var nærvæd at skrigе op i Fortvivlelse: »det er da ikke muligt, jeg ikke kommer afsted!«

Der blev sat to Spilleborde op til hinanden, og man satte sig ned for at spille »Postillon« *). —

*) Noget lignende som: Skrive Sedler.

Lajèvsky satte sig ogsaa. — »Fredag . . . Fredag,« tænkte han, smilede som de Andre og tog mekanisk en Blyant op af Vestelommen. Han vilde overlægge sin Situation og var bange for at tænke paa den. Det var ham forfærdeligt at indrømme for sig selv, at Doktoren havde grebet ham i et Bedrag, som han havde skjult saa længe og omhyggeligt — endogsaa for sig selv. Aldrig havde han, naar han tænkte paa sin Fremtid, givet sine Tanker fuld Frihed. Han sætter sig i Jernbanevognen og — reiser; . . . dermed syntes ham hele Spørgsmaalet om hans Fremtid løst, . . . længere var hans Tanker aldrig kommet. Som et svagt Lys langt ude i Horizonten, saaledes dukkede der af og til op i hans Hjerne en Forestilling om, at langt borte — i en eller anden ensom Gade i Petersborg — kommer han til at tage sin Tilflugt til en lille Løgn for at løse sit Forhold til Nadèschda Fjòderovna og betale eller klare sine pekuniære Forpligtelser paa en eller anden Maade; — han vil kun lyve den ene Gang . . . og saa begynde at blive et helt nyt Menneske. Og det kunde der ikke være noget ondt i: ved Hjælp af en lille Løgn — naa' frem til en stor Sandhed.

Men nu, efter at Doktoren ligefremt havde slaaet paa Bedraget, stod det ham klart, at han ikke blot behøvede at lyve én Gang — dér langt

borte — ude i Horizonten — i en fjern Fremtid, — men idag, imorgen om en Uge maaske hele sit Liv. — Og det var jo i Virkeligheden ogsaa saadan. For at reise maatte han lyve for Nadèschda Fjòderovna — for Kreditorerne — for Ministeriet, hvor han var ansat; — i Petersborg maatte han, for at skaffe Penge, lyve for sin Moder ved at fortælle, at han allerede havde skilt sig fra Nadèschda Fjòderovna; hans Moder vilde desuden sikkert ikke give ham mer end 500 Rbl.; følgelig havde han allerede løiet for Doktoren, thi han vilde jo saaledes ikke strax som han havde lovet, kunne sende Pengene tilbage; derefter maatte han, naar Nadèschda Fjòderovna ankom til Petersborg, tage sin Tilflugt til en hel Række større og mindre Bedragerier for at blive af med hende; og endelig vilde det samme gentage sig dér som her: Kedsomhed, Fortvivlelse, Anger og et ensomt, trist Liv, med andre Ord han vilde aldeles ikke blive noget nyt Menneske. — Bedrag — Selvbedrag — og intet andet. — Hele Bjerge af Løgn taarnede sig op i Lajèvskys Fantasi, og spærrede ham Veien. — For at gøre Springet over dem, — for ikke at maatte lyve sig frem Dag for Dag, — behøvedes en pludselig og voldsom Forholdsregel, — f. Ex: reise sig uden at sige et Ord — tage sin Hat og

tage afsted uden Penge, men Lajèvsky følte, at det var han ikke Mand for.

»Fredag . . . Fredag« . . . tænkte han . . .
»Fredag« . . .

Man gav sig til at skrive paa Sedlerne. — De blev allesammen lagt i Nikodim Alexàndrovitsch's gamle Cylinderhat, og da dette var besørget, gik Kòstja, som Postillon, rundt og delte dem ud efter de paaskrevne Adresser. Diàkonen, Kàtja og Kòstja var vildt henrykte over nogle morsomme Sedler, de havde faaet, og sad nu og arbeidede og spekulerede for at faa skrevet nogle, der var endnu morsommere.

»*Vi maa tale sammen igen*« læste Nadèschda Fjòderovna paa en af sine mange Sedler. Hun saa' over paa Marija Konstantinovna, som smilede sentimentalt til Svar og nikkede med Hovedet.

»Ja, hvad skal vi tale om?« tænkte Nadèschda Fjòderovna. »Naar jeg ikke kan fortælle àlt, saa er al Tale jo til ingen Nytte.«

Førend hun gik hjemmefra, havde hun bundet Halstørklædet paa Lajèvsky, og denne intetsigende Handling havde fyldt hendes Sind med Ømhed og Bedrøvelse. Hans uroligt bevægede Ansigt — hans distrait Blik — hans Bleghed og den underlige Forandring, der var foregaaet med ham i den sidste Tid, og saa det med den frygtelige modbydelige Hemmelighed,

hun havde ligeoverfor ham, — alt dette sagde hende, at det ikke var dem forbeholdt at forblive længe sammen. Hun saa' paa ham, under Hals-tørklædebindingen, som paa noget rent og helligt og tænkte i frygtsom Anger: »tilgiv — tilgiv mig.«

Ligeoverfor hende sad den unge Atschmiànòf og, vendte ikke sine forelskede sorte Øine fra hende; — Ønsker og Begær kom op i hende, hun skammede sig over sig selv og tænkte med Rædsel paa, at maaske hverken Kval eller Kummer kunde afholde hende fra at give efter for en uren Lidenskab, og at hun — ligesom en Drankerske — maaske ikke mere kunde standse.

For ikke at blive ved med dette Liv, der var saa beskæmmende for hende og saa krænkende for Lajèvsky, besluttede hun at reise bort. — Hun vilde grædende bede ham give slip paa sig, og hvis han vilde modsætte sig, saa vilde hun forlade ham hemmeligt. Hun vil ikke fortælle ham, hvad der er passeret, han skal bevare et rent Minde om hende

Jeg elsker — elsker — elsker læste hun paa en anden Seddel; . . . det var fra Atschmiànòf...

Hun vil saa leve et eller andet øde Sted, ... arbeide og sende Lajèvsky Penge »*fra en Ubekendt*« . . . broderede Skjorter Tobak, og først i hans Alderdom vil hun vende tilbage til ham eller hvis han skulde blive

farlig syg og behøve en Sygepleierske. Naar han da som gammel Mand erfarer, af hvilken Grund hun ikke vilde blive hans Hustru men forlod ham, vil han paaskønne hendes Offer og tilgive hende.

De har en lang Næse; . . . det maatte være fra Diàkonen eller Kòstja.

Nadèschda Fjòderovna forestillede sig, hvorledes hun, ved Afskeden med Lajèvsky, heftigt vil omfavne ham, kysse hans Hænder og sværge, at hun vil vedblive at elske ham hele — hele sit Liv; — og derefter: hvorledes hun, levende i en eller anden Ravnekrog mellem fremmede Mennesker, hver Dag vil tænke, at hun ét Sted paa Jorden har en Ven — et elsket Menneske, — rent, ædelt og ophøiet — som bevarer hende i ren Erindring.

Hvis De ikke giver mig et Stævnemøde idag, saa fortæller jeg alt til Lajèvsky og arrangerer Dem en offentlig Skandale Dette var fra Kirillin.

Nadèschda Fjòderovna tog en Seddel og skrev tilbage til ham: *Det er æreløst.*

Kirillin sad med Siden til Bordet og Benene overkors, gnidende sig med Haandfladen i sit iforveien tilstrækkeligt udviskede og søvnige Ansigt. Han maatte øiensynligt have Hovedpine. Nu og da læste han trevent sine Sedler, neppe undertryk-

kende sin Gaben, og engang imellem smilede han, for Høfligheds Skyld. Da han havde læst Nadèschda Fjòderovnas Svar, sagde han:

»Mine Herrer og Damer! — Jeg beder om Ordet! — I disse Dage er der i vor af Guderne yndede By foregaaet en Roman. En ung Dame havde aftalt et Stævnemøde med en Officer« . . .

Det løb Nadèschda Fjòderovna koldt ned af Ryggen. Hun skrev hurtigt paa en Seddel: *ja, ja!* — og kastede den over Bordet hen til Kirillin.

„Ja — a« . . . fortsatte han tøvende. »Officeren begiver sig altsaa paa Vei til Landsbyen, eftersom denne Dame var gift med en eller anden Fyr dér. Da han kommer til det aftalte Sted, venter der nogle Mænd paa ham og slaar diverse Ribbén ind paa ham« . . .

»Men det er jo henrivende romantisk!« udbrød Marija Konstantinovna.

»Idag skjuler jeg mig, og imorgen reiser jeg bort,« tænkte Nadèschda Fjòderovna, som efter den isnende Angst følte en brændende Varme strømme igennem sig — helt ud i Fødderne.

Lajèvsky fik to Sedler. Han lukkede den første op læste: *Reis ikke, lille Ven!*

»Hvem kan have skrevet den,« tænkte han. »Samøilènko naturligvis ikke — og heller ikke Diàkonen, eftersom han ikke véd, jeg vil reise. — Von Kòren maaske?«

Zoologen bøiede sig ned over Bordet og tegnede en Pyramide; — det forekom Lajèvsky, at hans Øine lo. — »Samøilénko har sandsynligvis fortalt sig« tænkte han. Med store Sving og Kruseduller var der, med den samme fordreiede Haandskrift, skrevet paa den anden Seddel: *Der er nok Nogen, der ikke reiser paa Lørdag?*

»Dumme Spas!« tænkte Lajèvsky . . . »Fredag . . . Fredag« . . .; der var pludseligt noget, som kom ham i Halsen Han rettede paa sin Flip hostede men der kom ingen Hoste istedetderfor brast han i Latter . . . ,

»Ha — ha — ha!« lo han. »Ha — ha — ha!« og paa samme Tid tænkte han: »hvordan er det fat med mig« »Ha — ha — ha!«

Han forsøgte at bekæmpe sig og holdt Haanden for Munden, men Latteren pressede sig fra Brystet op gennem Halsen, og Haanden faldt ned igen.

»Hvor dette dog er fjollet,« tænkte han, idet han næsten vred sig under Latteren. »Skulde jeg være ved at gaa fra Forstanden?«

Latteren blev høiere og høiere, og gik tilsidst over til noget som en Skødehunds Bjæffen. Han vilde staa op fra Bordet, men hans Ben lystrede ham ikke. Hans høire Haand laa og hoppede paa Bordet — uden han kunde forhindre det, — den greb febrilsk efter noget Papir, der laa foran ham, og krammede det sammen til en Klump.

Han saa' forbausede Udtryk omkring sig — Samøilènkos alvorlige og forskrækkede Ansigt, — Zoologens kolde spottende og stygge Blik, — og saa forstod han, han havde et hysterisk Anfald.

»Hvilken Modbydelighed og Skam« tænkte han, og følte hede Taarer paa sine Kinder. »Aa, hvilken Skandale! Det er dog aldrig passeret med mig før«

Nu følte han, de tog ham under Armene — og bar ham et eller andet Sted hen, han følte, der var Nogen, der bagfra holdt hans Hoved op — saa skimtede han et Glas for sine Øine, ganske nær, det stødte mod hans Tænder, og han følte det kolde Vand løbe sig ned paa Brystet, nu laa han i et lille Værelse, med to Senge i Midten, ved Siden af hinanden, og bedækkede med rene, snehvide Tepper han følte sig falde ned paa en af dem og hulkede

»Det har ingenting at sige, det har ingenting at sige,« sagde Samøilènko, »det er noget, der forekommer vist saa vist saa«

Skælvende over hele Legemet af Frygt og Forfærdelse og forventende, at et eller andet skrækkeligt skulde ske, stod Nadèschda Fjòderovna ved Sengen og blev ved at spørge:

»Hvad er der dog iveien med Dig? — Hvad feiler Du dog? — Tal dog for Guds Skyld«

»Mon ikke Kirillin har skrevet et eller andet til ham?« tænkte hun ved sig selv.

»Det er ingenting« svarede Lajévsky omsider, idet han græd og lo paa engang. »Gaa bort — gaa ud, kære Du!«

Hans Ansigt udtrykte hverken Had eller Modbydelighed, — altsaa vidste han ingenting. — Nadèschda Fjòderovna blev noget beroliget herved og gik igen ind i Dagligstuen.

»Tag Dem det ikke saa nær, Kære!« sagde Marija Konstantinovna og satte sig ved Siden af hende, idet hun tog begge hendes Hænder i sine. »Det gaar nok over. — Mændene ere ligesaa svage som vi syndige Kvinder De gennemlever Begge en Krise nu det er saa forstaaeligt. — Naa, kære Veninde, jeg venter Deres Svar paa min Seddel lad os tale alvorligt sammen!«

»Nei, lad os hellere lade være,« sagde Nadèschda Fjòderovna og lyttede efter Lajévskys Hulken. »Jeg føler mig saa beklemt, — lad mig have Lov til at gaa hjem!«

»Men Kære dog — hvad tænker De paa?« udbrød Marija Konstantinovna forfærdet. »De vil da ikke have, jeg skal lade Dem gaa før Aftensbordet? — Nei, spise maa De først; bagefter kan De saa i Guds Navn gaa hjem!«

»Jeg føler mig saa beklemmt,« gentog Nadèschda Fjòderovna hviskende og tog, for ikke at falde, med begge Hænder fat i en Lænestol.

»Han har Epilepsie,« sagde von Kòren nonchalant, idet han kom ind i Dagligstuen, men blev flau ved at faa Øie paa Nadèschda Fjòderovna og gik sin Vei igen.

Da Anfaldet var forbi, satte Lajèvsky sig op i Sengen og grundede: »Skandale! Tudskraalet som en Tøs! De maa jo grine af mig væmmes ved mig! Jeg maa se at komme ud ad Bagtrappen; . . . forresten . . . det vilde se ud, som jeg tillagde mit Anfald alvorlig Betydning; altsaa maa jeg tage det fra den komiske Side. — Han saa' sig i Speilet — blev siddende lidt endnu paa Sengen og gik saa ind i Dagligstuen.

»Ja, her har De mig igen,« sagde han smilende.

Han skammede sig forfærdeligt og følte, at de Andre ogsaa skammede sig i hans Nærværelse.

»Det er den Slags Ting, der forekommer,« sagde han og satte sig. »Det var allerbedst som jeg sad, saa føler jeg saadan en stikkende Smerte i den ene Side, og og saa fik jeg dette dumme Anfald Det er vort nervøse Aarhundrede det er der ikke noget at stille op med.«

Etter Aftensbordet drak han Vin og konverserede; af og til tog han sig, med et febrilsk Suk, til Siden, som for at markere, at det endnu ikke var helt overstaaet. Og Ingen — undtagen Nadèschda Fjòderovna — troede ham, — og han mærkede dette.

Omtrent Kl. 10 gik Selskabet ud for at spasere paa Boulevarden. — Nadèschda Fjòderovna, som var bange for, at Kirillin skulde begynde at konversere hende, søgte hele Tiden at holde sig i Nærheden af Marija Konstantinovna og Børnene. Hun følte sig helt lammet af Frygt og Beklemthed og — i Forudfølelse af sin Feber — saa træt, at hun knap kunde flytte Benene, men hun gik alligevel ikke hjem, da hun var overbevist om, at Kirillin eller Atschmiànof, — eller begge To — vilde følge hende. Kirillin gik bagefter, ved Siden af Nikodim Alexàndrovitsch — og begyndte halvt høit at synge: »Ei tillader jeg, at man med mig leger ei tillader«

Fra Boulevarden gik man ned til »Pavillonen«, ud til Strandbredden, og stod længe og saa' paa Havets Fosforild. — Von Kòren gav sig til at forklare, hvorfor det fosforiserede

XI.

»Nu maa jeg imidlertid gaa jeg skal hen til et Parti Vint man venter mig bestemt,« sagde Lajèvsky. »Farvel mine Herrer og Damer!«

»Vent lidt --- jeg gaar med Dig,« sagde Nadèschda Fjòderovna og tog ham under Armen.

De tog Afsked med Selskabet og gik. — Kirillin sagde ogsaa Farvel, talte noget om, at han skulde samme Vei og fulgte med dem.

»Lad der komme, hvad der vil« tænkte Nadèschda Fjòderovna, træt og resigneret.

Det forekom hende, som om alle hendes daarlige og beskæmmende Erindringer ikke mer var i hendes Hoved, men gik her i Mørket og aandede tungt ved Siden af hende. Og selv forekom hun sig som en Flue, der er faldet i et Blækhus; som om hun var krøbet ud af noget Snavs, og nu gik her, forpjusket og tilsølet, og snavsede Lajèvsky til, hvor hun rørte ved ham. — »Hvis Kirillin,« tænkte hun, »gør et eller andet urigtigt, saa har ikke han men jeg alene Skylden. Der var jo en Tid, hvor ingen Mand vovede at sige det til mig, som Kirillin nu tager sig Ret til« Og selv havde hun gjort Ende derpaa, saa at den Tid aldrig mer kunde vende tilbage Hvem var nu Skyld

i dette? — Blendet af sine Lidenskaber var hun begyndt at kokettere med et fuldstændigt fremmed Menneske, blot fordi han var rank og statelig af Væxt; efter to Stævnemøder var hun ked af ham og vendte sig bort fra ham med Væmmelse, — havde han saa maaske ikke Ret, tænkte hun, til at handle med hende, som han fandt for godt?

»Her forlader jeg Dig, Kære!« sagde Lajèvsky pludseligt og standsede ved en Tvergade, »Ilja Michàilovitsch vil være saa elskværdig at følge Dig hjem!«

Han bukkede for Kìrillin og gik hurtigt — over Boulevarden — gennem en Gade til Scheschkofskys Bolig, hvor alle Vinduerne var oplyst; lidt efter hørtes Havelaagen falde i efter ham.

»De svarede mig: ja, ja?« — begyndte Kirillin.
»Jeg er til Deres Tjeneste.«

Nadèschda Fjòderovnas Hjerte slog stærkt; — hun svarede ikke.

»Den skærende Forandring i Deres Maade at behandle mig paa forklarede jeg mig i Begyndelsen som Koketteri,« fortsatte han, »men nu ser jeg, at det har dybere liggende Grunde. Eller vilde De blot lege med mig, som Katten med Musen? Jeg er til Deres Tjeneste.«

»Jeg er bedrøvet idag« . . . sagde Nadèschda Fjòderovna med Graad i Halsen og vendte sig om for at skjule sine Taarer.

»Jeg er heller ikke glad; men hvad hjælper det?«

Kirillin tav lidt og sagde derpaa langsomt og med Eftertryk paa hvert Ord:

»Jeg gentager for Dem, min Frue: — naar De ikke giver mig Audiens idag, saa fortæller jeg imorgen Alverden, at De er min Elskerinde. — Jeg og Lajèvsky har lige stor Ret til Dem.«

»Lad mig være i Fred idag« . . . bad Nadèschda Fjòderovna og kendte knapt sin egen Stemme, — i den Grad var den svag og klagende.

»De maa undgælde for Deres Opførsel . . . undskyld, jeg taler i den Tone . . . le ton fait la musique, som Franskmændene siger . . . Ja, det gør mig ondt, — men De maa undgælde for Deres Opførsel. Jeg forlanger to Stævnemøder — idag og imorgen. Iovermorgen er De fuldstændig fri og kan gaa, hvorhen De vil. — Idag og imorgen.«

Nadèschda Fjòderovna gik hen til sin Have-laage og standsede.

»Lad mig være i Fred idag!« hviskede hun, rystende over hele Kroppen, og ikke seende andet for sig end en hvid Kittel. »De har Ret, jeg er en forfærdelig Kvinde; — jeg har Skylden, ganske alene, — men lad mig være i Fred idag, jeg beder Dem,« — hun ledte efter hans Haand og gøs ved at føle dens Kulde, »jeg bønfaller Dem« . . .

»Desværre for Dem ligger det netop ikke i min Beregning at lade Dem være i Fred; — og desuden, Madame, jeg har altfor liden Tiltro til Kvinderne«

»Men jeg er bedrøvet idag«

Nadèschda Fjòderovna lyttede ud mod Havets ensformige Brusen, — saa' langsomt op mod Himlen, der var som oversaaet med Stjerner — og fik en pludselig Længsel efter hurtigst muligt at blive færdig med alt dette — med dette Hav og disse Stjerner — med hele dette uhyggelige Liv med dets Mænd og dets Feber.

»Kun ikke hjemme hos mig,« sagde hun koldt, »før mig et eller andet Sted hen!«

»Lad os gaa hen til Mjurìdof, — det er det allerbedste.«

»Hvor er det?«

»Henne ved den gamle Vold.«

Hun gik hurtigt hen ad Gaden og dreiede derpaa ind i et Stræde, som førte ind i Bjergene. Det var mørkt. Hist og her laa der henover Gaden lysende Striber fra de oplyste Vinduer, og det forekom hende igen, at hun, som en Flue, snart kravlede i Blæk og snart kravlede ud af det igen.

Kirillin gik bag efter hende; et Sted snublede han — var lige ved at falde og lo ved sig selv deraf.

»Han har drukket for meget,« tænkte Nadèschda Fjòderòvna, »ligemeget, lad det nu blot gaa, som det vil!«

Atschmiànof tog ogsaa snart Afsked med Selskabet og gik samme Vei som Nadèschda Fjòderovna for at faa hende med ud at ro. Han gik hen til hendes Hus og kiggede gennem Plankeværket; Vinduerne stod paa Klem — der var ingen Lys.

»Nadèschda Fjòderovna!« kaldte han. Der gik et Minut, — han kaldte igen.

»Hvem er det?« lød Olgas Stemme.

»Er Nadèschda Fjòderovna hjemme?«

»Nei, hun er ikke kommet hjem endnu.«

»Besynderligt . . . høist besynderligt,« tænkte Atschmiànof og følte en voldsom Uro komme over sig. »Og hun gik dog hjem« . . .

Han gik Boulevarden igennem, — derpaa ind i den Gade, hvor Scheschkofsky boede, og saa' ind ad Vinduerne: Lajèvsky sad ved Spillebordet i Skjorteærmer og saa' opmærksomt i sine Kort.

»Besynderligt — høist besynderligt!« brummede Atschmiànof ved sig selv og kom til at skamme sig ved at tænke paa det hysteriske Anfald med Lajèvsky. »Naar hun ikke er hjemme, hvor er hun da henne?«

Han gik igen hen til Nadèschda Fjòderovnas Hus og stirrede paa de mørke Vinduer.

»Det er jo at holde mig for Nar,« tænkte han og huskede paa, at hun, da de mødtes ved Middagstid hos Bitjugófs, havde lovet at gaa med ham ud og ro om Aftenen.

Vinduerne henne i det Hus, hvor Kirillin boede, var ligeledes mørke, og hans Oppasser sad paa Bænken ved Porten og ventede paa sin Herre.

Da Atschmiànof fik Øie paa Oppasseren og de mørke Vinduer — stod det hele klart for ham. — Han besluttede at gaa hjem og vendte derfor om, — men han befandt sig snart efter igen — uden selv at vide det — ved Nadèschda Fjòderovnas Bolig. Han satte sig paa Bænken ved Laagen og følte, hvorledes Skinsyge og Krænkelse steg op i ham og bemægtigede sig alle hans Tanker.

Uhret paa Byens Kirketaarn slog kun to Gange i Døgnet — Middag og Midnat. — Kort efter Midnatsslagene hørte han hurtige Skridt komme imod sig.

»Altsaa imorgen Aften igen, hos Mjuridof!« hørte Atschmiànof Kirillins Stemme. »Kl. 8! — Paa Gensyn!«

Strax efter gled Nadèschda Fjòderovnas Skikkelse frem imod Plankeværket.

Uden at bemærke Atschmiànof paa Bænken strøg hun som en Skygge forbi ham, lukkede Laagen op og gik ind uden at lukke den efter sig.

Hun tændte Lyset i sit Værelse — klædte sig hurtigt af — men lagde sig ikke i Sengen; langsomt gled hun ned paa sine Knæ foran en Stol og slog Armene omkring den; . . . hendes Pande faldt dumpt ned paa den.

Lajèvsky kom hjem henad Kl. 3.

XII.

Efter at have besluttet sig til at lyve — ikke én Gang for alle — men mange smaa Gange, begav Lajèvsky sig den næste Dag til Samøilènko for at bede om Pengene, saa han sikkert kunde tage afsted paa Lørdag. Efter Gaarsdagens Anfald, som til hans iforveien betyngede Sindstilstand føiede en bitter Skamfølelse, vilde det være Vanvid at tænke paa at blive i Byen. — »Hvis Samøilènko,« tænkte han, »bliver ved at holde paa sine Betingelser, saa gaar jeg ind paa dem, tager Pengene og siger imorgen til ham, lige ved Afreisen, at Nadèschda Fjòderovna har nægtet at ville reise med mig strax. Iaften kan jeg saa overtale hende til at lade saadan og faa hende til

at tro, at alt dette sker til hendes eget bedste. Hvis Samøilènko, som aabenbart befinder sig under von Kørens Indflydelse, helt nægter at give mig Pengene, eller opstiller nye Betingelser, saa reiser jeg endnu iaften med en Fragtdamper eller tager med en Seilbaad til Novy Afòn eller Novo-Rossiisk, — sender derfra et Bøntelegram til min Moder, og bliver dér, indtil hun sender mig Penge til at reise videre for.«

Da han kom ind til Samøilènko, traf han von Køren i Dagligstuen.

Zoologen var lige kommet, for at spise til Middag, og sad efter Sædvane med Albumet foran sig, betragtede med Opmærksomhed Mændene i de vide Benklæder og Damerne i Kappe og Krinoline.

»Hvor forbandet ubeleiligt« . . . tænkte Lajèvsky, »han er istand til at faa det hele til at strande.« — »Goddag!« sagde han høit.

»Goddag!« svarede Zoologen uden at se paa ham.

»Er Alexànder Davìdovitsch hjemme?«

»Jå, — han er ude i Køkkenet.«

Lajèvsky gik ud i Køkkenet, men da han i Døren saa', at Samøilènko var ivrigt optaget af at lave Salaten istand, vendte han om, gik tilbage til Dagligstuen og satte sig ned.

I Zoologens Nærværelse følte han sig aldrig rigtig vel, og nu idag, efter Gaarsdagens Begivenhed, frygtede han for, v. Køren skulde bringe den paa Bane. — Der forløb mere end et Minut i Taushed fra begge Sider.

Pludseligt saa' v. Køren op paa Lajèvsky og spurgte:

»Hvorledes befinder De Dem efter Historien igaar?«

»Udmærket,« sagde Lajèvsky og blev rød i Hovedet. »Igrunden var det jo heller ikke noget særligt mærkværdigt!«

»Indtil igaar antog jeg, det kun var Damerne, som kunde faa hysteriske Anfald, og derfor trode jeg strax, De havde St. Veitsdans.«

Lajèvsky smilede høfligt og indsmigrende. »Hvor er dette dog udelikat af ham,« tænkte han, »han véd jo godt, hvor nedtrykkende det er for mig.«

»Ja, det var en dum Historie,« sagde han, stadig smilende, »jeg har lét af den hele Formiddagen. — Det kuriøse ved Hysteri er den Omstændighed, at man, — paa samme Tid man føler, hvor fjollet det er og selv kunde le deraf — alligevel græder og hulker. — I vort nervøse Aarhundrede er vi Slaver af vore Nerver; de behersker os — gør med os, hvad de vil. —

Civilisationen har, hvad dette angaar, gjort os en Bjørnetjeneste.«

Det var Lajèvsky ubehageligt, at von Kòren — saalænge han — Lajèvsky — talte — lyttede alvorligt og opmærksomt efter, ligesom han studerede ham, og det ærgrede ham, at han, tiltrods for sin Uvillie ligeoverfor von Kòren, dog ikke kunde lade være at smile paa denne indsmigrende, høflige Maade.

»Forøvigt,« fortsatte han, »var der nærliggende Grunde til dette Anfald igaar, — og vægtige Grunde. I den sidste Tid har mit Helbred faaet en stærk Rystelse, . . . og naar man saa dertil føier indre Forstemthed — bestandig Pengemangel — Savn af Mennesker og fælles Interesser . . . kort sagt: alting saa galt, som det paa nogen Maade kan være!«

»Ja, Deres Situation er redningsløs,« sagde von Kòren.

Disse kolde, rolige Ord, der indeholdt en Profeti, som Ingen havde bedt om, krænkede Lajèvsky. — Han kom til at tænke paa Zoologens Blik igaaraftes — fuldt af Spot og Afsky — og Smilet forsvandt fra hans Ansigt, da han, efter at have siddet lidt taus, spurgte:

»Hvorfra er min Situation Dem bekendt?«

»De har jo selv lige talt om den, — ja, og saa tager Deres Venner saa stor Andel i Deres

Skæbne, at man hele Dagen ikke hører tale om andet end Dem.»

»Hvilke Venner? — Samøilènko maaske?»

»Ja, — ogsaa han.»

»Jeg skal bede Samøilènko, og mine Venner overhovedet, om at bekymre sig lidt mindre om min Skæbne!»

»Dér har vi strax Samøilènko, — nu kan De jo saa bede ham bekymre sig lidt mindre om Dem!»

»Jeg forstaar ikke den Tone, De taler i« mumlede Lajèvsky. Han fik en Følelse, som om han først i dette Øieblik rigtig forstod, at Zoologen hadede ham, foragtede, gjorde Nar ad ham og at han var hans værste og uforsonlige Fjende.

»Spar Dem den Tone til en bedre Leilighed — og til en Anden end mig,« sagde han lavmælt, ude af Stand til at tale høit for det Had, der kom op i ham og snørede Brystet og Halsen til, ligesom igaarftes hans Trang til at le havde gjort det.

Samøilènko kom ind, uden Frakke, svedig og rød af Køkkenheden.

»Er det Dig? — Goddag, kære Ven!» sagde han. »Har Du spist til Middag? — Lad os bare være fri for Dikkedarer: har Du spist, spørger jeg!»

»Alexànder Davidovitsch!» tog Lajèvsky fat, idet han reiste sig. »Naar jeg har henvendt mig

til Dig med en intim Bøn, saa kunde jeg ikke et Øieblik tænke mig andet, end Du vilde tage de gængse Hensyn og respektere Andres Hemmeligheder!«

»Hvad for noget Sludder?« kom det forbauset fra Samøilènko.

»Naar Du ingen Penge har,« fortsatte Lajevsky med hævet Stemme og støttende sig, i sin Sindsbevægelse, snart paa det ene og snart paa det andet Ben, »saa lad være at give, afslaa det, men hvorfor udbasune det over hele Byen at min Stilling er redningsløs osv.? Alle disse Velgerninger og Venskabstjenester, der kommenteres og kompletteres, saa at Myg bliver til Elefanter, kan jeg for min Død ikke døie. Du kan jo prale af Din Velgørenhed, saa meget Du lyster, men Ingen har givet Dig Ret til at afsløre mine private Forhold!«

»Hvilke Hemmeligheder? — Hvilke Forhold?« spurgte Samøilènko tvivlraadig og begyndte at blive vred. »Hvis Du blot er kommet for at lave Spektakler, saa herut med Dig; — det kan Du besørge en anden Gang!«

Han kom i Tanker om den gode gamle Regel »at tælle til 100«, naar man vredes paa sin Næste, for ikke at forivre sig, — og han begyndte hurtigt at tælle.

»Jeg vil bede Dem ikke bekymre Dem om mig,« fortsatte Lajèvsky, »ikke bære mig med Deres Omsorg! — Hvem kommer det ved, hvorledes jeg lever? — Ja, det er sandt: jeg har isinde at reise min Vei, — ja, jeg lever over mine Midler og gør Gæld, drikker og spiller Kort, lever med en Andens Kone og er et hysterisk, tomt Menneske, — langt fra saa dybsindig som visse Andre, — men hvad kommer alt dette Offentligheden ved? Vær saa venlig at respektere Personligheden!«

»Du, kæreste Ven, undskyld,« atbrød Samøilènko, der i Tælningen var naaet til 34, »men...

»Vær saa venlig at respektere Personligheden!« faldt Lajèvsky ham i Talen. »Alle disse venskabelige Diskussioner, disse venskabelige Beklagelser over en Trediemand, — denne Lytten og Speiden efter, hvad man har sagt og har gjort, al denne venskabelige Medlidenhed og Bedrøvelse, — Fanden i Vold med alt dette! Man laaner mig Penge og foreskriver mig Betingelser som en snottet Dreng! Man behandler mig — Fanden maa vide hvorledes! — Jeg agter ikke at tigge!« skreg Lajèvsky, vaklende af Sindsbevægelse og angst for igen at faa et hysterisk Anfald

»Du kommer altsaa ikke afsted paa Lørdag,« fôr det pludseligt gennem Hovedet paa ham

»Jeg agter ikke at bede om nogetsomhelst paa

den Maade. Jeg maa kun anmode om at blive fritaget for dette Formynderi! Jeg er intet Barn — ikke sindsforvirret, — og jeg maa bede mig fritaget derfor!«

Diakonen, der kom i det samme og saa' Lajèvsky staa midt paa Gulvet, slaaende ud med Armene og henvendende sin besynderlige Tale til Fyrst Voronzòfs Portræt, — blev staaende som forstenet ved Døren.

»Denne bestandige Udspioneren af min Gøren og Laden krænker den menneskelige Værdighed i mig,« fortsatte Lajèvsky, »og jeg beder de ubudne Inkvisitorer at standse deres Operationer! — Det kan være nok med den Spas!«

»Hvad var det Du hvad var det, De sagde?« spurgte Samøilènko, der var naaet til 100 og nu, ildrød i Hovedet, gik henimod Lajèvsky.

»Det kan være nok med den Spas!« gentog Lajèvsky og tog efter sin Hue.

»Jeg er russisk Læge — Adelsmand — og Statsraad!« raabte Samøilènko med Ophold mellem hvert Ord. — »Spioneri har jeg aldrig givet mig af med, og jeg tillader Ingen at fornærme mig,« føiede han til med drønende Stemme og med Eftertryk paa det næstsidste Ord, »og jeg siger: hold Mund!«

Diakonen, som aldrig havde set Doktoren i den Grad storslaet og svulmende, purpurrød og frygtelig, holdt sig for Munden, løb ud i Forstuen og vred sig dér af Latter. — Lajèvsky saa', som gennem en Taage, hvorledes von Køren reiste sig, stak Hænderne i Buxelommerne og blev staaende i en Stilling, som om han ventede paa, hvad der videre vilde komme. Denne rolige afventende Position forekom Lajèvsky i høieste Grad fræk og fornærmende.

»Vær saa venlig at tage Deres Ord tilbage!« skreg Samøilènko.

Lajèvsky, der allerede havde glemt, hvad han havde sagt, svarede:

»Lad mig være i Fred, siger jeg! Jeg beder ikke om nogetsomhelst, — jeg forlanger blot, at De og visse tyske jødiske Indvandrere skal lade mig være i Ro. I modsat Tilfælde skal jeg vide at tage mine Forholdsregler! Slaas vil jeg da!«

»Nu bliver det nok efterhaanden tydeligt,« sagde von Køren henvendt til Doktoren og gik et Par Skridt fra Bordet henimod Lajèvsky. »Hr. Lajèvsky føler Trang til — inden sin Afreise — at forlyste sig med en Duel. Jeg kan forskaffe ham den Fornøielse.« Og idet han vendte sig mod Lajèvsky, sagde han roligt:

»Hr. Lajèvsky, — jeg udfordrer Dem.«

»Udfordrer mig?« sagde Lajèvsky lavmælt, idet han gik helt hen til Zoologen og stirrede hadefuldt paa hans hvide Pande og krusede Haar. »udfordrer mig? — Jeg er til Tjeneste, — jeg hader Dem! — Hader!«

»Det glæder mig meget. — Imorgen — saa tidligt som muligt ved Kerbalàis Hus, — med alle Enkeltheder ganske efter Deres Smag. Og vær nu saa god at gaa Deres Vei!«

»Jeg hader Dem!« sagde Lajèvsky og trak Veiret tungt. »Jeg har længe hadet Dem! — Slaas med Dem? — Ja, det vil jeg!«

»Se at faa ham ud, Alexànder Davidovitsch, — ellers gaar jeg min Vei,« sagde von Kòren. »Han er istand til at æde mig!«

Von Kòrens rolige Tone afkølede Doktoren; han blev pludseligt den gamle igen, og idet han tog Lajèvsky om Livet med begge Armene og læmpeligt førte ham bort fra Zoologen, begyndte han at mumle med en Stemme, der skælvede af Bevægelse:

»Mine kære Venner mine gode, trofaste Venner I er jo ophidsede nu det gaar nok over gaar nok over mine kære Venner«

Ved at høre denne bløde, venlige Stemme, gik det op for Lajèvsky, at der lige nu var hændt noget mærkeligt — var sket noget, som aldrig

var passeret med ham tidligere, — noget frygteligt — noget uhyggeligt. Han var lige ved at give sig til at græde, — slog ud med Haanden og løb ud af Værelset.

»Føle en Andens Had paa sig selv — vise sig ligeoverfor et Menneske, der hader En, i sin allerynkkeligste, mest foragtelige og hjælpeløse Tilstand. — Du min Gud — hvor er dette for-
tærende tungt,« tænkte han noget efter, da han sad nede ved »Pavillonen« og følte von Kòrens Had ligesom sive ind gennem alle Porer af sit Legeme. »Du min Gud, hvor er dette raat!«

Det kolde Vand med Kognak virkede opmuntrende paa ham. Han saa' tydeligt for sig von Kòrens rolige, frække Ansigt, dette Ansigts Udtryk igaaraftes hos Marija Konstantinovna, saa' hans brogede Skjorte, der lignede et Gulvteppe, hans hvide Hænder han hørte hans Stemmes Klang, . . . og et tungt lidenskabeligt Had ligesom mumlede inde i La-
jèvskys Bryst og fordrede Tilfredsstillelse. — I Tankerne havde han allerede slaaet von Kòren til Jorden og trampede paa ham i Raseri.

Han huskede, indtil de mindste Træk, alt, hvad der var foregaaet, og kunde ikke begribe, at han nogensinde havde kunnet smile indsmigrende til dette intetsigende Menneske — ja, overhovedet havde kunnet lægge nogen Vægt paa,

hvad alle disse smaalige intetsteds bekendte Mennesker i denne elendige Ravnekrog af en By sagde og mente, — dette Hul, som vistnok ikke engang fandtes paa noget Landkort, og om hvilket intet ordentligt Menneske i Petersborg havde Spor af Forestilling. Hvis den pludseligt forsvandt fra Jordens Overflade eller brændte, saa vilde man i Rusland læse et Telegram herom med samme Ligegyldighed, som man læste et Avertissement om Salg af brugte Møbler i Adresseavisen. — Slaa von Kòren ihjel imorgen eller lade ham komme levende derfra, det var ganske ligegyldigt — begge Dele lige unyttigt og uinteressant; . . . sigte paa hans Arme eller Ben — saare ham — og bagefter gøre sig lystig over ham — ja, det var vel det bedste Og saa lade ham løbe, og ligesom et Insekt med afrevet Ben, der skjuler sig i Græsset, lade ham tabe sig i Hoben blandt ligesaa intetsigende Mennesker som ham selv

Lajèvsky gik hen til Scheschkòfsky for at fortælle ham, hvad der var sket, og bede ham om at være sin Sekundant. Og derfra begav de sig begge To — han og Scheschkòfsky — hen til Direktøren for Post- og Telegraf-Kontoret, — anmodede ogsaa ham om at være Sekundant og blev dér og spiste til Middag. Efter Bordet blev der spøget og lét meget; Lajèvsky gjorde Løier

med, at han næsten slet ikke forstod at skyde med Pistoler, — kaldte sig selv: kongelig Skytte Vilhelm Tell osv.

»Man maa dog give denne Herre en Lektion!« sagde han af og til.

Saa satte man sig til Spillebordet. — Lajèvsky spillede — drak Vin til og tænkte paa, at en Duel overhovedet er noget dumt og meningsløst, eftersom den ikke afgør Stridsspørgsmaalet, men kun gør det endnu mere indviklet, . . . imidlertid, Duel kunde man ikke undvære. For Exempel: i dette Tilfælde her; det vilde jo dog være umuligt at lægge Proces an imod von Køren! Og denne Duel var allerede god af den Grund, at det, efter den, vilde være ham umuligt at blive i Byen. Han drak et høit Glas, morede sig ved Kortspillet og befandt sig fortræffeligt.

Men da Solen var gaaet ned, og det begyndte at blive mørkt, kom der en underlig Uro over ham. Det var ikke Frygt for Døden, thi efter Bordet, og medens han spillede Kort, var han kommet til den Overbevisning, at Duellen vilde ende resultatløst; — det var Frygt for dette ubekendte, som han imorgen tidlig første Gang i sit Liv skulde gøre Bekendtskab med — og saa Frygt for den kommende Nat. Han vidste, den vilde blive lang og søvnløs, — at han vilde

komme til at ligge og tænke, ikke alene paa von Kòren og hans Had, men ogsaa paa det Bjerg af Usandhed, han skulde igennem, og som han ikke havde, hverken Energi eller Forstand, til at gaa udenom.

Det var ligesom han pludseligt følte sig syg; — han havde ikke Lyst til at spille mer, heller ikke til at være sammen med Folk, og kort efter bad han om at faa Lov til at gaa hjem. Han følte en Trang til at komme i Seng — ligge ganske stille og forberede sine Tanker til Natten. Scheschkòfsky og Postdirektøren fulgte ham lidt paa Vei, for med det samme at gaa hen til von Kòren og aftale det fornødne om Duellen.

Nærved sin Bolig mødte Lajèvsky Atschmiànof. Den unge Fyr kom stakaandet og bevæget hen til ham og sagde:

»Jeg søgte netop Dem, Ivàn Andrèjevitsch! — Jeg beder Dem, kom strax med mig!«

»Hvorhen?«

»Det er en Dem ubekendt Herre, som ønsker at tale med Dem om en meget vigtig Sag! — Han beder Dem indtrængende at komme — blot et Øieblik. Han maa absolut tale med Dem! Det betyder for ham: Liv eller Død!«

»Hvad er det for En?« spurgte Lajèvsky.

»Han bad mig ikke sige sit Navn.«

»Sig ham, jeg er optaget, — at jeg ikke kan idag, men imorgen, naar han vil«

»Det er da ikke Deres Mening!« udbrød Atschmiànof forskrækket. »Han har noget vigtigt at sige Dem — noget meget vigtigt! Naar De ikke gaar med, sker der vist en Ulykke«

»Det var da mærkværdigt« brummede Lajèvsky, der ikke kunde begribe, hvorfor Atschmiànof var saa ophidset, og hvad der kunde være saa presserende i dette Hul af en By »høist mærkværdigt.« — »Naa, ligemeget — lad os gaa derhen!«

Atschmiànof gik hurtigt i Forveien, — Lajèvsky bagefter. De gik gennem en Gade og bøiede derpaa ind i et Stræde.

»Hvor det er kedeligt, dette her,« sagde Lajèvsky.

»Nu er vi der snart, — nu er vi der snart!« sagde Atschmiànof.

Nærved den gamle Vold gik de gennem et smalt Stræde mellem to af Plankeværker indhegnede aabne Pladser — kom derpaa ind paa en stor Gaardsplads og styrede henimod et lille Hus.

»Er dette ikke Mjurìdofs Hus?« spurgte Lajèvsky.

»Jo.«

»Men hvad vi gaar gennem Baggaarden for,

begriber jeg ikke. Vi kunde jo nærmere være gaaet ind fra Gaden.»

»Ligemeget — nu er vi der jo strax!« — kom det hurtigt fra Atschmiànof.

Det var ogsaa Lajèvsky paafaldende, at Atschmiànof, da han gik ind ad Køkkendøren, gjorde Tegn til ham med Haanden, som om han opfordrede ham til at gaa sagte og ikke tale.

»Kom nu — kom nu!« hviskede Atschmiànof og gik paa Taaspidserne hen til Døren, der førte fra den lille Forstue ved Køkkenet ind til Stuen. Her standsede han — trak Veiret dybt og lyttede.

»Luk den Dør sagte op og gaa ind,« hviskede han, »der er ingenting at være bange for«

Lajèvsky aabnede tøvende Døren og kom ind i et meget lavt Værelse med tilhængte Gardiner. — Paa Bordet stod et Lys og brændte.

»Er det Dig, Mjuridof?« lød en Stemme i Værelset ved Siden af.

Lajèvsky dreiede sig efter Lyden, gik hen mod en aabentstaaende Dør og fik Øie paa Kirillin og ved Siden af ham Nadèschda Fjòderovna.

Han hørte ikke et Ord af, hvad de sagde til ham, — vaklede tilbage og kom først til sig selv igen, da han lidt efter stod ude paa Gaden.

Hadet til von Køren og hans tidligere Uro var med ét som strøget ud af hans Erindring. — Paa Veien hjem slog han af og til i Tanker ud med den høire Haand, keitet og raadvild, og saa' sig forsigtigt for paa Veien for ikke at falde. — Da han var kommet hjem i sin Stue, vred han Hænderne langsomt mod hinanden, — bevægede Skuldrene og Halsen, som om hans Tøi var blevet for snevert og begyndte derpaa at gaa op og ned af Gulvet — fra Hjørne til Hjørne. Noget efter tændte han et Lys og satte sig ved Bordet.

XIII.

»Den humane Videnskab, De taler om, vil først da tilfredsstille den menneskelige Tanke, naar den paa sin Gang mødes med og gaar Haand i Haand med den exakte Videnskab. Om de vil mødes under Mikroskopet — eller i en ny Hamlets Monologer — eller i en ny Religion, véd jeg ikke, men jeg tror, Jorden før vil overtrækkes med en Isskorpe, — førend dette sker. Den mest stabile og livskraftige af alle Filosofier er naturligvis Kristi Lære, — og se blot, hvor forskelligt

den opfattes. Nogle lære, vi skulle elske Alle uden Forskel som vor Næste, med Undtagelse af Soldater, Forbrydere og Idioter. De første er bestemt til at slaas ihjel, — Kollektionen Nr. 2 spærres inde eller fratages Livet — og de sidste forbydes det at gifte sig. — Andre Fortolkere lærer, vi skulle elske Alle uden nogensomhelst Undtagelse — ligemeget om det saa er Engle eller Djævla. Naar der kommer en Brystsyg til Dem — eller en Morder eller en Epilektiker — og anholder om Deres Datters Haand, saa maa De, efter denne Lære, værs'go' sige Ja og Tak, og naar Kretinere drage i Krig mod legemligt og aandeligt sunde Mennesker — værs'go' at række Hovedet frem og lade det hugge af. — Al denne Præken om Kærlighed for Kærlighedens Skyld — dette Kunstnernes: *l'art pour l'art* — vilde, hvis den virkelig blev realiseret, til Slutning foraarsage Menneskeslægtens Udryddelse, og paa den Maade udføre den mest grandiose af alle tænkelige Misgerninger, som nogensinde er blevet udført i Verden. — Udlæggelser og Fortolkninger er der mange af, og netop fordi der er saamange, føler den alvorlige Tanke sig ikke tilfredsstillet ved nogen, og skynder sig — til den forhaanden-værende Bunke — at føie sin egen. — Stil derfor aldrig et Spørgsmaal for en filosofisk eller

saakaldet kristelig Domstol; — De opnaar derved kun at forskyde dets Besvarelse og Afgørelse.»

Diakonen hørte opmærksomt paa Zoologen, betænkte sig lidt og spurgte derpaa:

»Den moralske Lov, som er ethvert Menneske egen, — har Filosoferne udtænkt den, eller har Gud skabt den sammen med Legemet?»

»Jeg véd ikke. — Men denne Lov, som er i den Grad fælles for alle Folkeslag og alle Tider, maa man, synes jeg, regne som organisk forbunden med Mennesket. Den er der Ingen, der har udtænkt; — den eksisterer og vil altid existere. Jeg kan ikke sige Dem, om man nogensinde vil bringe den under Mikroskopet; men den organiske Forbindelse viser sig tydeligt allerede nu: enhver alvorlig Hjernelidelse — alle saakaldte sjælelige Sygdomme — giver sig først og fremmest tilkende ved en Forstyrrelse i denne moralske Lov.»

»Godt og vel; — det vil altsaa sige: ligesom Maven fordrer Føde, saaledes vil denne Lov, at vi skal elske vor Næste, men vor virkelige Natur modsætter sig, af Egenkærlighed, denne Samvittighedens og Forstandens Fordring, og af den Grund opstaar der mange hovedbrydende Spørgsmaal. Men hvor skal vi vende os hen for at faa disse Spørgsmaal besvarede rigtigt, siden De ikke vil have, vi maa stille dem for en filosofisk Domstol?»

»Vend Dem til de faa nøiagtige Resultater, Videnskaben har givet os. — Tro paa de faktiske Begivenheders Klarhed og Logik. Dette er ikke morsomt, det er sandt, men til Gengæld ikke saa svævende og svømmende som Filosofien. — Den moralske Lov fordrer, vi skal elske vor Næste. Nu vel, — og hvad følger deraf? Kærligheden burde dog bestaa i, at man fjernede alt, hvad der kan skade Folk og true med at skade dem i Nutid og Fremtid. Vor Viden og vort Syn siger os, at Menneskeheden udsættes for Fare fra de aandeligt og legemligt unormale Individuer. Naar det er saadan, saa før Kampen imod disse. Og naar De ikke er istand til at hæve dem til Normen, saa har De ialtfald Mulighed for — og Evne til — at uskadeliggøre dem, — d. v. s.: udrydde dem.«

»Det vil sige: Kærligheden bestaar i, at den Stærkere overvinder den Svagere?« spurgte Diakonen.

»Utvivlsomt!«

»Men de Stærkere korsfæstede dog vor Herre, Jesus Kristus!« sagde Diakonen med Varme.

»Det er netop Sagen den, at det gjorde ikke de Stærke men de Svage. Den menneskelige Kultur svækker — og bestræber sig for at annullere Kampen for Tilværelsen — annullere Valget af stærke Individuer; herfra hidrører den store Formerelse af de Svage og deres Overherredømme

over de Stærke. Forestil Dem, det lykkedes Dem at bibringe Bierne f. Ex. humane Idéer i deres uudviklede Grundform. Hvad vilde Følgen blive. Hannerne, som maa slaas ihjel, vilde forblive ilive, — vilde æde Honningen — ødelægge Hun-Bierne moralsk, tage Livet af dem, d. v. s.: Resultatet vilde blive de Svageres Overherredømme over de Stærkere og disses Uddøen. Netop det samme foregaar nu med Menneskeheden: de Svage trykke de Stærke ned. — Hos de vilde Folkeslag, som Kulturen endnu ikke har berørt, gælder den stærkeste, — den klogeste — den mest moralske for Nr. 1, — han er Fører og Hersker. Men vi Kulturmennesker, — vi korsfæstede Kristus — og korsfæste ham den Dag idag. — Det vil sige: der mangler os »noget,« og det »noget« maa vi genoprette i os selv, — ellers bliver der ingen Ende paa Misforstaaelserne.«

»Men hvilket Middel har De til at skelne mellem de Stærke og de Svage?« spurgte Diakonen.

»Min Viden og mine Øine! — Brystsyge og Skrofuløse kendes paa deres Sygdom, — ligesaa de Sindssvage og de Umoralske paa deres Handlinger.«

»Men man kunde jo tage feil i sin Diagnose?«

»Ja vist saa, — men hvem tænker paa at blive vaad, naar man slipper for at drukne?«

»Nu filosoferer jo De!« lo Diakonen.

»Paa ingen Maade, — men De er blevet saa ødelagt af Deres Seminariefilosofi, at De ser Taage overalt. De abstrakte Videnskaber, som Deres unge Hoved er blevet proppet med, kaldes netop abstrakte, fordi de abstraherer Deres Forstand fra, hvad De ser med Deres virkelige Øine. — Se Djævlén lige i Øinene, og hvis det saa er en Djævel, sig det da rentud og stik ikke Næsen i Kant eller Hegel, — efter Forklaring paa Fænomenet!« — Zoologen tav lidt og fortsatte derpaa:

»To Gange to er fire — og en Sten er en Sten. — Imorgen tidlig skal vi ud og duellere. — Baade De og jeg siger, at dette er dumt og raat, — at Dueller har overlevet deres Tid — at den aristokratiske Duel ikke i nogetsomhelst adskiller sig fra et Kroslagsmaal mellem drukne Mennesker, — og alligevel hindrer alt dette os ikke i at tage afsted imorgen tidlig og duellere. — Det vil sige: der er en Magt, som er stærkere end vor egen Anskuelse. Vi raaber paa, at Krig er Røveri, Barbari, Afskyelighed, Brodermord, — vi kan maaske ikke taale at se Blod uden at besvime, — men saasnart som bare Franskmændene eller Tyskerne tilføier os en eller anden Fornærmelse, — øieblikkeligt føler vi Blodet koge i os — raaber af Hjertenslyst paa Hævn og styrter løs paa Fjenden, ja — og De vil saagar nedkalde

Guds Velsignelse over vore Vaaben og vort Heltemod vil fremkalde almindelig og vel at mærke: oprigtig Begeistring. — Det vil igen sige: der er en Magt, som er stærkere end os selv med samt vor Filosofi. Vi kan ligesaa lidt overvinde denne Magt, som vi kan standse den Sky dér, som driver ind fra Havet. Lad os blot lade være med at forstille os — at slaa Knips i Lommen og sige: Gud, hvor det er dumt, — Gud, hvor det er forældet, — Gud, hvor det er lidt i Overensstemmelse med Skriften! — men se det lige i Øinene, — anerkend dets fornuftige Lovlighed — og naar det f. Ex. vil tilintetgøre en sygelig, skrofuløs og moralsk ødelagt Slægt, saa kom ikke og stil Jer i Veien med Eders Citater og Fortolkninger af et slet forstaaet Evangelium! — Hos Leskof*) finder De en »samvittighedsfuld Daniel,« som finder en spedalsk Mand udenfor Byen og som føder og klæder ham i Kærlighedens Navn. Hvis denne samme Daniel imidlertid virkelig elskede Menneskene, saa vilde han slæbe den Spedalske endnu længere bort fra Byen og kaste ham i en Grøft, men selv vilde han gaa hen og pleie de karske Syge. Kristus prækede — skulde jeg tro — den forstandige, nyttige Kærligheds Evangelium!«

*) En bekendt russisk Forfatter.

»Jo — De er mig den Rette,« lo Diàkonen.
»De er jo dog selv helt uden Tro!«

»Nei, slet ikke! — Jeg tror. Men, forstaar sig, paa min — ikke paa Deres Maade.« — »Ak, Diàkon, Diàkon!« lo Zoologen, og idet han tog Diàkonen om Livet, sagde han fornøiet:

»Naa, vil De saa med ud og duellere imorgen?«

»Min Værdighed tillader det ikke, — ellers vilde jeg nok.«

»Hvad vil det sige: Deres Værdighed?«

»Jeg er dog indviet; — der er udtalt Velsignelsen over mig.«

»Ak, Diàkon, Diàkon,« gentog von Køren leende, »hvor er det mig en Svir at snakke med Dem!«

»De siger, De tror; — men hvad er det for en Tro? Jeg har en Onkel — en Præst; — han tror saadan, at han, naar han i Tørke gaar ud paa Markerne med Kirketøget for at bede om Regn, tager Paraply og Galoscher med, for ikke at blive vaad paa Hjemveien. — Se, det er Tro! Naar han taler om Kristus, staar der som Lys omkring ham, og baade Kvinder og Mænd hyle og græde. Han vilde ogsaa kunde standse denne Sky. — Ja, — Troen flytter Bjerge!«

Diàkonen lo og fortsatte, idet han slog Zoologen let paa Skuldren:

»Ja, ja se nu studerer De alting — udgransker Havets Afgrunde — adskiller de Stærke fra de Svage — skriver Bøger og udfordrer til Duel, — og alt bliver dog som det var før; — men se saa engang paa den anden Side: der opstaar en eller anden Profet — en gammel, skrøbelig Mand maaske, men fyldt af den Helligaand, eller der kommer en ny Muhamed galloperende fra Arabien med sit funklende Glavind — og hele Deres Idébygning ryger i Luften, og der bliver ikke Sten paa Sten tilbage af Europa!«

»Naa, Diàkon det finder De dog vist ikke noget om i Bibelen!«

»Tro uden Gerninger er død Tro, men Gerninger uden Tro er endnu værre, — det er kun Tidsspilde og ikke en Døit andet!«

Udenfor paa Strandbredden viste Doktorens Skikkelse sig. — Han fik Øie paa Zoologen og Diàkonen og gik hen til dem.

»Nu tror jeg nok, alt er i Orden,« sagde han og trak Veiret dybt. »Govoròfsky og Bøiko bliver Dine Sekundanter. Der køres herfra imorgen tidlig Kl. 5.«

»Hvor det er trukket sammen,« føiede han til med et Blik paa Himlen. »Man kan knapt se mer. Det bliver strax Regn!«

»Jeg haaber, Du kører med os?« spurgte von Køren.

»Nei, Vorherre bevare mig! — Jeg har havt nok Mas med den Historie. Ustimövitsch kører istedetfor mig. Jeg har allerede talt med ham om det.«

Langt ude over Havet glimtede et Lyn, og nogen Tid efter hørtes Tordenens dumpe Rullen.

»Saa lummert det er lige før et Uveir!« udbrød von Kòren. »Jeg tør vædde paa, Du har allerede været hos Lajèvsky,« sagde han til Doktoren, »og grædt ved hans Barm!«

»Hvad skulde jeg hos ham efter?« spurgte Doktoren forfjamsket. »Sikken en Idé!«

Til Solnedgang var han virkeligt nogle Gange gaaet op og ned af Boulevarden og de tilstødende Gader i Haab om at møde Lajèvsky. Han skammede sig over sin Opfarenhed fra om Middagen og over det pludselige Anfald af Ømhed, som var fulgt ovenpaa. Han vilde spøgende undskylde sig for Lajèvsky — give ham en venlig Overhaling — berolige ham og fortælle noget om, at Dueller var en Levning fra Middelalderens Barbari, men at selve Forsynet henviste dem til at duellere som et Middel, hvorved de kunde forliges; — imorgen vilde de begge To — Mennesker, der Begge sad inde med den overordentligste Forstand, — efter at have vexlet et Par Skud, forstaa at vurdere hinandens Fortrin og blive Venner.

Men han havde ikke mødt Lajèvsky.

»Hvad skulde jeg hos ham efter?« gentog Samøilènko. »Det er ikke mig, der har fornærmet ham, men han — mig! — Hvorfor tror Du forresten, han faldt over mig? Hvad Ondt har jeg gjort ham? Kommer jeg der ganske uskyl- dig ind i Stuen, og lige med ét — bums: Spion! Man fik jo, hvad man trængte til! — Sig mig engang: hvorledes begyndte det mellem Jer? — Hvad sagde Du til ham?«

»Jeg sagde ham, at hans Stilling var rednings- løs. — Og jeg havde Ret. Kun de ærlige Menne- sker — eller ogsaa Slubberter — kan komme ud af enhver Situation, den være saa uheldig den være vil, men den, som paa én og samme Tid vil være et ærligt Menneske og en Slyngel, — for ham gives der ingen Udvei! — Imidlertid, mine Herrer, Klokken er 11 — og imorgen skal vi tidligt op.«

Et pludseligt Vindstød hvirvlede Støvet og Sandet paa Veien op til en høi, spids Pyramide — og Blæsten hylede, saa den overdøvede Havets Larmen.

»Det bliver Uveir nu,« sagde Diàkonen, »vi maa skynde os, ellers faar vi Øinene fulde af Sand!«

Samøilènko drog et dybt Suk — trykkede Huen ned over Ørene og sagde:

»Jeg tror ikke, jeg kan sove inat.«

»Gaa nu blot ikke og sæt Dig Fluer i Hovedet!«
lo Zoologen. »Du kan være overbevist om,
Duellen ender med ingen Verdens Ting! Lajèv-
sky vil ædelmodigt skyde i Luften, — andet kan
han slet ikke — og jeg jeg vil derefter
selvfølgelig slet ikke skyde komme for
Retten for Lajèvskys Skyld — spille min Tid —
det kan vist ikke betale sig. A propos: hvad
Straf kan man faa for en Duel?«

»Arrest — og i Tilfælde af Modstanderens
Død: Fæstning indtil 3 Aar.«

»I Petropàvlovsk?« *)

»Nei, — i en Krigsfæstning tror jeg.«

»Man burde igrunden give denne Karl en
Lektion«

Bagved dem — ude over Stranden — skar
et Lyn gennem Luften og belyste et Øieblik
Husenes Tage og Bjergene. — Nærvæd Boule-
varden skiltes Vennerne ad. Da Doktoren allerede
var blevet borte i Mørket og hans Skridt ikke
hørtes mere, raabte von Køren:

»Naar nu blot ikke Veiret forstyrrer os
imorgen tidlig!«

»Ja, det var da ikke det værste. — Gud give,
det gjorde!«

*) Fæstning i Petersborg — i hvis Kassematter og Celler
de farligste politiske Forbrydere indesluttet.

»God Nat!«

»Hvad Nat? — Hvad er det, Du siger?«

For Havet og Blæsten og Tordenen var det svært at høre noget.

»Ingenting!« raabte Zoologen og skyndte sig hjem.

XIV.

Med Blikket smertetyngt vendt
 imod min Fortids brystne Minder
 jeg stirrer som paa et beskrevet Dokument,
 hvis dunkle Skrift mit Øie magisk binder,
 thi jeg med Væmmelse ser dér mit Liv paa Prent.
Puschkin.

»Om jeg bliver slaaet ihjel imorgen — eller kommer levende derfra, for bagefter at være til Spot for Alverden, — mit Liv er i begge Tilfælde ødelagt. Om denne smudsige Kvinde tager Livet af sig i Fortvivlelse eller om hun fortsætter sin bedrøvelige Existents, — i begge Tilfælde er hendes Liv forspildt!« — Saaledes tænkte Lajëvsky, da han sad ved Bordet i sin Stue om Aftenen

og uafbrudt vred sine Hænder. Pludseligt sprang Vinduet op med et Brag, et voldsomt Vindstød gik gennem Værelset og blæste nogle Papirer ned fra Bordet. Lajèvsky lukkede Vinduet og bøiede sig ned for at tage Papirerne op fra Gulvet. Han følte i sit Legeme noget keitet — noget, han ikke kendte, og hans Bevægelser forekom ham underligt fremmede. Hans Gang var usikker, — han stødte sig selv i Siderne med Albuerne — der gik korte nervøse Ryk gennem ham, og da han satte sig ved Bordet, begyndte han igen uvilkaarligt at vride sine Hænder. Hans Legeme havde mistet sin Elasticitet.

Han kom pludseligt i Tanker om, at man før Døden maa skrive til sine Nærmeste. Han tog Pen og Blæk og begyndte med rystende Haandskrift:

»Kære Moder

Han vilde skrive, at hun for den barmhjertige Guds Skyld, som hun troede paa, maatte tage den ensomtstaaende svage Kvinde under sin Beskyttelse, som han havde gjort æreløs og ulykkelig, da hun ved dette Offer delvist mildnede hans — hendes Søns Brøde, men saa kom han til at tænke paa, hvorledes denne hans Moder — en fyldig gammel Dame med Kniplingskappe — naar hun om Morgen kom ud i Haven, fulgt af et kvindeligt Selskabs-Væsen med hendes Skøde-

hund — hvorledes hun da pleiede at rumstere med Gartneren og med drønende Stemme skælde Tjenestefolkene ud; — han kom til at huske paa hendes Ansigtsudtryk — hvor koldt og haanligt det var, — og han strøg det skrevne Ord ud igen.

I alle tre Vinduer glimtede pludseligt et Lyn, og lige efter hørtes et bedøvende Tordenskrald — først dumpt, ligesom under Jorden, men derefter buldrende og skrattende, saa Vinduerne klirrede. — Lajëvsky reiste sig — gik hen til Vinduet og trykkede Panden mod Ruden. Derude var det et voldsomt og imposant Uveir. Ude i Horizonten skød Lynene ud af Skyerne som lange, hvide Bændler og oplyste vidt omkring de høje, mørke Bølger. Og tilhøire og tilvenstre — og sandsynligvis ogsaa bagved Huset — glimtede Lynene i ét væk.

»Uveir,« hviskede Lajëvsky. Han fik pludseligt Trang til at bede, om det saa kun var til Skyerne eller til Lynene. — »Deilige Uveir!«

Han kom til at huske paa, hvorledes han i sin Barndom, naar det var Tordenveir, var løbet barhovedet ud i Haven og bagefter ham to lyshaarede Smaapiger med blaa Øine, — alt hvad de kunde Og Regnen gennemblødte dem, og de lo i vilden Sky af Jubel, men naar der saa kom et stærkt Tordenskrald, saa trykkede de

sig tillidsfuldt op til den store Broder, og han korsede sig og skyndte sig at fremsige: »Hellig — hellig — o, hellig.«

»O, hvor er Du flygtet hen, Du lyse Tid; i hvilket Hav er Du druknet Du Spire til et Liv i Skønhed og Renhed?«

Uveirskræmmer ikke mere, . . . Naturen vækker ingen Kærlighed mere Gud eksisterer ikke mere alle tillidsfulde Smaapiger, som han engang kendte, er styrtet i Fordærvelse af ham og hans Lige i Haven derhjemme har han hele sit Liv ikke plantet et Træ — ikke pleiet en Blomst levende mellem Levende har han ikke hjulpet og reddet saameget som en Flue, men kun ødelagt, bragt Forstyrrelse og løiet . . . løiet

»Hvad er der i min Fortid, som ikke er lastefuldt?« spurgte han sig selv og forsøgte at klynge sig til en eller anden lys Erindring, ligesom den, der falder i en Afgrund, søger at klynge sig til en Busk paa den steile Skrænt. — Universitetet? Indbildning var det! — Han havde studeret overfladisk og glemt, hvad han havde lært. Men han havde tjent og gavnet Samfundet. — Indbildning — Indbildning! Ingenting havde han gjort i sit Embede, — ikke andet end hæve sin Gage, uden at have gjort sig den fortjent; — det var dette afskyelige Tyveri fra Staten, for hvilket

man ikke kommer for Retten. Sandhed og Pligt havde han ingen Brug havt for og havde derfor ikke bekymret sig derom, og hans Samvittighed blev holdt nede af Laster og Løgn — og sov eller tav stille. Som en Fremmed — taget fra en anden Planet — havde han været uden Medfølelse og Deltagelse for Samfundets Liv og Interesser — havde været ligegyldig for dets Lidelser og dets Sorger — for dets Idéer og dets Religion — for dets Forskning og dets Videnskab — for dets Strid og dets Begeistring; han havde aldrig sagt Nogen et godt og varmt Ord — aldrig gavnet eller hjulpet Nogen, men han havde spist Samfundets Brød, drukket dets Vin, bortført dets Koner, levet af dets Tanker, og for at retfærdiggøre sit foragtelige Parasitliv ligeoverfor Andre og sig selv, havde han altid forsøgt at give det Udseende af, at han var bedre — klogere — større end Nogen af dem Løgn Løgn Løgn!

Han erindrede tydeligt, hvad han havde set om Aftenen i Mjur'idofs Hus, og det laa uudholdeligt tungt paa hans Sind som en lammende Kval. — Kirillin og Atschmiánof var Slyngler; men de havde dog egentlig kun fortsat, hvad han selv havde begyndt; — de var hans Medskyldige — hans Elever!

En ung, svag Kvinde, som havde mer Tillid til ham end til en Broder, havde han taget bort fra hendes Mand — fra hendes Hjem og Bekendtskabskreds — og ført herved til Hede og Feber og Kedsomhed. Fra Dag til Dag maatte hans Driveri — Lastefuldhed og Løgn nødvendigvis smitte hende, saa hele hendes Liv og Tankeverden blev influeret deraf. — Derefter var han blevet overmæt af hende, — var kommet til at hade hende. Men han havde ikke overladt hende til sig selv, tvertimod havde han filtret hende endnu mere ind i Løgn og Falskhed Resten havde saa Kirillin og Atschmiänof gjort.

Han satte sig snart ved Bordet, og snart gik han hen til Vinduet, — snart pustede han Lyset ud, og snart tændte han det igen. Han forbandede sig selv høit — græd — klagede sig og bad sig selv om Tilgivelse; et Par Gange løb han fortvivlet hen til Bordet og skrev paany:

»Kære Moder«

Foruden sin Moder havde han ingen nære Slægtninge, og hvor var hun; og hvad kunde det hjælpe, han skrev til hende? — Saa vilde han pludseligt løbe hen til Nadèschda Fjòderovna og falde paa Knæ for hende og kysse hendes Hænder — hendes Fødder, og bønfalde hende om Tilgivelse; men hun var hans Offer, og han frygtede hende som et Lig.

»Mit Liv er ødelagt!« mumlede han og vred Hænderne. »Du min Gud — hvad er jeg endnu levende for?«

Han havde tilføiet sig selv Overlast, — havde selv revet sin Stjerne ud af dens Bane paa Himlen, — og nu dalede — dalede den, og dens Spor vilde snart være udvisket af natligt Mørke. Og den vilde ikke gaa frem igen paa Himlen, — saalidt som Livet gives En mer end én Gang. Det gentages ikke

Hvis det var muligt at begynde igen at leve — leve fra Ungdommen af, — saa vilde han sætte Sandhed dér, hvor han havde sat Løgn, — Arbeide dér, hvor der havde været Lediggang — Glæde, hvor der havde været Lede; — han vilde da give Renhed tilbage til dem, fra hvem han havde røvet den, — vilde søge og vilde finde Gud og Retfærdighed; men alt dette var ligesaa umuligt som at faa en dalende Stjerne tilbage paa Himlen igen.

Og at dette var umuligt, — det gjorde ham fortvivlet.

Da Uveiret var forbi, satte han sig ved Vinduet og tænkte roligt paa, hvorledes det vel vilde gaa ham ved Duellen. — Von Køren vilde sandsynligvis dræbe ham. Dette Menneskes klare, kolde Livsanskuelse tillader ham at tilintetgøre svage og uduelige Individier. Og hvis hans An-

skuelser skulde vakle og ændres i det afgørende Øieblik, saa vilde det Had og den Modbydelighed, som han — Lajèvsky — altid fremkaldte i ham, hjælpe ham til at foretage Udryddelsen. Men hvis von Kòren nu skyder feil eller — for bag- efter bedre at kunne spotte ham — kun saarer ham, — eller hvis han skyder i Luften — saa ja, hvad skulde han saa gøre? Hvor skulde han gøre af sig selv?

»Reise til Petersborg?« spurgte han gentagne Gange sig selv. — »Men det vilde jo være at begynde netop det samme Liv, som jeg lige nu har forbandet. — Hvem der søger Trøst og Frelse ved at flygte til et nyt Sted, — bedrager sig! — Det er ikke Opholdsstedet, men sig selv, man skal forandre! — Søge Frelse mellem Folk? . . . Heller ikke! Samøilènkos Godhed og Høihjertethed redder mig ligesaalidt som Diàkonens Latter eller von Kòrens Had. — Nei, Redning og Frelse kan man kun finde i sig selv, — og naar den ikke findes dér, saa kan man tage Livet af sig« . . .

Der hørtes Støi af en Vogn udenfor, hvor det allerede begyndte at blive lyst. Vognen kørte forbi, — men vendte om igen, — man hørte Hjulene skrigende skære ned i det vaade Sand, — og lidt efter standsede den lige ved Huset. I Vognen, som var en aaben Kalesche, sad der To.

«Vent lidt, jeg kommer strax!» raabte Lajèvsky til dem gennem Vinduet. »Jeg sover ikke. — Er det virkelig allerede Tid?»

»Ja, Klokken er 4, — og inden vi kommer derud«

Lajèvsky tog Overfrakke og Hue paa, — stak nogle Papirøsser*) i Lommen og blev pludseligt staaende og faldt i Tanker. — Det stod for ham, som havde han endnu noget, han skulde gøre . . .

Ude paa Gaden talte Sekundanterne sagte sammen, og Hestene prustede.

Lajèvsky lyttede efter disse Lyde, og de forekom ham saa forunderlige dér i den tidlige fugtige Morgen, hvor Alle sov, og det neppe var begyndt at dæmre paa Himlen, — saa melankolske som et daarligt Varsel.

Han blev staaende lidt i Tanker og gik derpaa ind i Sovekamret

Nadéschda Fjòderovna laa udstrakt i sin Seng med et Tørklæde over Hovedet. Hun rørte sig ikke, da han lukkede Døren op; hun lignede en ægyptisk Mumie — især Hovedet. Lajèvsky saa' paa hende med et sørgmodigt Blik og bad hende i Tankerne om Tilgivelse, idet han tænkte paa, at hvis Himlen ikke var tom, — hvis der var en Gud i denne Himmel, saa vilde han be-

*) Cigarretter — (det russiske Navn).

skyttede hende, og hvis der ingen var, saa maatte hun gerne gaa tilgrunde hvad skulde hun saa leve for?

Pludseligt sprang Nadèschda Fjòderovna iveiret og satte sig i Sengen. Idet hun løftede sit blege Ansigt og saa' med Rædsel paa Lajèvsky, spurgte hun forvirret:

»Er det Dig? Er Uveiret forbi?« . . .

»Det er forbi.«

Hun erindrede pludseligt alt, hvad der var passeret om Aftenen, — tog sig med begge Hænder om Hovedet og begyndte at ryste over hele Kroppen.

»Aa, jeg er saa bedrøvet,« hviskede hun, »hvis Du vidste, hvor jeg er bedrøvet,« . . . fortsatte hun, »jeg troede, Du vilde slaa mig — jage mig fra Dig ud af Huset ud i Natten og Mørket; men Du Du Du ser paa mig saa saa«

Lajèvsky slog sine Arme om dette rystende Legeme — om disse store forskræmte bedende forbausede Øine, kyssede hendes Hænder — hendes Knæ, og da hun derpaa mumlede ham noget i Øret, saa strøg han med Haanden over hendes Haar og begreb, at denne ulykkelige, lastefulde Kvinde var det eneste Menneske paa Jorden, der stod ham nær, og som intet kunde erstatte ham.

Da han gik ud af Huset og satte sig i Kalleschen, følte han Lyst til at vende levende tilbage.

XV.

Diàkonen stod op — tog sin tykke Knortekæp og gik sagte ud af Huset.

Det var bælgmørkt, og strax, da han kom ud paa Gaden, kunde han ikke engang se, han havde en Stok i Haanden — skøndt Stokken var hvid. Der var ikke en Stjerne paa Himlen, og det saa ud til, det skulde blive Regnveir igen. Det lugtede af Stranden og af vaadt Grus.

»Naar man bare ikke gaar her og falder i Kløerne paa en eller anden Tschetschenez!« *) tænkte Diàkonen og lyttede efter, hvor Lyden af hans Stok, naar han stødte den i Stenbroen, klang ensomt og lydt i den store Stilhed omkring ham.

Men da han gik ud af Byen, kunde han baade se sin Stok og Veien, hvor han gik; — paa Himlen kom der hist og her nogle lysere

*) Et Folk i Kaukasus.

Skjolder frem, og lidt efter brød en Stjerne igen-
nem og blinkede beskedent med sit ensomme,
tindrende Øie. Diàkonen gik paa den høie Klippe-
kyst og kunde ikke se Havet. Det slumrede dér
— langt nede, og dets usynlige Bølger væltede
tungt og dovent mod Kysten og ligesom aandede:
uf. — Og saa langsomt! Efter ét Bølgeslag kunde
Diàkonen tælle otte Skridt, inden det næste kom,
og igen sex Skridt til det næstfølgende. Saaledes
maatte Havets Brusen have lydt, dengang Gud
svævede over Kaos, og alt var mørkt.

Diàkonen blev uhyggelig tilmode. Han kom
til at tænke paa, om Vorherre ikke vilde straffe
ham, fordi han holdt til med Ikketroende og
saagaar gik ud for at se dem duellere. Selv om
Duellen nu virkeligt endte resultatløst — latter-
ligt — uden der var flydt en Draabe Blod, saa
var det dog et hedensk Skuespil, — fuldstændigt
upassende at overvære for en geistlig Mand. Han
standsede og tænkte: »skulde jeg ikke vende om?»
— Men en urolig og mægtig Nysgerrighed fik
Bugt med hans Betænkeligheder, og han gik
videre.

»Om ogsaa de er vantro, saa er de dog
gode Mennesker og vil jo nok omvende sig en-
gang,« beroligede han sig selv. »Ja, naturligvis
vil de omvende sig,« sagde han høit og tændte
sig en Papiròs.

»Med hvilken Alen skal man maale de Folks Fortjenester for at bedømme dem retfærdigt? — Han kom til at tænke paa sin Fjende, Inspektøren fra Seminariet; — han troede baade paa Gud og levede kysk og undlod at duellere, men han havde dog i sin Tid fodret ham — Diàkonen — med Brød, hvor der var blandet Sand i Melet, og havde engang nær revet hans ene Øre af. Naar nu det menneskelige Liv var lavet saa mærkeligt, at alle Eleverne paa Seminariet dagligt maatte fremsige Bønner for denne umenneskelige Inspektørs Sundhed og Frelse, — naar de Allesammen maatte agte denne uærlige Mand, som stjal af det ham til Elevernes Forpleining betroede Mel, — var det saa retfærdigt at sige sig løs fra saadanne Mennesker som von Kòren og Lajèvsky, blot fordi de ikke troede? — Diàkonen gav sig til at tænke over dette Spørgsmaal, men kom saa til at huske, hvor latterlig en Figur Samøilènko havde gjort den foregaaende Dag, og dette afbrød hans Tankers Retning. — »Hvor vil der ikke blive Stof til at le imorgen?!« — Diàkonen forestillede sig, hvorledes han sætter sig bag en Busk, naar de giver sig til at slaas, og naar saa von Kòren imorgen ved Middagsbordet — eller idag — begynder at prale, saa skal han, Diàkonen, tage Ordet og fortælle alle Enkeltheder ved Duellen. — »Men hvor véd De alt det

fra?» vil Zoologen forbauset spørge. — »Ja, — se det var det! — Jeg bliver hjemme i min Stue og véd dog alting!«

Det vilde ogsaa blive storartet at fremstille Duellen i komisk Belysning — i et Brev hjem til Svigerfader! — Hvor vil han ikke le ved at læse det! Thi Svigerfader lever ikke af Grød alene; han glemmer Mad og Drikke, naar man bare fortæller ham noget rigtig grinagtigt!

Nu fik han Øie paa den gule Flods Dal. — Af Regnen var Floden blevet bredere — mere truende af Udseende, og den brummede ikke mere ved sig selv men ligefrem brølede. Det begyndte at blive rigtig Dag. Den graa bedrøvelige Morgen, — Skyerne, der jog vesterpaa ligesom for at indhente Uveirskyerne langt ude i Horizonten — Bjergene, der stod i Taage til Knæerne — de vaade dryppende Træer, — alt forekom Diakonen barskt — raat og uskønt. Han vaskede sig i Floden, læste sine Morgenbønner og fik en pludselig Længsel efter de varme Vandbakkelser med Flødeskum, som de fik hjemme hos hans Svigerfader til Teen om Morgen. Han kom til at tænke paa sin Kone og paa det eneste Nummer — »*det Uerstattelige*« — som hun spillede paa Klaveret. Hvad var hun igrunden for et Væsen? Venlige Mennesker havde gjort Di-

konen bekendt med hende — og i Løbet af en Ugestid forlovet og giftet ham med hende. Derefter havde han levet knapt en Maaned sammen med hende og var saa blevet kommanderet herved, saa han til den Dag idag ikke rigtig vidste, hvad hun egentligt var for et Menneske.

»Jeg maa dog skrive til hende engang!« tænkte han.

Flaget paa Kroen var blevet drivvaadt og hang slapt ned om Stangen, og selve Kroen syntes med sit vaade Tag mørkere og lavere end før. Ved Døren stod en Arbeidsvogn. Kerbalai, to Abchasier og en ung Tartarkvinde i lange vide Benklæder, velsagtens Kerbalai's Kone eller maaske Datter, bar nogle Sække, fyldte med et eller andet, ud af Kroen og læssede dem paa Vognen, der var halv fuld af Strøhalm. Ikke langt fra Vognen stod et Par Æsler og hang med Hovederne. Da de var færdige med at læsse paa, gav Abchasierne og Tartarkvinden sig skyndsomst til at spænde Æslerne for, medens Kerbalai lagde Halm ovenpaa Læsset og stoppede ligeledes Halm ind fra begge Sider, saa Sækkene blev helt skjult.

»Kontrabande, skal man se!« — tænkte Diakonen.

Og se, dér laa det væltede Træ endnu med de gule, visnede Naale — og dér paa det sorte,

afsvedne Grønsvær var det, deres Baal havde staaet forleden Aften . . . Han kom til at tænke paa Pikniken med alle dens Enkeltheder Baalet — Abchàsiernes Sang hans egne lokkende Drømme om Ærkebiskopværdigheden og Kirkeprocessionen

Den sorte Flod var ogsaa svulmet op af Regnen — og var blevet endnu sortere. Diakonen gik forsigtigt over den skrøbelige Bro, — op til hvilken de smudsige Bølgers Skumkamme næsten naaede, og entrede op af den lille Trappe til Tørrestuen.

»Brilliant Hoved, den von Køren,« tænkte Diakonen og strakte sig i Halmen. »Brilliant Hoved, — Gud give Sundhed og Helsen; men det er det med denne Haardhed, som der er i ham«

Hvorfor hader han nu Lajèvsky — og denne ham igen? Hvad duellerer de nu for? Hvis de fra Barndommen havde døiet saamegen Nød som han, Diakonen, — hvis de var blevet opdraget mellem raa, følelsesløse Mennesker, gerrige efter Gods og Guld og ikke undende En det tørre Brød grove og udannede i Omgang, spyttende paa Gulvet og rævende efter Middagen ved Bønnelæsningen, — hvis de ikke var blevet forkælet fra Smaa af ved hyggelige og varme Livs-omgivelser — ved en udvalgt Kreds af Menne-

sker, — hvor vilde de da ikke have sluttet sig til hinanden, — hvor nemt vilde de ikke have tilgivet, forstaaet og baaret over med hinandens Mangler og skattet, hvad der var godt og smukt i hver især?! Og blot præsentable i det Ydre hvor faa er der ikke i Verden bare af saadanne Mennesker? — Lajèvsky var ganske vist en mærkelig løs Fugl, men hverken stjal han dog eller spyttede paa Gulvet eller bebreidede Konen: »æde og drikke vil Du, og more Dig — men arbeide gider Du ikke!« og heller ikke gav han sig af med at banke Børn møre med Strygeremme eller fodre sine Tjenestefolk med fordærvet Kød skulde man ikke tro, alle disse gode Egenskaber var nok til at holde af Manden? Og desuden var han dog selv den, der led haardest under sine Mangler som en Syg af sine Saar. — Istedetfor — dels i Mangel af bedre Beskæftigelse, dels paa Basis af en vistnok feilagtig Opfattelse af et Menneskes Opgave — at udfinde, hos hinanden gensidig, Tegn paa Slægtens Uddøen, Arvelighed og sligt, — alt sammen noget vistnok meget svævende, — var det saa ikke bedre at gaa længere nedefter i Samfundet og anbringe deres Vrede og Had dér, hvor hele Gader vaander sig stønnende under den groveste Raahed — dér, hvor Begærlighed og

Smuds og kvindelige Skældsord og Klynken og Graad har hjemme?

En Vogns Rumlen atbrød Diakonens Tankegang. — Han kiggede ud af Døren og saa' en Kalesche komme kørende med tre Personer i: Lajèvsky, Scheschkòfsky og Postdirektøren.

»Hold her!« raabte Scheschkòfsky til Kusken.

Alle Tre krøb ud af Vognen og blev staaende og saa' paa hverandre.

»De er ikke kommet endnu,« sagde Scheschkòfsky og rystede Stænket fra den sølede Vei af sin Kappe. »Ja, hvad nu? — Lad os se at finde et passende Sted saalænge, her kan man jo ikke røre sig!«

Alle Tre gik videre tilfods op ad Floden og var snart ude af Syne. Tartarkusken satte sig ind i Vognen — lagde Hovedet paa den ene Skulder og faldt øieblikkeligt isøvn. — Efter at have ventet et Øieblik, gik Diakonen ned fra Tørrestuen, tog sin bredskyggede sorte Hat af, for ikke at blive set, og begyndte — dukkende og bukkende og seende sig omkring — at arbeide sig frem langs Bredden, mellem Buske og den høie Mais, der dækkede de mange aabne Pladser mellem de smaa Krat. Fra Træer og Buske faldt der hele smaa Vandfald ned over ham, — Græsset og Maisen var dyngvaad.

»Nederdrægtigt!« mumlede han og løftede sine vaade snavsede Kofteskøder op. »Havde jeg vidst det, var jeg slet ikke taget afsted!«

Kort efter hørte han Stemmer og fik Øie paa de Tre ovre paa den anden Bred. — Lajèvsky gik frem og tilbage paa en lille aaben Plet — med Hænderne trukne op i Ærmerne. Hans Sekundanter stod nede ved Floden og rullede sig Cigaretter.

»Besynderligt« tænkte Diàkonen, der knap kunde kende Lajèvskys Gang igen, »ligesom det var en Olding!«

»Hvor er det ikke uhøfligt af dem!« sagde Postmanden og saa' paa Uhret. — »Det er maaske fint for lærde Folk at komme for sent, — efter min Mening er det noget Svineri!«

Scheschkòfsky — en tyk Mand med sort Skæg — lyttede og sagde:

»Dér kommer de!«

XVI.

»For første Gang i mit Liv ser jeg saadan noget hvor det er storartet!« sagde von Kóren, da han viste sig for de Ventende, og

strakte begge Hænder ud mod Østen. »Se blot — grønne Straaler!«

I Øst skød to grønne Straalebundter sig op paa Himlen, — stigende frem bag ved Bjergene; — det var virkelig pragtfuldt.

»Godmorgen!« fortsatte Zoologen, nikkende til Lajèvskys Sekundanter. »Jeg kommer vel ikke for sent?«

Efter von Køren kom hans Sekundanter, to meget unge Officerer, Bøiko og Govoròfsky, i deres hvide Officerskitler, samt den magre menneskefjendske Doktor Ustimòvitsch, som i den ene Haand havde en Bylt med et eller andet i, medens den anden efter Sædvane holdt en Spadserestok klinet op til Ryggen. Han lagde Bylten paa Jorden, — anbragte ogsaa den anden Haand bag paa Ryggen og gav sig til at vandre frem og tilbage paa Stedet uden at sige Goddag til Nogensomhelst.

Lajèvsky følte sig saa udmattet og beklemmt som et Menneske, der maaske snart skal dø, og som derfor henvender almindelig Opmærksomhed paa sig. Han længtes næsten efter — enten at blive slaaet ihjel — eller blive kørt hjem igen. Solopgangen her, som ogsaa han saa' for første Gang i sit Liv, denne tidlige Morgen — disse grønne Lysstraaler — Fugtighed overalt og Folk i vaade Støvler syntes han altsammen var noget, der ikke hørte til i hans Liv, og som ikke stod

i nogensomhelst Forbindelse med den lige gennemlevede Nat — med hans Tankeverden og hans Skyldfølelse, — og derfor var han mere oplagt til at komme bort igen end til at stille sig hen og duellere.

Von Kòren var øiensynligt stærkt bevæget og bestræbte sig for at skjule det, idet han lod til at interessere sig mere for de grønne Straaler end for alt andet. Sekundanterne var forlegne og stod og saa' paa hverandre, som om de forundrede sig over at være her tilstede og gerne vilde spørge, hvad de egentlig skulde.

»Jeg antager, mine Herrer,« sagde Scheschkòfsky, »at vi ikke behøver at gaa længere bort; — her er jo godt hér?«

»Ja, ganske vist« . . . samtykkede von Kòren.

Der indtraadte en Taushed. — Ustimòvitsch standsede lige med ét paa sin rastløse Vandring, vendte sig brat til Lajèvsky og sagde halvhøit — aandende ham lige ind i Ansigtet:

»Man har formodentlig endnu ikke faaet Tid at sige Dem mine Betingelser. — Hver Part betaler mig 15 Rbl. og i Tilfælde af én af Parternes Død betaler den, der bliver ilive, alle 30 Rbl.«

Lajèvsky kendte allerede forud dette Menneske, men først nu betragtede han nøiere hans matte Øine — stride Knebelsbarter og tynde svind-sotige Hals; »det er jo en Aagerkarl og ingen

Doktor« tænkte han og syntes, hans Aande havde ligesom en ubehagelig Kødlugt, som den stod ham dér lige ind i Ansigtet.

»Ja, — hvad findes der ikke for Mennesker i Verden!« tænkte han, — men høit sagde han:

»Meget vel!«

Doktoren nikkede til ham og begyndte sin Vandring paany.

Alle havde paa Fornemmelsen, det var paa-tide at begynde, — eller ende det allerede begyndte; men der var Ingen, der gjorde Mine hverken til at begynde eller ende. Nogle gik frem og tilbage, ligesom Doktoren, — Nogle røg Papirøsser. De unge Officerer betragtede opmærksomt deres Kitler og glattede Ærmerne, som om de var kommet paa Bal og lavede sig til at danse.

Scheschkòfsky gik hen til dem og sagde halvhøit:

»Mine Herrer, — vi bør anvende al vor Indflydelse for at forhindre, at denne stygge Duel finder Sted. — Vi maa forlige dem« Han blev rød og fortsatte: »Igaar var Deres Kollega Kiríllin hos mig og meddelte, at Lajèvsky havde truffet ham igaaftes sammen med Nadèschda Fjòderovna og saadan forstaar De«

»Ja, det er ogsaa os bekendt,« sagde Bøiko.

»Naa, ja og se nu paa Lajèvsky Hænderne ryster paa ham naa, ja De forstaar saadan Han kan jo ikke engang løfte Pistolen. At slaas med ham er ligesaa umenneskeligt som at skyde paa en fuld Mand eller en Feberpatient. — Naar Forlig ikke kan bringes istand, saa maa vi se at faa Duellen udsat. — Hvad mener De, mine Herrer? — Det hele er noget saa forbandet, at man skammer sig«

»De skulde tale med von Kòren«

»Ja, men vil det ikke være flaut?« spurgte Scheschkòfsky, idet han i Tanker tog Officeren i Knaphullet. »Flaut hvad?«

»Nei, hvorfor det?«

»Jeg kender ikke Reglerne for Dueller, Fanden staa i dem forresten! — Maaske vil von Kòren tro, Lajèvsky er bange og har bedt mig tale for sig Men ligemeget, — jeg skal tale med ham!«

Scheschkòfsky gik tøvende, trækkende paa det ene Ben, som om det sov, hen til von Kòren; og — som han gik dér — hostende let, udtrykte hele hans Skikkelse overlegen og ligegyldig Blaserthed.

»Hvad jeg har at sige Dem, min Herre,« begyndte han, idet han opmærksomt undersøgte Blomsterne i Zoologens Skjorte, »det være sagt . . .

saadan saadan entre nous. — Ja. — Jeg kender ikke Reglerne for Dueller — Fanden staa i dem forresten! — og jeg bryder mig heller ikke om at kende dem; jeg tænker, taler og handler nu, ikke som Sekundant og saadan forstaar De men som Menne-ske, . . . og . . . saadan . . . forstaar De . . .«

»Javel, — og saa?»

»Naar Sekundanterne foreslaar de Duellerende at slutte Forlig, saa hører de i Reglen ikke efter, men slaas alligevel Egenkærlighed og . . . saadan . . . forstaar De. — Men jeg tillader mig at bede Dem henvende Deres Opmærksomhed paa Ivàn Andrèjevitsch. — Han er idag ikke ved sit normale Befindende er ikke rigtig sig selv og han er til at beklage. — Han har havt en Ulykke Jeg kan ikke udstaa Sladder,« — Scheschkòfsky blev rød og saa' sig omkring — »men i Anledning af denne Duel finder jeg nødvendigt at sige Dem det. — Igaar Aftes traf han sin Madame i Mjuridofs Hus sammen med Kirillin . . . og saadan . . . forstaar De« . . .

»Fy for Fanden, hvor dette er væmmeligt« mumlede Zoologen. — Han blev bleg, rynkede Panden og spyttede lydeligt: »føi!«

Hans Underlæbe sitrede, — han gik bort fra Scheschkòfsky uden at ville høre mere, — og

ligesom han af Vanvare havde smagt paa noget bittert og beskt, spyttede han igen — ligesaa lydeligt — og saa', for første Gang hele Morgen, hadefuldt hen paa Lajèvsky. Hans — von Kòrens Genérthed og Sindsbevægelse var med ét forsvundet, — han gjorde en tilbagekastende Bevægelse med Hovedet og sagde høit:

»Mine Herrer! — Hvad venter vi igrunden paa?»

Scheschkòfsky vexlede et Blik med Officererne og trak paa Skuldrene.

»Mine Herrer!« sagde han høit og uden at henvende sig til nogen Bestemt. »Mine Herrer! — Vi anmoder Dem om at slutte Forlig!«

»Lad os hellere blive færdige med alle Formaliteter,« sagde von Kòren. »Om Forlig er der allerede blevet talt. — Hvilke Formaliteter staar endnu tilbage?»

»Men vi fastholder alligevel vor Anmodning om at slutte Forlig,« sagde Scheschkòfsky med undskyldende Stemme, som et Menneske der er nødt til at blande sig i Andres Anliggender. — Han rødmede, lagde Haanden paa Hjertet og fortsatte: »Mine Herrer! — Vi formaar ikke at se Aarsagsforbindelsen mellem en Fornærmelse og en Duel. — Ved en Fornærmelse, saaledes som vi nu og da i vor menneskelige Skrøbelighed tilføier hverandre en saadan — og ved en Duel er

der ikke nogetsomhelst fælles. De selv, mine Herrer, — Universitets- og fint dannede Mennesker, — ser naturligvis ikke andet i Duellen end en forældet, tom Formalitet . . . og . . . saadan . . . forstaar De. Vi Andre ser ogsaa saaledes paa Sagen, — ellers vilde vi ikke være kørt herhen, eftersom vi ikke kan tilstede, at Folk i vor Nærværelse skyder paa hinanden . . . og . . . saadan.« — Scheschkòfsky tørrede Sveden af Panden og fortsatte: »Gør Ende paa den Misforstaaelse, der er mellem Dem, mine Herrer! Giv hinanden Haanden og lad os køre hjem og drikke et Forligsbæger! — Oprigtigt talt . . . lad os det!«

Von Kòren tav; — Lajèvsky, som følte, man saa' paa ham, sagde:

»Jeg har ingenting mod Nikolài Vasiljevitsch; — naar han mener, jeg har gjort ham Uret, er jeg villig til at gøre ham en Undskyldning.«

Von Kòren følte sig krænket og sagde i en ærgerlig Tone:

»De ønsker aabenbart, mine Herrer, Hr. Lajèvsky skal vende hjem som en høimodig Ridder! Men jeg kan ikke forskaffe ham denne Fornøielse. Vi havde ikke behøvet at staa op midt om Natten og køre 10 Verst fra Byen for at drikke Forlig og arrangere den obligate Frokost og forresten oplyse mig om, at en Duel er en forældet Formalitet! En Duel er en Duel, hverken mer eller

mindre, — og der er ingen Grund til at gøre den dummere og galere, end den i Virkeligheden er. — Jeg ønsker at slaas!»

Der indtraadte en Taushed. — Officeren Bøiko tog to Pistoletter ud af den medbragte Vaabenkasse. Den ene rakte han von Køren, — den anden Lajèvsky.

Derpaa opstod der en almindelig Forlegenhedstilstand, som for en kort Tid forlystede von Køren og Sekundanterne svært. — Det viste sig nemlig, at Ingen af de Tilstedeværende nogensinde i deres Liv havde overværet en Duel, og at Ingen vidste, hvorledes Parterne skulde stilles op, og hvad Sekundanterne havde at sige og gøre. — Bøiko sagde, man skulde maale tyve Skridt af og ved denne Distances yderste Grænser stikke Kaarderne i Jorden; derpaa skulde Duellanterne paa Kommandoen: »begynd« gaa hinanden imøde og, naar de var kommet hinanden paa ti Skridt nær, fyre. Dette viste sig at være noget omstændeligt og uforstaaeligt.

»Mine Herrer! — Er der Ingen, der kan huske, hvorledes det er beskrevet hos Lèrmontof?» spurgte von Køren leende. »Og hos Turgènjev duellerede Basàrof ogsaa med En eller Anden« ...

»Hvad er der her at huske!« afbrød Ustimòvitsch utaalmodigt og standsede sin Vandring. »Maal ti Skridt af, og Historien er færdig!«

Og han tog et Par Skridt for at vise, hvorledes man skulde maale.

Bøiko maalte ti Skridt af, og hans Kollega trak sin Kaarde og lavede to Ridser i Jorden for at betegne Barriérerne.

Modstanderne indtog deres Pladser under almindelig Taushed.

»Muldvarpe!« tænkte Diàkonen fra sin Busk paa den anden Side Floden.

»Udfordringen er gjort af Nikolài Vasiljevitsch,« sagde Scheschkòfsky, »følgelig er det første Skud Deres,« nikkede han til Lajèvsky.

»Ja, det er rigtigt,« sagde Bøiko.

Lajèvsky spændte Hanen og løftede den tunge, kolde Pistolet iveiret, med Løbet opefter. Han havde glemt at knappe sin Frakke op, — det strammede ham over Skuldrene og under Armene — og Haanden hævede Pistoletten med saadan en Keitethed og Besværlighed, som om Ærmet ogsaa var af Jern. — Han kom til at tænke paa Gaarsdagen — paa sit Had til von Kørens brune Pande og krusede Haar, men han erindrede ogsaa, at end ikke igaar, i selve Hadets og Forbitrelsens Øieblikke, vilde han have været istand til at skyde paa et Menneske. Af Frygt for, at Kuglen alligevel, paa en eller anden ham selv uafvidende Maade, kunde ramme von Køren, løftede han Pistoletten høiere og høiere. — Han følte, at

denne, altfor tydeligt markerede, Høimodighed var udelikat og ikke særlig høimodig, — men han kunde ikke andet. Ved at se paa von Kórens blege spottende og smilende Ansigt, — denne havde aabenbart lige fra Begyndelsen været overbevist om, at hans Modstander vilde skyde i Luften, — tænkte Lajévsky, at snart vilde alting, Gudskelov, være forbi, — han behøvede nu blot at trykke stærkere paa Aftrækkeren, — saa var han færdig med sin Del.

Han følte et stærkt Ryk i Skuldren, — Skuddet gik af, — og ude i Bjergene svarede Ekko'et: tra — tra!

Von Kóren spændte Hanen — saa' til den Side, hvor Ustimövitsch, uden at henvende sin Opmærksomhed paa nogetsomhelst, blev ved at vandre frem og tilbage, — og sagde:

»Doktor, — vær saa elskværdig at holde op med denne Perpendikel-Motion, — det flimrer for mine Øine af denne evige Bevægelse!«

»Forbi!« tænkte Lajévsky. — Han rystede og blev iskold og havde Lyst til at springe tilside — eller falde ned paa Jorden — eller dø strax; — i den Grad var den Følelse ham ukendt og forfærdelig, som nu betog ham. — Pistolettens Løb, som var rettet lige mod hans Ansigt — det Udtryk af Had og Foragt, som lyste ud af hele von Kórens Skikkelse og Stilling — det Drab, som

nu strax vilde blive fuldbyrdet, ved høilys Dag af et dannet Menneske og i dannede Menneskers Nærværelse — Stilheden, der rugede over det hele, og saa denne ukendte Magt, som fik ham — Lajèvsky — til at blive staaende og ikke løbe sin Vei . . . , hvor hemmelighedsfuldt og uforstaaeligt var ikke alt dette, — og hvor uhyggeligt!

Den Tid, von Kòren brugte til at tage Sigte paa ham, forekom Lajèvsky længere end den lange Nat, han lige havde gennemvaaget. Han saa' bønfoldende hen paa Sekundanterne; — de rørte sig ikke og var hvide i Ansigtet; han syntes, det ligesom lugtede af Drab og Blod.

»Hurtigt — hurtigt dog!« tænkte Lajèvsky og følte, hvorledes hans blege skælvende ynkelige Ansigt maatte opvække endnu større Had i von Kòren.

»Nu skyder jeg ham strax ned,« tænkte von Kòren, idet han sigtede paa Panden og allerede begyndte at trykke paa Aftrækkeren, »ganske sikkert gør jeg det«

»Han skyder ham!« lød pludseligt et fortvivlet Skrig et eller andet Sted meget nær ved.

I samme Øieblik faldt Skuddet. — Efter at have set, at Lajèvsky stod paa sin Plads og ikke var faldet, vendte Alle sig til den Side, hvorfra de havde hørt Skriget, og fik Øie paa Diàkonen.

Han stod i Maisen paa den anden Bred, bleg, med sit lange vaade Haar hæftende ved Panden og Kinderne, og smilede besynderligt, idet han svingede med sin vaade Hat. — Scheschköfsky begyndte at le af Glæde brast derpaa i Graad . . . og gik tilside . . . bort fra de Andre.

Noget efter mødtes Diäkonen og von Kören henne ved Broen. — Diäkonen var bevæget, trak Veiret dybt og undgik at se Zoologen i Øinene. — Han skammede sig baade for sin Frygt og for sin vaade snavsede Dragt.

»Jeg fik det Indtryk, De vilde dræbe ham« . . . mumlede han, »hvor er dette dog stridende imod den menneskelige Natur, — imod al Virkelighed!«

»Men hvordan er De imidlertid kommet herhen?« spurgte Zoologen.

»Lad være at spørge« vinkede Diäkonen afværgende med Haanden. »Selve den Onde forledte mig dertil hviskede til mig: »Du skulde dog gaa — gaa dog!« Og saa gik jeg og havde nu nær døet af Rædsel henne i Maisen. — Men nu Gud være lovet, . . . Gud være lovet« »Jeg er meget glad for Dem,« mumlede han, »og hvor vil den gamle Edderkop derhjemme ikke blive glad! Det er jo ikke noget at le af — men glæde sig — ja—a. — Men jeg beder Dem indtrængende ikke tale til Nogen om at jeg har været her tilstede, — thi

ellers faar jeg sikkert mine Foresatte paa Nakken, — de vil saa naturligvis tænke: Diàkonen har været Sekundant!«

»Mine Herrer!« sagde von Kòren, idet han vendte sig om mod de i Gaasegang anstigende Sekundanter med Lajèvsky og Ustimòvitsch bag efter sig. »Diàkonen beder os ikke tale til Nogen om, at vi har set ham her idag!«

»Vær De blot ganske rolig, der skal Ingen sige noget!« tilføiede han, da han sammen med Diàkonen vandrede henimod Kroen, hvor Vognene holdt.

»Hvor er alt dette ikke stridende mod den menneskelige Natur!« gentog Diàkonen sukkende. — »Ja, undskyld, jeg siger det men Deres Ansigt havde saadant et Udtryk, at jeg tænkte, De ufeilbarligt havde til Hensigt at dræbe ham!«

»Jeg følte virkeligt ogsaa stor Lyst til at gøre det af med denne frække Karl,« sagde von Kòren, »men da De raabte, kom min Haand til ryste, og jeg skød forbi! — De har reddet ham! Men hele denne Procedure er noget, jeg ikke er vant til; og den har taget forfærdelig paa mig, Diàkon Naa, lad os nu se at komme afsted!«

»Ja, jeg vil nu gaa tilfods. — Jeg maa se at blive tør og varm, jeg er helt vaad og gennemfrossen.«

»Naa ja, ligesom De vil« sagde Zoologen med mat Stemme, idet han satte sig op i Kaleschen og lukkede Øinene, »ligesom De vil«

Medens de satte sig i Vognene, stod Kerbalài med begge Hænderne paa Maven, hilsende dybt og visende smilende sine hvide Tænder. Han mente, Gæsterne var kommet for at glæde sig over Solopgangen og bagefter drikke Te —, og han forstod ikke, hvorfor de nu pludseligt kørte bort. — Under almindelig Taushed satte Toget sig i Bevægelse, og kun Diàkonen blev staaende tilbage ved Kroen, — ved Siden af Kerbalài.

»Kom Kro — Te drikke,« sagde Diàkonen. »Spise vil mig!«

Kerbalài talte godt Russisk, men Diàkonen troede, Tartaren bedre vilde forstaa ham, naar han brækkede paa det Russiske.

»Æggekage lave, — Ost give!«

»Kom og gaa ind, Præst,« sagde Kerbalài bukkende. »Du skal faa alt, hvad Du vil have. Der er Ost — og der er Vin sig blot, hvad Du vil have!«

»Hvad hedder Gud paa Tartarisk?« spurgte Diàkonen, idet han gik ind i Kroen.

»Din Gud og min Gud — det er uden Forskel,« sagde Kerbalài, uden at forstaa Meningen med Spørgsmaalet, »Gud er overalt den Samme,

det er blot Menneskene, der er forskellige. — Nogle er Russere — Andre Tyrker — eller ogsaa Englændere der er mange af hvert Slags Folk, men Gud er kun én.»

»Nuvel; — og naar alle Folkeslag bøier sig for den eneste Gud, hvorfor ser I Muselmænd da paa de Kristne som paa Eders evige Fjender!«

»Hvad Grund er der nu til at tale saa vredt?« spurgte Kerbalai og tog sig med begge Hænder om Maven. »Du er Præst og jeg er Muselmand. — Du siger, Du vil spise, og jeg sætter Mad frem for Dig. — Kun den Rige undersøger, hvorledes Din Gud er og hvorledes min er. — For den Fattige er dette ganske ligegyldigt. — Vær saa god at spise, Præst!«

Medens der i Kroen blev holdt theologisk Diskurs, kørte Lajèvsky hjem og tænkte paa den Uhygge, han havde følt paa Udturen, da Veien Fjeldene og Bjergene laa fugtige og mørke i Morgendæmringen, og det ukendte, han kørte imøde, fremstillede sig for hans Tanke som en frygtelig Afgrund, hvor ingen Bund var synlig. Men nu funkledede Regndraaberne, der hang paa Græs og Stene, som Diamanter i Sollyset, — Naturen smilede ham imøde og det frygtelige ukendte laa tilbage i Fortiden, — bagved al dette Smil og Glimmer. — Han saa' af og til hen paa Scheschkòfskys forgrædte, bistre Ansigt — hen

paa de to Vogne, der kørte i Forveien med von Køren og hans Sekundanter og Doktoren, og det var ham, som vendte de hjem fra en Kirkegaard, hvor de lige havde begravet et plumpt utaaleligt Menneske, der havde forhindret og ødelagt saa megen Glæde og Renhed i Livet.

»Alt skal nu blive anderledes, end det var!« tænkte han, med Blikket ind mod sig selv og tilbage paa Fortiden. — Og han strøg sig lempe- ligt paa Halsen med den flade Haand. Paa høire Side — ligeover Kraven — følte han ligesom en Svulst, af Længde og Tykkelse som en Finger. Den gjorde ondt — brændte, som om et Stryge- jern var gledet hen derover. — Dér havde Kuglen streifet ham.

Da han derefter kom hjem til sig selv, syntes han der laa foran ham en lang og forunderlig smuk Dag, — men ubestemmelig — taaget — ligesom halvt i Glemsel. — Som om han lige var kommet ud af Hospitalet, betragtede han opmærk- somt Genstande omkring sig, som der ikke var noget mærkværdigt ved, og som han desuden havde set saa tidt, og han undrede sig over, at Borde og Stole og Vinduerne og Lyset — og Havet vakte en dyb barnlig Glæde i ham, som han i lange — lange Tider ikke havde kendt.

Nadèschda Fjòderovna, som var bleg og af- magret, forstod ikke, hvorfor hans Stemme var

saa blød — hans Gang og Udseende saa besynderlig, og skyndte sig at fortælle ham alt, hvad der var sket med hende. Hun tænkte, han maatte vistnok høre daarligt — ikke forstaa hvad hun sagde, og at han, naar han fik det altsammen at vide, vilde forstøde hende og forbande hende, — maaske slaa hende. Men han hørte og hørte paa hende, klappede hendes Ansigt, — strøg hende over Haaret, — saa' hende ind i Øinene og sagde:

»Du er min Hustru. — Jeg har Ingen paa Jorden uden Dig.«

Siden blev de længe siddende i deres Have, trykkende sig tæt op til hinanden, og enten tav de stille, eller de talte om deres Fremtid, — om deres Fremtidslykke, — talte varme usammenhængende Ord, — og de syntes de aldrig før havde talt saa længe — saa naturligt og smukt — med hinanden.

XVII.

Der var forløbet en tre Maaneders Tid. — Dagen, som var bestemt til von Kørens Afreise,

var kommet. Fra den tidlige Morgen havde det været et koldt øsende Regnveir med stærk Blæst fra Nordvest. Ude paa Havet gik svære Bølger, og man talte om, at i saadant et Veir vilde Dampere ikke gaa ind paa Rheden. Efter Planen skulde den komme Kl. 10 om Formiddagen, men da von Køren ved Middagstid gik ud paa Strandbredden med en Kikkert, kunde han ikke se andet end de graa Bølger og Regnen, der hang som et Teppe ned for Horisonten.

Henimod Aften hørte Regnen op, og Blæsten begyndte at lægge sig. — Von Køren havde allerede forliget sig med Tanken om ikke at komme afsted den Dag og sat sig til at spille Skak med Samøilènko, da Oppasseren, efter at det allerede var blevet helt mørkt, kom ind og meldte, at man kunde se Lanterner ude over Vandet og Raketsignaler.

Von Køren sprang op og skyndte sig at komme i Tøiet. Han fik sin Randsel spændt over Skuldrene, — kyssede Samøilènko og Diàkonen til Afsked — og gik derefter, uden tilsyneladende at have Noget at gøre, éngang gennem alle Værelserne, — sagde Farvel til Kokkepigen og til Oppasseren — og kom ud paa Gaden med en Følelse af at have glemt noget, enten hjemme hos sig selv eller hos Doktoren. — Samøilènko fulgte ham, og bag efter dem gik Diàkonen med

en lille Haandkuffert; — efter ham igen kom Oppasseren med to Rejsekufferter. Kun Samøilènko og Oppasseren kunde skimte det svage Skær af nogle Lanterner ude over Vandet, — de Andre stirrede ud i det vaade Mørke og saa' ingenting. — Damperen var stoppet op langt ud paa Rheden.

»Hurtigt — hurtigt!« sagde von Kòren ilsomt, »jeg er ellers bange for den gaar sin Vei igen!«

Da de kom forbi det lille Hus med kun tre Vinduer, hvor Lajèvsky var flyttet hen efter Duellen, kunde von Kòren ikke dy sig, men kiggede ind gennem Vinduet. — Lajèvsky sad bøiet over et Bord og skrev.

»Det forbauser mig,« sagde Zoologen hviskende, »som han har faaet Magten over sig selv!«

»Ja, det er virkelig forbausende,« sukkede Samøilènko, »og saadan sidder han hele Dagen og arbeider — arbeider. Han vil atbetale sin Gæld. — Og saa lever han — min Ven — daarligere end nogen Tigger!«

Der gik et halvt Minut i Taushed. Zoologen Doktoren og Diàkonen blev staaende ved Vinduet og blev ved at se paa Lajèvsky.

»Stakkel, — han kom ikke til at reise alligevel,« sagde Samøilènko, »og kan Du huske alle de Anstalter, han gjorde dertil?«

»Ja, — han har virkeligt faaet Magt over sig selv!« sagde von Kòren. »Hans Bryllup — hans ihærdige Arbeide hele den Maade, hvorpaa han har forandret sig — saagar Udtrykket i hans Ansigt er blevet et andet — hans Skikkelse og Gang en anden, — jeg indrømmer — alt dette er i den Grad stort, at jeg ikke véd, hvad jeg skal sige« Zoologen tog pludseligt Samøilènko ved Ærmet og fortsatte med stærkt bevæget Stemme: »Sìg ham og hans Hustru fra mig, at jeg reiser herfra med dyb Agtelse for dem Begge. Sìg ham ogsaa, at jeg, da jeg reiste herfra, var forbauset over ham og ønskede ham alt godt . . . og bed ham, hvis han kan, ikke at nære daarlige Tanker om mig. Han kender mig og véd, at jeg, hvis jeg dengang havde kunnet ane en saadan Forandring, vilde have været hans bedste Ven!«

»Du skulde gaa ind og sige Farvel til ham,« sagde Samøilènko.

»Nei det vilde se dumt ud«

»Hvorfor det? — Guderne maa vide, om Du nogensinde mødes med ham mer!«

Zoologen betænkte sig lidt og svarede saa:

»Ja det er sandt nok«

Samøilènko bankede sagte paa Ruden. — Lajèvsky fôr sammen og vendte sig om.

»Vànja! — Nikolài Vasiljevitsch vilde gerne sige Farvel til Dig. — Han reiser nu!«

Lajèvsky reiste sig og gik ud i Entréen for at lukke Gådedøren op. Samøilènko von Køren og Diàkonen gik ind.

»Jeg kommer blot paa et Øieblik,« begyndte Zoologen, idet han tog Galoscherne af ude i Entréen og allerede fortrød, han havde givet efter for sine Følelser og var kommet uden Opfordring. — »Det er ligesom jeg selv trænger mig paa . . . og det er dumt fjollet« tænkte han.

»Undskyld, jeg forstyrrer Dem,« sagde han, idet han fulgte Lajèvsky ind i Stuen, »men jeg reiser nu strax bort og synes dog jeg skulde sige Farvel til Dem. — Gud maa vide naar vi ses igen!«

»Det glæder mig meget vær saa god at tage Plads,« sagde Lajèvsky, idet han forlegen satte Stole saaledes frem, som om det var hans Hensigt at spærre dem Veien. Selv blev han staaende midt i Værelset og gned Hænderne.

»Jeg skulde have ladet Vidnerne blive ude paa Veien,« tænkte von Køren.

»Nær ikke daarlige Tanker om mig, Ivàn Andrèjevitsch!« sagde han høit og bestemt. »Det lader sig naturligvis ikke gøre at glemme Fortiden, — dertil er den altfor sørgelig, og ikke er jeg kommet herhen for at undskylde mig eller for

at retfærdiggøre mig. Jeg handlede dengang i fuld Oprigtighed — og har ikke forandret min Opfattelse siden. Af Dem — det tilstaar jeg — tog jeg dengang fejl. Men man kan ogsaa falde paa den jævne Vei. Den menneskelige Skæbne er nu engang saadan, at naar man ikke tager fejl i det store, saa tager man fejl i det smaa. Ingen sidder inde med hele Sandheden.»

»Nei, -- Ingen sidder inde med hele Sandheden,« gentog Lajèvsky.

»Naa, og saa Farvel da . . . Gud give Dem alt muligt godt!«

Von Kòren rakte Lajèvsky Haanden; — denne trykkede den og bukkede.

»Nær ikke daarlige Tanker om mig,« gentog von Kòren, »hils Deres Hustru og sig hende, jeg beklager meget, jeg ikke personligt kunde formelde hende min Agtelse«

»Hun er hjemme« afbrød Lajèvsky og gik hen og lukkede Døren op til Sideværelset, »Nàdja! — Nikolài Vasìljevitsch vil sige Farvel til Dig.«

Nadèschda Fjòderovna kom ind — blev staaende nærvæd Døren og saa' undseligt paa de Fremmede. Udtrykket i hendes Ansigt var forskræmt — og sine Hænder holdt hun lidt ud fra Kroppen som en Skolepige, der faar Skænd.

»Jeg reiser nu bort, Nadèschda Fjòderovna,« sagde von Kòren og gik hen imod hende for at sige Farvel. — Hun rakte ham tøvende Haanden, og Lajèvsky bukkede igen. — »Hvor er de dog ynkværdige begge To,« tænkte von Kòren, »Livet er kommet dem dyrt til at staa!«

»Jeg kommer til Moskou og Petersborg,« sagde han høit, »er der ikke noget, jeg kan besørge for Dem dér?«

»Nei, — hvad skulde det være« sagde Nadèschda Fjòderovna tøvende og vexlede bevæget et Blik med sin Mand. — »Nei, jeg tror ikke«

»Nei Tak! Der er ingenting« sagde Lajèvsky og gned sine Hænder.

»Hils, hvis De møder Bekendte!« føiede han til.

Von Kòren vidste ikke, hvad han skulde sige mere. Men før, da han kom, havde han tænkt at sige saa meget, — saa meget smukt varmt og betydeligt. — Han trykkede taus Lajèvsky og hans Hustru i Haanden og gik med tungt Hjerte ud af Stuen.

»Hvor kære Mennesker!« sagde Diàkonen halvhøit, — stadigt gaaende bagefter de Andre. »Du min Gud! Hvor kære Mennesker. Det er i Sandhed, som Guds høire Haand havde plantet denne Vingaard! — Min Gud og Fader

»*Den, der overvinder sig selv er større end den, der indtager en Stad*« »Nikolài Vasiljevitsch!« udbrød han begeistret, »véd De, at De idag har beseiret den værste af alle Fjender . . . Deres egen Stolthed!«

»Naa, naa, — løb nu ikke løbsk, Diàkon! — Hvad er jeg vel for en Seirherre?! En saadan er at ligne ved en Kongeørn! Og hvad er jeg? — Lajèvsky er ynkelig, nedtrykt og staar og bukker som en kinesisk Nikkedukke, og jeg jeg er bedrøvet!«

Bagved dem hørtes hurtige Skridt. — Det var Lajèvsky, som kom for at følge.

Nede paa Skibsbroen stod Oppasseren og ventede med Kufferterne og lidt længere borte 4 Sluproere.

»Det blæser aber, brrr!« sagde Samøilènko. »Det maa være en hel Storm ude paa Søen, uh—ha! — Det er en daarlig Tid, Du reiser paa, Kòlja!«

»Aa, jeg er ikke bange for Søsyge.«

»Nei, — det mener jeg ikke men kipper de ikke om med Dig, disse Slupperter her?! — Du skulde have taget med Amtschaluppen. — Hvor er Amtschaluppen?« raabte han til Sluproerne.

»Den er gaaet ud til Damperen, Deres Excellence!«

»Og Tolddamperen?«

»Ogsaa gaaet ud, Deres Excellence!«

»Hvorfor har I ikke meldt det til mig?«
raabte Doktoren vredt. »Kvægpander!«

»Det er det samme, — lad nu bare være at tage Dig det nær,« sagde von Kòren, »og saa Farvel Du, — og Gud være med Dig!«

Samøilènko omfavnede von Kòren og gjorde tre Gange Korsets Tegn paa ham, —: »Glem mig ikke, Kòlja — og skriv! — Vi venter Dig til næste Foraar!«

»Farvel, Diàkon,« sagde von Kòren og trykkede ham i Haanden. »Tak for godt Kammeratskab og for interessante Samtaler. — Og tænk saa over det med Expeditionen!«

»Ja, ved Gud om det saa gik til Verdens Ende,« lo Diàkonen, »vil jeg selv maaske ikke gerne?«

Von Kòren skimtede Lajèvsky i Mørket og gik taus hen og trykkede ham i Haanden.

Sluproerne stod allerede nede ved Vandet og holdt paa Baaden, som laa og skvulpede op mod Pælene, uagtet Molen skærmede for den egentlige Sø.

Von Kòren gik ned ad Trappen, sprang ud i Baaden og satte sig ved Roret.

»Skriv!« raabte Samøilènko, »og hav det godt!«

»Ingen sidder inde med hele Sandheden« . . . tænkte Lajëvsky, idet han slog Kraven op og trak Hænderne op i Ærmerne.

Baaden bøiede rask omkring Enden af Skibsbroen og gik ud paa det store Vand. Den blev undertiden borte mellem Søerne, men kom snart efter igen — ligesom nede fra en Afgrund — op paa en ny Bølgeryg, saa man kunde skjelne Folkene i den — ja, saagar Aarerne. — Den gik tre Favne frem og blev kastet to tilbage.

»En Rubel i Drikkepenge!« bar Vinden von Kørens Stemme ind til Molen.

»Nei, Ingen sidder inde med hele Sandheden,« tænkte Lajëvsky, idet han stod og saa' vemodigt ud over det mørke urolige Hav. — »Baaden dér kastes jo ogsaa tilbage — synes ikke at komme frem,« tænkte han videre, »men Rorkarlene er stærke og udholdende; uafadeligt rorde og bryder sig ikke om de store Søer. Og Baaden gaar stadigt lidt fremad, nu er den allerede ikke til at se om en halv Time kan de ganske tydeligt se Damperens Lanterner og om en Time er de ved Falderebs-trappen. Saaledes ogsaa i Livet. Naar vi søger efter Sandhed gør vi tre Skridt frem og to tilbage; — men Længsel efter denne Sandhed bliver ved at drive os fremad Og hvem véd?

Maaske vil vi éngang naa frem til hele Sandheden.«

»Fa—a—rvel!« raabte Samøilènko.

»Nu kan man hverken høre eller se noget,« sagde Diàkonen. »Lykke paa Farten!«

Det begyndte igen at regne

